

ΚΕΔΙΣΑ ΚΕΔΙΣΑ

**ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ
CENTER FOR INTERNATIONAL STRATEGIC ANALYSES**

**Οι προοπτικές του Στρατηγικού
Προσανατολισμού της ΕΕ και οι προκλήσεις
για την Ευρωπαϊκή Ασφάλεια και Άμυνα.**

Μάριος Ιωάννης Φλώρος

Ερευνητική Εργασία νο. 93

ΚΕΔΙΣΑ ΚΕΔΙΣΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ
CENTER FOR INTERNATIONAL STRATEGIC ANALYSES

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΕΔΙΣΑ

Δρ. Ανδρέας Γ. Μπανούτσος	Πρόεδρος
Δρ. Παναγιώτης Σφαέλος	Αντιπρόεδρος & Δ/της Ερευνών
Βασίλης Παπαγεωργίου	Γενικός Γραμματέας
Αργέττα Μαλιχουτσάκη	Οικονομική Διαχειρίστρια
Ευάγγελος Διπλάρας	Μέλος
Αναστασία Τσιμπίδη	Μέλος

© 2023 Center for International Strategic Analyses (KEDISA, All Rights Reserved)

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without permission of the publisher

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
– Σχολή Οικονομικών & Περιφερειακών
Σπουδών
(Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών
Σπουδών)
– Σχολή Κοινωνικών, Ανθρωπιστικών
Επιστημών & Τεχνών
(Τμήμα Διεθνών & Ευρωπαϊκών Σπουδών)
Ανώτατη Διακλαδική Σχολή Πολέμου
– Έδρα Ακαδημαϊκών Σπουδών

ΔΠΜΣ στις “Διεθνείς Σχέσεις και Ασφάλεια”

**“Οι προοπτικές του Στρατηγικού Προσανατολισμού
της ΕΕ και οι προκλήσεις για την Ευρωπαϊκή
Ασφάλεια και Άμυνα.”**

Μάριος Ιωάννης Φλώρος – (IRS 21066)

Αθήνα: Δευτέρα 16 Σεπτεμβρίου 2021

- ΣΚΟΠΙΜΑ ΚΕΝΗ ΣΕΛΙΔΑ -

University of Macedonia
– School of Economics and Regional Studies
(Department of Balkan, Slavic & Eastern
Studies)
– School of Social Sciences, Humanities & Art
(Department of International and European
Studies)
Supreme Joint War College
Department of Academic Studies

MA in International Relations and Security

“The perspective of EU’s Strategic Orientation and the challenges for the European Security and Defense”

Marios Ioannis Floros – (IRS 21066)

Athens – GR: Monday 16th September 2021

- ΣΚΟΠΙΜΑ ΚΕΝΗ ΣΕΛΙΔΑ -

Αφιερωμένη στην αγαπημένη μου
Σύζυγο... τα λόγια είναι φτωχά για να σε
ευχαριστήσουν Φαίη...

- ΣΚΟΠΙΜΑ ΚΕΝΗ ΣΕΛΙΔΑ -

Ευχαριστίες

*Θα ήθελα να ευχαριστήσω την επιβλέπουσα Καθηγήτριά μου Αξιότιμη **Κα. Φωτεινή Μπέλλου**, η επικοινωνία με την οποία εξ' αρχής και μέχρι το πέρας αυτής της εργασίας ήταν ξεκάθαρη, ουσιαστική και πάντα με εξαιρετική διάθεση για παροχή βοήθειας σε όλα τα επίπεδα. Το γεγονός αυτό παράλληλα με την εμπιστοσύνη που μου έδειξε στην εκπόνηση και συγγραφή με βοήθησαν να διδαχθώ και να κατανοήσω τις Διεθνείς Σχέσεις και ιδιαίτερα την λειτουργία των Διεθνών Οργανισμών στον τομέα της ασφάλειας.*

Διατελώ

Με ιδιαίτερη δε εκτίμηση και σεβασμό στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας και στους διδάσκοντες του και εύχομαι καλή συνέχεια στην ακαδημαϊκή τους δράση.

- ΣΧΟΛΙΟ ΚΕΝΗ ΣΕΛΙΔΑ -

Σημαντικοί Όροι: Ασφάλεια, Άμυνα, ΕΔ, Επιχειρησιακή Ικανότητα, Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης, Στρατηγική

Περίληψη

Οι διεθνείς οργανισμοί διέπονται από θεσμούς και δομή η οποία ακολουθεί την αντίστοιχη των κρατών - μελών (Κ-Μ) τους με ελάχιστες διαφορές. Στο επίπεδο αυτό και στους μεγαλύτερους υπερεθνικούς οργανισμούς στους οποίους εμπεριέχονται υπερεθνικά και διακρατικά στοιχεία διακυβέρνησης όπως η Ε.Ε, η δομή αυτή διαθέτει και πυλώνα εξωτερικής πολιτικής. Για πολλές δεκαετίες, και ιδιαίτερα μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει στερηθεί την ενοποιητική διαδικασία στα ζητήματα ασφάλειας και άμυνας, σε αντίθεση με τα θέματα της οικονομικής ενσωμάτωσης των κρατών μελών της. Τα τελευταία χρόνια, και ιδιαίτερα μετά το 2016, η μέχρι τότε εξαιρετικά αργή και αποσπασματική εξέλιξη της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) άρχισε να αλλάζει ρυθμό. Οι διεθνείς εξελίξεις αλλά και η κατάσταση ασφάλειας στο εσωτερικό της Ε.Ε. έχει στρέψει τα Κ-Μ προς την κατεύθυνση της οικοδόμησης μιας πιο αποτελεσματικής πολιτικής στους τομείς αυτούς.

Γενικότερα η εφαρμογή της διπλωματίας και της επιτυχημένης εξωτερικής πολιτικής δράσης απαιτεί την στήριξη από αντίστοιχους πυλώνες ισχύος προκειμένου το επιθυμητό αποτέλεσμα να είναι αυτό που επιθυμεί ο ασκούμενος την δράση αυτή. Ως εκ τούτου η επένδυση στην σκληρή ισχύ είναι αυτονόητη ιδιαίτερα όταν το συνολικό μέγεθος των μερών που ορίζουν τον διεθνή οργανισμό είναι τέτοιο που μπορεί να υποστηρίξει και αμυντικό πυλώνα.

Στην παρούσα διατριβή θα εξετάσουμε την προοπτική ανάπτυξης ενός τέτοιου πυλώνα στο πλαίσιο της εξωτερικής δράσης της ΕΕ υπό το πρίσμα της παρούσας στρατηγικής που εφαρμόζει, αναλύοντας και τις προκλήσεις οι οποίες εγείρονται από αυτόν τον προσανατολισμό για την ασφάλεια και άμυνά της.

- ΣΧΟΛΙΟ ΚΕΝΗ ΣΕΛΙΔΑ -

Basic terms: Security, Defense, Armed Forces, Operational Capability, Sustainable Development Goals, Strategy.

Abstract

The international organizations consist of institutions and structure that resemble those of their member states with minor differences. As such and within that level, we will discuss the European Union which is a state union and that it's structure incorporates also a foreign - policy pillar. In which issues regarding global security and European defense. For many years and in particular after the end of Cold War, the EU had been less constructive in developing a collaborative process thus eventually achieving unity regarding collective security and defense. In contradiction to the economic and trading union within it's Member States. During the recent years starting from 2016, the what once was slow in developing as a process in Security and Defense, started shifting in a faster pace. Both the geopolitical matters global-wise as well as the security issues raised within the European continent, shifted the MS's focus towards constructing a far more effective policy regarding security and defense. (Bellou, The European External Action Service: An Encompassing and Adaptive Agency at the Service of the EU Global Security Strategy? 2021)

Generally speaking, the application of diplomacy and that of successful foreign political action, demands the support of substantial pillars which project power in order for the desired result to add up to the actor's final demand. This means that investing in hard power needs to be taken for granted, especially when the overall sum up of the states that define the international organization is such which can support a substantial defense pillar.

With this thesis we will examine the perspective of developing such a pillar under the frame of the foreign action of the European Union adding to that the present strategy which is being applied and analyzing the challenges that arise from that orientation for EE's security and defense strategy.

-ΣΧΟΛΙΟ ΚΕΝΗ ΣΕΛΙΔΑ -

«Δηλώνω υπευθύνως ότι όλα τα στοιχεία σε αυτήν την εργασία τα απέκτησα, τα επεξεργάστηκα και τα παρουσιάζω σύμφωνα με τους κανόνες και τις αρχές της ακαδημαϊκής δεοντολογίας, καθώς και τους νόμους που διέπουν την έρευνα και την πνευματική ιδιοκτησία. Δηλώνω επίσης υπευθύνως ότι, όπως απαιτείται από αυτούς τους κανόνες, αναφέρομαι και παραπέμπω στις πηγές όλων των στοιχείων που χρησιμοποιώ και τα οποία δεν συνιστούν πρωτότυπη δημιουργία μου»

Μάριος Ιωάννης Χρ. Φλώρος

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες.....	vi
Περίληψη	viii
Abstract.....	x
Πίνακας Εικόνων	xv
Λίστα Συντμήσεων.....	xvi
Εισαγωγή	1
Κεφάλαιο 1^ο – Θεωρητικό υπόβαθρο	6
Προκλήσεις για την στρατιωτική ολοκλήρωση στην ΕΕ.....	6
Προκλήσεις στην στρατηγική αυτονομία	6
Προκλήσεις σε θέματα διαφάνειας και υπευθυνότητας.....	7
Προκλήσεις σε θέματα χρηματοδότησης.....	8
Προκλήσεις λόγω πανδημίας	9
Προσδοκίες και ιδέες εντός της Ευρώπης.....	10
Ισορροπώντας μεταξύ φιλοδοξίας και ρεαλισμού.	11
Τι πρέπει να κάνει η ΕΕ	12
Παροχή κινήτρων για ευρωπαϊκή δράση	12
Έγγραφο Στρατηγικής Πυξίδας και Αμυντικός Προσανατολισμός.....	13
Παραδείγματα στρατιωτικών επιχειρήσεων της ΕΕ και άμεσα επεκτάσιμες στρατιωτικές δράσεις.	15
Ανάλυση πυλώνων Στρατηγικής Πυξίδας.....	17
Κεφάλαιο 2^ο – Πυλώνας Διαχείρισης Κρίσεων (Crisis Management)	18
Ομάδες Μάχης και μετασχηματισμός αυτών με βάση το έγγραφο Στρατηγικής Πυξίδας.....	18
Διοίκηση και έλεγχος – C2	21
Δημιουργία δυνάμεων	22
Αντιμετώπιση των προκλήσεων.....	22
Σχεδιασμός και εκτέλεση στρατιωτικο-πολιτικών αποστολών	23
Προκεχωρημένος σχεδιασμός δημιουργία πιθανών σεναρίων	24
Στρατιωτική υποστήριξη στην εσωτερική ασφάλεια της ΕΕ.....	24
Νέες απειλές και προκλήσεις	25
Κεφάλαιο 3^ο – Πυλώνας Ενδυνάμωσης (Resilience)	27
Κοινή στρατιωτική εκπαίδευση	27
Ταχείς και ισχυρές αναπτύξεις δυνάμεων	28
Πυλώνες Στρατηγικής Πυξίδας και Εναέρια & Διαστημική ισχύς.....	28

Ορίζοντας την Αμυντική πλευρά της Στρατηγικής Πυξίδας υπό ρεαλιστική έννοια	31
Πλαίσιο υποστήριξης επιχειρήσεων Ταχείας Αντίδρασης.....	35
Κεφάλαιο 4^ο – Πυλώνας Ανάπτυξης Δυνατοτήτων (Capability Development) ...	36
Ανάπτυξη τεχνολογικού μοντέλου.....	37
Εξειδίκευση.....	39
Συνδέοντας την Ασφάλεια και Άμυνα του παρόντος με το μέλλον.....	39
Προσεγγίζοντας την διαμόρφωση της Στρατηγικής Πυξίδας της ΕΕ.....	41
Πυλώνες Στρατηγικής Πυξίδας και Ναυτική & Θαλάσσια ισχύς.....	43
Ισχύς προερχόμενη από την Ευρωπαϊκή Αμυντική Βιομηχανία	47
Κεφάλαιο 5^ο – Συνεργατικότητα (Partnerships).....	49
Εταιρικότητα	51
Η στρατηγική μιας καλής διεθνούς στρατηγικής διαπραγμάτευσης.....	52
Στρατηγική παρουσία της ΕΕ.....	55
Στρατιωτικές επιχειρήσεις της ΕΕ	55
Σχέδιο εφαρμογής εξωτερικής δράσης για την Άμυνα & Ασφάλεια.....	56
Ναυτικές Επιχειρήσεις και Έγγραφο Στρατηγικής Πυξίδας.....	57
Κεφάλαιο 6^ο – Πιθανό Μοντέλο Άμυνας και Ασφάλειας της ΕΕ και άμεση συνέργεια εφαρμογής του.....	62
Μοντέλο Άμυνας και Ασφάλειας της ΕΕ.....	62
Συνέργεια για την εφαρμογή του προτεινόμενου μοντέλου	65
Συμπεράσματα και προτάσεις.....	68
Επίλογος.....	71
Βιβλιογραφία	72

Αριθμός λέξεων: 21.568 (από Εισαγωγή έως και την τελευταία λέξη του Επιλόγου)

Πίνακας Εικόνων

Εικόνα 1: Η Στρατηγική Πυξίδα.....	2
Εικόνα 2: Ευρωπαϊκές πολιτικές και στρατιωτικές αποστολές	16
Εικόνα 3: Διεθνείς γραμμές ναυσιπλοΐας	17
Εικόνα 4: Χαρακτηριστικά των Battle Groups της ΕΕ.....	20
Εικόνα 5: Απεικόνιση της στρατηγικής της ΕΕ για την Ασφάλεια & Άμυνα.....	33
Εικόνα 6: Βασικές αρχές Άρθρων 42 και 222 της Λειτουργίας της ΕΕ.....	39
Εικόνα 7: Κοινές απειλές NATO - ΕΕ.....	49

Λίστα Συντμήσεων

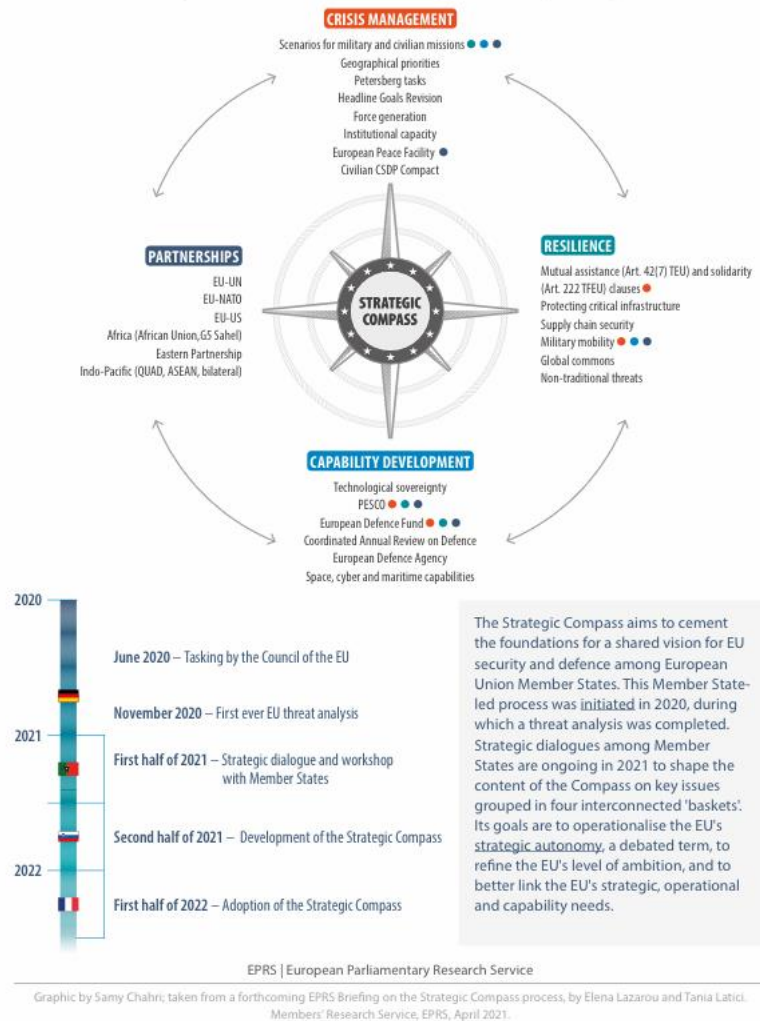
Σύντμηση	Όρος
ΕΔ	Ένοπλες Δυνάμεις
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
Κ-Μ	Κράτος/η - Μέλος/η
ΚΕΠΑΑ	Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας
CARD	Coordinated Annual Review on Defence
EDA	European Defense Agency
EDC	European Defense Council
EDF	European Defense Fund
EEAS	European External Action Service
EFP	European Foundation for Peace
ESA	European Space Agency
EU	European Union
EUBG	European Union Battle Groups
EU ISS	European Union Institute for Security Studies
IPSD	Implementation Plan on Security and Defense
ISIS	Islamic State of Iran and Syria
ISR	Intelligence Surveillance Reconnaissance
MS	Member States
NATO	North Atlantic Treaty Organization
PESCO	PERmanent Structure of COoperation
SLOC	Sea Lines Of Communication

Εισαγωγή

Η ευρωπαϊκή ένωση αποτελεί αναμφισβήτητα έναν ετερογενή και ετεροβαρή “οικονομικό γίγαντα”, αποτελούμενο από κράτη – μέλη μιας μεγάλης ηπείρου που ενώνει την ανατολή και την δύση, τον βορρά και τον νότο. Έτσι λοιπόν από τον Αρκτικό κύκλο, έως την υποσαχάρια Αφρική και από την Αμερικανική Ήπειρο έως τα βάρη της Ασίας, τόσο καθένα από τα κράτη – μέλη όσο και στο σύνολό τους αυτά, αλλά και ο ευρύτερος ευρωπαϊκός τρόπος ζωής, δεσμεύονται και εξαρτώνται από το διεθνές περιβάλλον και τις σχέσεις μεταξύ των μελών της ΕΕ με τρίτες χώρες ανά την υφήλιο αλλά και τις εμπορικές και οικονομικές συμφωνίες εταιρειών και ετέρων. Το πολυσύνθετο περιβάλλον ασφαλείας σε παγκόσμιο επίπεδο, οι νέες απειλές και οι ανταγωνισμοί μεταξύ χωρών και ηπείρων, επηρεάζουν τις ισορροπίες και την οικονομία δημιουργώντας πολλές φορές αστάθειες, οι κραδασμοί των οποίων δεν είναι εύκολα απορροφήσιμοι. Χαρακτηριστικό είναι το πρόσφατο ενεργειακό πρόβλημα και η επίδρασή του στην Ήπειρό μας. Επιπρόσθετα το ετεροβαρές της ΕΕ στα Κ-Μ της, δημιουργεί περαιτέρω προκλήσεις στην εύρεση κοινού τόπου συνεννόησης για την αντιμετώπιση των θεμάτων ασφαλείας που επηρεάζουν το σύνολο της ηπείρου. Προκειμένου συνεπώς να βρεθεί αυτός ο κοινός τόπος δράσης, τον Ιούνιο του 2020 το Συμβούλιο της ΕΕ ανέθεσε την σύσταση για την οριοθέτηση της ΣΠ.

Η Στρατηγική Πυξίδα αποτελεί τον οδικό χάρτη με βάση τον οποίο θα καθοριστεί το πλαίσιο και θα υλοποιηθεί ο Στρατηγικός σχεδιασμός της ΕΕ τον τομέα της Ευρωπαϊκής Ασφάλειας και Άμυνας. Προκειμένου να αναλυθεί ο σχεδιασμός αυτός θα δοθεί η βασική εικόνα αυτής της Στρατηγικής όπως οριοθετήθηκε το 2016. Σύμφωνα με την Federica Mogherini, ο σκοπός ακόμα και ύπαρξή της ΕΕ βρισκόταν τότε υπό αμφισβήτηση. Αναγνώριζε ωστόσο ότι τόσο οι πολίτες όσο και ο κόσμος χρειάζεται μια δυνατή ΕΕ όπως ποτέ άλλοτε, καθόσον την εποχή που εκδόθηκε το ΕΕ Strategic Plan, σε παγκόσμιο και σε περιφερειακό επίπεδο ((EUISS) 2016), υπήρχε μεγάλη αστάθεια και ανασφάλεια. Το αντίκτυπο αυτής της αστάθειας αντικατοπτριζόταν απευθείας στους πολίτες των χωρών – μελών της ΕΕ και στις ζωές τους. ((EUISS) 2016) Η αναγκαιότητα μιας δυνατής ένωση η οποία σκέφτεται στρατηγικά και μοιράζεται μία κοινή άποψη ενώ επίσης δρα συνδυαστικά και ομαδικά σε αυτούς τους καιρούς προκλήσεων ήταν εμφανέστατη ((EUISS) 2016).

The European Union's 'Strategic Compass' process

Εικόνα 1: Η Στρατηγική Πυξίδα

Καμία από τις χώρες της ΕΕ δεν έχει τη δύναμη και τους πόρους για να αντιμετωπίσει αυτές τις απειλές από μόνη της, όμως σαν ένωση του μισού δισεκατομμυρίου πολιτών η προοπτική αυτή είναι αδιαμφισβήτητη. Οικονομικά η ένωση ανήκει στους G3, το διπλωματικό της δίκτυο είναι ευρύτατο και βαθύ σε όλα τα μήκη και πλάτη του κόσμου. Απολαμβάνει το ότι καθίσταται ως η πρώτη εμπορική συμμετοχή και ως η πρώτη που επενδύει σε ξένες επενδύσεις παγκοσμίως. Με τον όρο παγκοσμίως δεν εννοούμε μόνο γεωγραφικά, συμπεριλαμβάνονται επίσης πολιτικές και εργαλεία που η στρατηγική της προωθεί, ενώ επικεντρώνεται τόσο σε στρατιωτικές και αντιτρομοκρατικές δυνατότητες όσο και σε ευκαιρίες εργασίας, διευρυμένες κοινωνίες και ανθρώπινα δικαιώματα. ((EUISS) 2016)

Η παγκόσμια στρατηγική της ΕΕ η οποία συνετάχθη το 2016 οριοθετεί τις προτεραιότητες της εξωτερικής της δράσης με αυτές να επιμερίζονται σε πέντε βασικές προτεραιότητες ((EUISS) 2016):

Πρώτη προτεραιότητα: η ασφάλεια της ένωσης ξεκινά από το σπίτι. Η ΕΕ έχει καταφέρει οι πολίτες της να απολαμβάνουν ασφαλείας, δημοκρατίας και προόδου. παρόλα αυτά η τρομοκρατία, οι υβριδικές απειλές, η οικονομική αστάθεια, η κλιματική αλλαγή και οι προκλήσεις στην ενεργειακή ασφάλεια δημιουργούν πρόβλημα στους ανθρώπους και στην ευρύτερη περιοχή της ΕΕ. Κατά συνέπεια στους ανωτέρω τομείς θα πρέπει η συνεισφορά της να γίνει με τέτοιο τρόπο ώστε να ενδυναμώσει την στρατηγική της στον τομέα της ασφάλειας και να περιορίσει τις απειλές από τις προκλήσεις που δημιουργούνται. ((EUISS) 2016)

Δεύτερη προτεραιότητα: Κοινωνική και πολιτική σταθερότητα σε Ανατολή και Νότο. Απαιτείται δράση η οποία να εξασφαλίσει αυτήν την απαίτηση στην κεντρική Ασία, κεντρική Αφρική και τα δυτικά Βαλκάνια. Υπό το πλαίσιο της ευρωπαϊκής πολιτικής γειτονίας θα καλλιεργηθούν καλύτερες σχέσεις των εκεί χωρών με την ΕΕ και θα μετασχηματίσουν αυτές τις χώρες πολιτικά και κοινωνικά. Κατά αυτό τον τρόπο διαφαίνεται ότι θα αυξηθεί η επιρροή της ΕΕ σε Νότο και σε Ανατολή απομακρύνοντας τις χώρες αυτές από την επιρροή της Κίνας και της Ρωσίας, δημιουργώντας τις συνθήκες για την δυτικοποίηση τους. Έτσι θα εξασφαλιστούν οι πλέον ευνοϊκές συνθήκες για τον έλεγχο των μεταναστευτικών ροών προς την Ευρώπη. ((EUISS) 2016)

Τρίτη προτεραιότητα: Αναβαθμισμένη προσέγγιση στις διαμάχες. Όταν προκύπτουν βίαιες διαμάχες με τα κοινά (υψίστης σημασίας) συμφέροντα να απειλούνται, η ΕΕ θα εμπλέκεται με ένα πρακτικό και βασισμένο επί αρχών τρόπο, καθορίζοντας ποιες επιχειρήσεις απαιτούνται προκειμένου να προστατευθεί η ανθρώπινη ασφάλεια μέσω μίας αναβαθμισμένης προσέγγισης στις ένοπλες συγκρούσεις και την αντιμετώπισή τους. Η ΕΕ θα δράσει σε όλα τα στάδια του κύκλου διαμάχης και κυρίως στην αποφυγή της, με το να αντιδρά υπεύθυνα και αποφασιστικά στις κρίσεις επενδύοντας στην σταθερότητα και αποφεύγοντας την πρόωρη απεμπλοκή όταν συμβαίνει μία νέα κρίση. Επιπρόσθετα θα δρα σε διαφορετικά στάδια διακυβέρνησης και επί παραδείγματι όπως στη Συρία και στην Λιβύη όπου εκεί οι διαμάχες είχαν τόσο τοπικό όσο και εθνικό χαρακτήρα, θα επεμβαίνει προκειμένου να

λύνονται βασικά θέματα διακυβέρνησης και έτσι να αποκαθίσταται ταχύτερα το ασταθές περιβάλλον. Καθίσταται αντιληπτό ότι κάτι τέτοιο δεν είναι δυνατό με δράση μόνο από την ΕΕ, ως εκ τούτου η βιώσιμη ειρήνη μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσα από συμφωνίες οι οποίες έχουν ρίζες σε ένα ευρύ, βαθύ και αντοχής στις διεθνείς σχέσεις και στις περιφερειακές σχέσεις πλαίσιο. ((EUISS) 2016)

Τέταρτη προτεραιότητα: Συνεργατικές περιφερειακές διαταγές. Η περιφερειακή δυναμική έρχεται στο προσκήνιο ιδιαίτερα σε αυτόν τον κόσμο που οι παγκόσμιες πιέσεις και τα τοπικά πιεστικά δημιουργούν προβλήματα. Εθελοντικές δομές περιφερειακής διακυβέρνησης δίνουν την δυνατότητα τόσο στους πολίτες όσο και στα κράτη να διαχειριστούν καλύτερα θέματα ασφαλείας, να δράσουν με συνέπεια έναντι των οικονομικών προκλήσεων που δημιουργούνται από την παγκοσμιοποίηση, να εκφράσουν καλύτερα τις κουλτούρες και τις ταυτότητες των διαφορετικών κρατών και να προστατέψουν την επιρροή των χωρών τους στις παγκόσμιες σχέσεις. Αυτό είναι ένα βασικό λογικό πλαίσιο της δράσης της ΕΕ τόσο σε επίπεδο ανάπτυξης όσο και σε επίπεδο ειρήνης στον 21ο αιώνα και γι' αυτό πρέπει να υποστηριχθούν οι συνεργατικές περιφερειακές διαβουλεύσεις παγκοσμίως. Ιδιαίτερα μάλιστα σε διαφορετικές περιφέρειες γύρω από την Ευρώπη, όπως στη Μεσόγειο, την μέση Ανατολή, την Αφρική, την απέναντι μεριά του Ατλαντικού, στο Βορρά και στο νότο, την Ασία και την αρκτική η ΕΕ θα θέτει συγκεκριμένους στόχους. ((EUISS) 2016)

Πέμπτη προτεραιότητα: Η ΕΕ δεσμεύεται από μια διακυβέρνηση βασισμένη στο διεθνές δίκαιο, το οποίο εξασφαλίζει την διατήρηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της βιώσιμης ανάπτυξης και την ευρύτητα των παγκόσμιων κοινών. Αυτή η δέσμευση μεταφράζεται σε εμπνευση για μετασχηματισμό και όχι στην διατήρηση του υπάρχοντος συστήματος. Η ΕΕ με την δομή της θα προσπαθήσει να ενδυναμώσει τα Ηνωμένα Έθνη ως βάση για τις πολύπλευρες συνεργατικές δράσεις και αντιδράσεις τόσο με διεθνή όσο και με περιφερειακούς οργανισμούς, κράτη και μη κρατικούς δρώντες. ((EUISS) 2016)

Τον Μάιο του 2021 το ευρωπαϊκό συμβούλιο ενέκρινε τα συμπεράσματά του σχετικά με τον καθορισμό χάραξης και υλοποίησης στρατηγικής στους τομείς ασφάλειας και άμυνας της ΕΕ. Αυτό θα επέτρεπε στην ΕΕ να καθορίσει και να ασκήσει με πιο υπεύθυνο τρόπο τα θέματα που αφορούν στην δική της ασφάλεια. Ως εκ τούτου

η δυνατότητα της ΕΕ να δράσει αυτόνομα προέκυπτε ακριβώς από αυτά τα συμπεράσματα. Παραγωγό αυτής της εργασίας θα είναι το έγγραφο Στρατηγικής Πυξίδας. Μέσω αυτής θα καθοριστούν και θα αυξηθεί ο ρυθμός με τον οποίο προκύψει το εξαιρετικά φιλόδοξο σχέδιο στους τομείς της ασφάλειας και της άμυνας. Ο ύπατος αντιπρόσωπος των Εξωτερικών Υποθέσεων και Πολιτικής Ασφάλειας της ΕΕ, έχει κληθεί να παρουσιάσει μία πρώτη εργασία πάνω στο έγγραφο Στρατηγικής Πυξίδας στη συνέλευση του Νοεμβρίου του 2021. (E. ISS 2021)

Κάθε διάλογος σχετικά με την επιχειρησιακή αποτελεσματικότητα και αξιοπιστία θα έχει ως βασικό πυρήνα την πολιτική θέληση μεταξύ των Κ-Μ της ΕΕ. Η μεταβαλλόμενες απειλές από τις εξελισσόμενες πολιτικές αστάθειας που εφαρμόζουν εξωτερική της Ένωσης δρώντες και επιβουλεύονται τα συμφέροντά της, ήδη κινητοποιούν τις κυβερνήσεις των Κρατών – Μελών της και τους μηχανισμούς κρίσης αυτών ενώ αναμένεται στο μέλλον αυτή η κινητοποίηση να είναι πιο δυναμική. Στρατηγικά κενά, Τεχνολογικές αλλαγές, υβριδικές απειλές, η κλιματική αλλαγή και γεωπολιτικοί ανταγωνισμοί δημιουργούν προκλήσεις που κάνουν την διαχείριση κρίσεων πολύ πιο δύσκολη και απαιτητική. Το έγγραφο Στρατηγικής Πυξίδας πρέπει να παρέχει μεγαλύτερη επιχειρησιακή σαφήνεια στις δράσεις προκειμένου να είναι πιο αποτελεσματική η αντιμετώπιση αυτών των κρίσεων. (E. ISS 2021)

Κεφάλαιο 1^ο – Θεωρητικό υπόβαθρο

Προκλήσεις για την στρατιωτική ολοκλήρωση στην ΕΕ

Σε ό,τι αφορά το σχεδιασμό για την παγκόσμια στρατηγική της ΕΕ αναγνωρίζουμε διάφορες προκλήσεις που εγείρονται προκειμένου το όραμα μιας Ευρωπαϊκής Δύναμης Άμυνας να μετουσιωθεί σε κάτι το χειροπιαστό και υπαρκτό. Κάτω από αυτό το πρίσμα τέσσερα μεγάλα εμπόδια είναι τα εμφανή για τα οποία είναι δύσκολη αυτή η δημιουργία. Πρώτον η δυσκολία του καθορισμού της στρατηγικής αυτονομίας ως αφήγημα για τους ευρωπαίους πολιτικούς, δεύτερον η αδυναμία επίτευξης διαφάνειας και υπευθυνότητας στην ΕΕ και τις πολιτικές της όσον αφορά τα θέματα άμυνας, τρίτον οι περικοπές στην χρηματοδότηση της ευρωπαϊκής άμυνας και τέταρτον πολύ πρόσφατα η πανδημία του κορονοϊού. (Csernatoni 2020)

Προκλήσεις στην στρατηγική αυτονομία

Σε ότι αφορά την στρατηγική αυτονομία είναι ξεκάθαρο ότι η ΕΕ χρειάζεται να επαναπροσδιορίσει τον ρόλο της στον μεταβαλλόμενο κόσμο. Θα πρέπει να προσδιορίσει τις ιδιαιτερότητες και τις δομικές αδυναμίες σε θέματα όπως η ασφάλεια και η άμυνα. Η πανδημία υπογραμμίζει την ανάγκη για μία ευρωπαϊκή συγκεντρωμένη αντίληψη και αντιμετώπιση των εγειρόμενων από την πανδημία προκλήσεων. Όσο οι Ευρωπαίοι γίνονται πιο γνωστές των αδυναμιών πλησιάζει ο καιρός για την ΕΕ να είναι ξεκάθαρη σχετικά με τα κοινά ενδιαφέροντα και αξίες των Κ-Μ της και πως καλύτερα να τα προστατεύσει. Αυτό θα βοηθούσε να αποφευχθεί από την ένωση η εξάρτηση σε σχέση με άλλους δρώντες σε κρίσιμες θεματικές περιοχές όπως η ασφάλεια και η άμυνα. Όλα αυτά κάνουν το σκεπτικό της ευρωπαϊκής στρατηγικής αυτονομίας στην άμυνα πολύ πιο δημοφιλές τα πρόσφατα χρόνια. (Csernatoni 2020)

Επιπρόσθετα η στρατηγική αυτονομία μπορεί να οριστεί ως τεχνολογική και βιομηχανική αμυντική αυτονομία ή μπορεί να πλαισιωθεί με όρους απόλυτης αυτονομίας συμπεριλαμβανομένης και της επιχειρησιακής και περιοχικής άμυνας. Το φάσμα έκτασης του όρου στρατηγική αυτονομία εκτείνεται σε όλες τις δράσεις (διπλωματικές, αμυντικές, βιομηχανικές κλπ.) και δεν αναφέρεται αποκλειστικά σε περιορισμένα στοιχεία. Ένας βασικός περιοριστικός παράγοντας επίτευξης της στρατηγικής αυτονομίας της ΕΕ είναι προφανώς και το ευρωπαϊκό ταμείο άμυνας το οποίο διαχειρίζεται από την ευρωπαϊκή επιτροπή και υπό τον έλεγχο διακυβερνητικών και εθνικών πολιτικών βάση κριτηρίων τα οποία θα δημιουργούν αντίστοιχα εντάσεις

καθόσον δε συμβαδίζουν οι αμυντικές απαιτήσεις και απαιτήσεις ασφαλείας των κρατών μελών μεταξύ τους. (Csernatonì 2020)

Προκλήσεις σε θέματα διαφάνειας και υπευθυνότητας

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας (European Defence Fund - EDF) επιβεβαιώνει την ανάγκη της ΕΕ να επιτυγχάνει την βέλτιστη σχέση ποιότητας / τιμής με δυναμική χρηματοδότηση της έρευνας και καινοτομίας αιχμής καθώς και την προώθηση της ανάπτυξης διαλειτουργικών ικανοτήτων. Παρόλα αυτά εγείρεται μια σειρά από ερωτήματα από τους διαχειριστές του ταμείου σχετικά με την αδιαφάνεια στην αμυντική διακυβέρνηση, τις πολιτικές προτεραιότητες και τη νομιμότητα της παραγωγής. Οι καινοτομίες πολιτικής και η υπερεθνική ενοποίηση υπό το πρόσχημα της στρατηγικής αυτονομίας προχωρούν γρήγορα. Ωστόσο, η ένωση έχει αφιερώσει λίγο ουσιαστικό πολιτικό και δημόσιο διάλογο στη δημοκρατική εποπτεία και τη διαφάνεια όσον αφορά την ατζέντα της αμυντικής πολιτικής της ΕΕ.

Τα ζητήματα διαφάνειας και νομιμότητας στην αμυντική ολοκλήρωση της ΕΕ μπορούν να συνοψιστούν σε τρία θέματα: στην δημοκρατικότητα των αμυντικών πρωτοβουλιών, στο εάν αυτές υπόκεινται σε ουσιαστικό κοινοβουλευτικό έλεγχο και επίβλεψη από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή τα εθνικά κοινοβούλια και τέλος εάν θα συμβάλουν στην όξυνση της παραγωγής όπλων και των εξαγωγών όπλων στην Ευρώπη — ζητήματα για τα οποία η ΕΕ στερείται ενιαίας προοπτικής.

Μια ενισχυμένη αμυντική ένωση θα πρέπει να διασφαλίσει ότι αμυντική ολοκλήρωση θα καταστεί και δημοκρατικά υπεύθυνη. Σε γενικές γραμμές, η δημοκρατική συμμετοχή και η λογοδοσία στην ΕΕ διασφαλίζονται από δύο αλληλένδετους μηχανισμούς. Ο ένας είναι η λογοδοσία μέσω των εκλογών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και των εθνικών εκλεγμένων αξιωματούχων. Ο άλλος είναι η λογοδοσία μέσω ενός πολύπλοκου τεχνοκρατικού συστήματος ελέγχων και ισορροπιών, της έμμεσης εκπροσώπησης, της γραφειοκρατικής επαγγελματοποίησης του τομέα της αμυντικής πολιτικής και της εξειδικευμένης εμπειρογνομοσύνης.

Οι αποφάσεις για την αμυντική πολιτική της ΕΕ λαμβάνονται από τα κράτη μέλη από κοινού και κυριαρχεί η διακυβερνητική μέθοδος λήψης αποφάσεων. Αυτό σημαίνει ότι η δημοκρατική λογοδοσία προστατεύεται από τις εθνικές κυβερνήσεις, οι περισσότερες από τις οποίες καταθέτουν ψηφίσματα και λογοδοτούν στα αρμόδια όργανα και επιτροπές των κοινοβουλίων τους για στρατιωτικές υποθέσεις. Οι

τρέχουσες τάσεις στη χάραξη πολιτικής άμυνας και ασφάλειας της ΕΕ έχουν τεθεί υπό αυξημένο κριτικό έλεγχο στις κοινωνίες των πολιτών και τις ομάδες υπεράσπισης, οι οποίες έχουν εγείρει ανησυχίες σχετικά με τη διαφάνεια. Ομάδες της κοινωνίας των πολιτών και ακτιβιστές επέκριναν τη στενότερη αμυντική ενσωμάτωση ως ενδεικτική της χάραξης πολιτικής από το παρασκήνιο των ελίτ και με γνώμονα τους ειδικούς. (Csernatonni 2020)

Προκλήσεις σε θέματα χρηματοδότησης

Το χάσμα στην πολιτική νομιμότητα για την ευρωπαϊκή άμυνα έχει γίνει πιο εμφανές καθώς η εκστρατεία γύρω από την απαίτηση επίτευξης αμυντικής ολοκλήρωσης έχει αρχίσει να μειώνεται. Ταυτόχρονα, οι διαφωνίες και τα βαινόντα μειούμενα κονδύλια όπως και τα σχετικά με τις διαπραγματεύσεις για τον προϋπολογισμό της ΕΕ για την περίοδο 2021-2027 κινδυνεύουν να παρεμποδίσουν αμετάκλητα τις εμβληματικές ευρωπαϊκές αμυντικές πρωτοβουλίες, όπως το Military Mobility και το EDF.

Επιπρόσθετα και εκτός από την πίεση που ασκείται στους θεσμούς για οικονομικούς λόγους σχετικά με την αμυντική ολοκλήρωση προστίθενται τόσο τα θέματα από την πανδημία, αλλά και το Brexit, όπου με την αποχώρηση ενός από τους μεγαλύτερους συνεισφέροντες στον προϋπολογισμό της ΕΕ, το αντανακλαστικό των υπόλοιπων Κ-Μ είναι να περιορίσουν την διάθεση κονδυλίων για την άμυνα.

Μια άλλη πιθανή αιτία υποθάλπεται και στα σε διακυβερνητικά εμπόδια και εθνικιστικά αντανακλαστικά όσον αφορά την αμυντική ολοκλήρωση. Ορισμένα κράτη μέλη της ΕΕ φοβούνται είτε ότι η ευρωπαϊκή αμυντική πολιτική θα μεταβεί σε υπερεθνικό επίπεδο, ότι η άμυνα της Ευρώπης θα αποσυνδεθεί από τις ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ και ότι η αμυντική βιομηχανική πολιτική θα καταληφθεί από ορισμένα συμφέροντα. (Csernatonni 2020)

Η απώλεια της υπερκινητικότητας της ΕΕ και η πιθανότητα ενός επικείμενου αμυντικού χειμώνα για την Ευρώπη κινδυνεύουν να βλάψουν περαιτέρω τις αξιώσεις της ΕΕ για στρατηγική αυτονομία. Επιπρόσθετα και αναφορικά με την αξιοπιστία της ΕΕ ως παγκόσμιου παράγοντα, υπάρχει επίσης ο κίνδυνος οι τελευταίες ευρωπαϊκές αμυντικές πρωτοβουλίες να καταλήξουν να βαθαίνουν τα διατλαντικά ρήγματα σε μια εποχή που η ευρύτερη πολιτική ατζέντα μεταξύ των ΗΠΑ και των ευρωπαϊκών πρωτεγουσών βρίσκεται ήδη υπό σοβαρή πίεση (ΑUKUS – Γαλλία, Ισπανία σε σχέση

με τουρκικά προγράμματα άμυνας, αδράνεια της ΕΕ για επιβολή κυρώσεων στην τουρκική παραβατικότητα).

Προκλήσεις λόγω πανδημίας

Σε ένα ολοένα και πιο ασταθές στρατηγικό πλαίσιο, όταν οι ρωγμές στις συμμαχίες αποκαλύπτονται και ο γεωστρατηγικός ανταγωνισμός γίνεται αυξανόμενα απαιτητικός, η ΕΕ χρειάζεται περισσότερο από ποτέ να ανταποκριθεί στις προσδοκίες. Καθώς η καλείται να αντιμετωπίσει την κρίση του κορονοϊού, η ικανότητά της να διατηρήσει τη δυναμική της αμυντικής ολοκλήρωσης γίνεται όλο και πιο δύσκολη.

Η πανδημία πιθανότατα θα επιβραδύνει, τις πρόσφατες αυξήσεις στους εθνικούς αμυντικούς προϋπολογισμούς, καθώς τα Κ-Μ θα πρέπει να μετριάσουν τις οικονομικές επιπτώσεις της κρίσης. Με τους δημόσιους προϋπολογισμούς υπό πίεση, οι κυβερνήσεις θα βρίσκονται στην δύσκολη θέση να διαθέσουν πόρους αλλού για να αντιμετωπίσουν τις επιπτώσεις της πανδημίας στην υγεία και τις δημοσιονομικές επιπτώσεις. Πιθανότατα θα καταστεί δύσκολο να πειστούν τα Κ-Μ της ΕΕ να συνεισφέρουν ουσιαστικά στις τρέχουσες και νέες αποστολές ΚΕΠΠΑ, εάν αυτές οι επιχειρήσεις δεν αντικατοπτρίζουν τις εθνικές προτεραιότητες και τα συμφέροντα των χωρών.

Όπως προέκυψε τα τελευταία δύο έτη, τα παρατεταμένα σε παγκόσμιο επίπεδο lockdown θα έχουν πιθανώς συνέπειες για την ευρωπαϊκή αμυντική βιομηχανία, επηρεάζοντας κρίσιμες λειτουργίες, την κατασκευή, τις αλυσίδες εφοδιασμού και τις εταιρείες που είναι ευάλωτες σε ξένες εξαγορές. Η γεωπολιτική της πανδημίας κινδυνεύει να επιδεινώσει δομικά ρήγματα στην παγκόσμια τάξη, με επιπτώσεις στην ασφάλεια και την άμυνα για την ΕΕ ως παράγοντα εξωτερικής πολιτικής και τη δέσμευσή της στο εξωτερικό. Περισσότερο από ποτέ, η ΕΕ χρειάζεται να δράσει πολυδιάστατα.

Ο ευρωπαϊκός αμυντικός τομέας εξακολουθεί να απαιτεί ριζική αναθεώρηση κυρίως υπό το γεγονός ότι η στρατηγική αυτονομία παραμένει προτεραιότητα. Από την άποψη αυτή, καθώς η Επιτροπή ετοιμαζόταν να παρουσιάσει μια αναθεωρημένη πρόταση προϋπολογισμού της ΕΕ για την περίοδο 2021-2027, οι υπουργοί Άμυνας πραγματοποίησαν τηλεδιάσκεψη στις 12 Μαΐου 2020, με τον επικεφαλής εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ, και στην οποία ζητήθηκε η χρηματοδότηση της άμυνας να ακολουθήσει μετά τις αναληφθείσες πρωτοβουλίες για τον κορονοϊό. Τονίστηκε σαφώς

όμως η ανάγκη εξασφάλισης χρηματοδότησης για την ασφάλεια και την άμυνα τόσο στα Κ-Μ όσο και σε επίπεδο ΕΕ. (Csernatoni 2020)

Προσδοκίες και ιδέες εντός της Ευρώπης

Έχει σαφώς κατά καιρούς αναλυθεί σε βάθος και έκταση η διαφορετικότητα στις απόψεις των 27 της Ευρώπης σχετικά με το πως θα τεθεί σε εφαρμογή ένα τέτοιο επιτυχημένο σχέδιο στρατιωτικής μετάβασης της εξωτερικής δράσης της ΕΕ¹. Προφανώς το παραγόμενο προϊόν από το έγγραφο Στρατηγικής Πυξίδας τους ερχόμενους μήνες δεν θα πρέπει να είναι άλλο ένα θολό τοπίο στο οποίο να περιγράφεται γενικά πως θα επιθυμούσαμε να δούμε την Ευρώπη με στρατό. Ιδιαίτερα όταν ορισμένα Κ-Μ είναι υπέρ ενός υψηλότερου στρατιωτικό επίπεδο φιλοδοξίας σε σχέση με άλλα².

Στην ανάλυση απειλών πρωτεύοντα ρόλο παίζουν οι σχετιζόμενες με υβριδικές απειλές, η τεχνητή νοημοσύνη και νέες τεχνολογίες οι οποίες μπορούν να προκαλέσουν φθορά στις δομές τόσο της ΕΕ όσο και των επιμέρους Κ-Μ της, στους τομείς της κυβερνοασφάλειας της κυβερνοάμυνας και των πληροφοριών. (Bellou, *The European External Action Service: An Encompassing and Adaptive Agency at the Service of the EU Global Security Strategy? 2021*) Παρόλο βέβαια που οι απειλές αυτές είναι κοινές για τα Κ-Μ δεν είναι κοινή η προτεραιοποίηση τους από κάθε Κ-Μ.³ Η λογική επιτάσσει ότι κάθε Κ-Μ θα προτεραιοποιήσει αυτές τις απειλές και θα τις αντιμετωπίσει με βάση την δική του εθνική πολιτική ασφάλειας και άμυνας βασισμένο στην ιστορία του, την γεωγραφία του και άλλους παράγοντες. Για παράδειγμα η χώρα μας θα προτεραιοποιήσει υψηλότερα την αδιαμφισβήτητη απειλή που προέρχεται από την Τουρκία, τόσο σε επίπεδο ιστορικής διαμάχης όσο και λόγω του μεταναστευτικού ζητήματος, παρά τις υπόλοιπες χώρες της ΕΕ οι οποίες έχουν εμπορικές σχέσεις και καλές συνδιαλλαγές και δεν υπόκειται σε διεκδικήσεις συνέπεια γειτονίας όπως εμείς με αυτήν⁴. Συνεπώς η συνδρομή κάθε Κ-Μ στην σύσταση μιας τέτοιας Στρατηγικής Πυξίδας και το τελικό παραγόμενο θα προσθέσουν μία τεράστια αξία στην περαιτέρω

¹ <https://www.ispionline.it/en/pubblicazione/eus-new-africa-strategy-and-individual-member-states-policies-28660>

² <https://www.france24.com/en/europe/20210902-proposals-for-an-eu-army-re-emerge-after-afghan-pullout-%E2%80%93-but-many-remain-hard-to-convince>

³ <https://www.iss.europa.eu/content/uncharted-territory-towards-common-threat-analysis-and-strategic-compass-eu-security-and>

⁴ <https://www.bbc.com/news/world-europe-58289893>

εξέλιξη της ευρωπαϊκής ασφάλειας και άμυνας και αυτό δεν πρέπει να παραβλεφθεί με την προϋπόθεση πάντα ότι η διάθεση κάθε Κ-Μ θα είναι το πρόβλημα να αντιμετωπιστεί ολιστικά και οριστικά.

Ισορροπώντας μεταξύ φιλοδοξίας και ρεαλισμού.

Ισορροπώντας λοιπόν μεταξύ φιλοδοξίας και ρεαλισμού αντιλαμβανόμαστε ότι το διαρκώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον ασφάλειας παγκοσμίως είναι ένας σημαντικός παράγοντας στον οποίο θα πρέπει να καθορίσουμε επακριβώς για να καθορίσουμε και το επίπεδο φιλοδοξίας του ευρωπαϊκού στρατού. Ένα εξαιρετικό εργαλείο για αυτό είναι η απόρρητη ανάλυση απειλών⁵ η οποία έχει ολοκληρωθεί όπως ήδη γνωρίζουμε και η οποία προφανώς αναμένεται να είναι περίπλοκη, περιγράφοντας ένα τεράστιο εύρος απειλών οι οποίες επηρεάζουν τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά την ΕΕ. Έτσι όχι μόνο η κοινή πολιτική ασφάλειας και άμυνας θα πρέπει να επανακαθοριστεί αλλά επίσης θα πρέπει να εξετάσουμε και στενότερα απαντώντας στο ερώτημά του πως και με ποιο τρόπο ο στρατός μπορεί να συνεισφέρει στην βελτίωση της εσωτερικής ασφάλειας της ΕΕ, η οποία είναι ευθύνη της πολιτικής προστασίας και της επιτροπείας δικαιοσύνης της. Ως εκ τούτου τα άρθρα: 42 του συμφώνου της ΕΕ και το άρθρο 222 του συμφώνου της λειτουργίας της ΕΕ, πρέπει να ληφθούν στενά υπόψη αφού καθορίζουν το πλαίσιο λειτουργίας των δομών πολιτικής προστασίας και την συνδρομή των ΕΔ σε αυτήν⁶. Ακόμα η πραγματικότητα των εισέτι διατιθέμενων δυνατοτήτων είναι άλλος ένας παράγοντας που πρέπει να αναλογιστούμε. Παρόλο που αρκετή βελτίωση υπάρχει τις τελευταίες δύο δεκαετίες σε τομείς όπως οι στρατιωτικές αερομεταφορές, ο εναέριος ανεφοδιασμός κ.α. τα Κ-Μ της ΕΕ έχουν έλλειψη σε βασικές δυνατότητες⁷. Έτσι ο καθορισμός του επιπέδου φιλοδοξίας του ευρωπαϊκού στρατού πρέπει να τεθεί σε μια προσέγγιση ανά φάση όσον αφορά το βραχύ χρόνο διάθεσής του για επιχειρήσεις. Θα πρέπει να αναλογιστούμε τις μέχρι τώρα δυνατότητες και να πάμε σε ποιο μακρόχρονες δυνατότητες που θα μας καθορίσουν ακόμα μεγαλύτερο επίπεδο φιλοδοξίας έως το 2030, αναπτύσσοντας κατάλληλα εφαρμογές και τεχνολογίες ενώ παράλληλα για την υλοποίηση αυτών θα απαιτηθεί

⁵ <https://www.eu2020.de/eu2020-en/news/pressemitteilungen/defence-ministers-strategic-compass-pesco/2418890>

⁶ https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/sede/dv/sede200612mutualdefsolidarityclauses_/sede200612mutualdefsolidarityclauses_en.pdf

⁷ <https://ec.europa.eu/transport/sites/default/files/legislation/join20190011.pdf>

ενδυνάμωση και της Αμυντικής και Διαστημικής Βιομηχανίας. (Zandee, Stoetman and Deen 2021)

Τι πρέπει να κάνει η ΕΕ

Πως θα ξεπεραστούν όμως όλα αυτά τα εμπόδια και τι πρέπει να κάνει ΕΕ για να προχωρήσει μπροστά στην θεσμοθέτηση ενός στρατιωτικού βραχίονα. Θα πρέπει να επανακαθορίσει ακριβώς πιο είναι το τωρινό επίπεδο φιλοδοξίας και να δουλέψει στο επίπεδο φιλοδοξίας που θέλει να επιτύχει σε βάθος χρόνου. Στο IPSD Είχαν παρουσιαστεί λεπτομέρειες για τη δημιουργία του στρατιωτικού βραχίονα. (D. Fiott, EU defence capability development Plans, priorities, projects 2018) Σε αυτό είδαμε ότι το επίπεδο φιλοδοξίας είχε τις τρεις στρατηγικές προτεραιότητες όπως τις αναφέραμε δηλαδή τις αντιδράσεις στις εξωτερικές διαμάχες και κρίσεις, το χτίσιμο εταιρικών σχέσεων και την προστασία της ΕΕ και των πολιτών της. Από το 2016 η ΕΕ έχει εστιάσει κυρίως στην ανάπτυξη δυνατοτήτων και στην εξέλιξη τους από τις οποίες καινούργιες πρωτοβουλίες και εργαλεία έχουν προκύψει όπως τα PESCO, CARD και η EDA. Έως τώρα τα Κ-Μ διατηρούσαν επιφυλάξεις στο να καθορίσουν τι πρέπει να κάνει ΕΕ σχετικά με την στρατιωτική πλευρά⁸. Αυτό το τελευταίο είναι κάτι το οποίο πρέπει να αναλυθεί και να εξεταστεί υπό το πρίσμα των υφιστάμενων και μελλοντικών απειλών όπως αυτές έχουν προκύψει, ενώ επιπρόσθετα διμερείς και πολυμερείς σχέσεις μεταξύ των κρατών τα οποία έχουν μεγαλύτερα και πιο φιλόδοξα πλάνα σχετικά με την ευρωπαϊκή δύναμη άμυνας θα μπορούσαν να συμμαχήσουν προς αυτή την κατεύθυνση επικοινωνώντας καλύτερα την απαίτηση ενός ευρύτερου συστήματος άμυνας για την Ευρώπη για την αντιμετώπιση παραβατικών δρώντων που επηρεάζουν την οικονομία της και την ευημερία της Ηπείρου.

Παροχή κινήτρων για ευρωπαϊκή δράση

Προκειμένου τα Κ-Μ να αναλάβουν αποστολές και επιχειρήσεις μέσα σε ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο πρέπει να αναλογιστεί κανείς τα κίνητρα που θα οδηγήσουν στην κατασκευή μιας τέτοιας πολύπλοκης δομής μέσω της ευρωπαϊκής δράσης. Τα θετικά προσδόκιμα εργαλεία από μία ευρύτερη ευρωπαϊκή πολιτική ασφάλειας και άμυνας πρέπει να είναι καθορισμένα μέσα στην πυξίδα συμπεριλαμβανομένου και του

⁸ https://finabel.org/the-contribution-of-the-eu-member-states-to-the-csdp-framework/?utm_source=rss&utm_medium=rss&utm_campaign=the-contribution-of-the-eu-member-states-to-the-csdp-framework

θεσμικού πλαισίου του να επιχειρεί κινήσεις κάτω από την ευρωπαϊκή σημαία και να του παρέχονται τα απαιτούμενα οικονομικά κίνητρα. Επίσης απαραίτητο συστατικό είναι ο καθορισμός της αποστολής και ο σχεδιασμός της να εξελίξει μία γνήσια προσέγγιση στην διαχείριση κρίσης. Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Ειρήνης (EFP) μπορεί να αποδειχθεί κίνητρο κλειδί και μπορεί να συνδράμει την ΕΕ να αντισταθμίσει την πιθανώς επικίνδυνη προσχώρηση αντιπάλων σε γεωπολιτικές ζώνες κλειδιά, του συμφέροντος της. Η ΕFP, η οποία χρηματοδοτεί τα πρώτα έργα σε Μάλι και Κεντρική Αφρικανική Δημοκρατία έως το τέλος του 2021 θα είναι ένα χρήσιμο εργαλείο υποστήριξης των Κ-Μ που την απαρτίζουν σε στρατιωτικά και αμυντικής φύσεως θέματα. (E. ISS 2021)

Έγγραφο Στρατηγικής Πυξίδας και Αμυντικός Προσανατολισμός

Η ΕΕ οφείλει να ανταπεξέλθει στις αναδυόμενες απαιτήσεις που καλείται να καλύψει όσο αφορά στον τομέα της θαλάσσιας συγκοινωνίας και επιτήρησης, προκειμένου να καλύψει στρατιωτικές ναυτικές επιχειρήσεις και επεμβάσεις με βλέμμα στα παγκόσμια κοινά. Για να επιτευχθεί αυτό θα πρέπει να εκτελεί διαδραστικά και σε ένα κοινό επιχειρησιακό πλαίσιο το σύνολο των αποστολών που απαιτούνται σε όλο το φάσμα της επιχειρησιακής σφαίρας. Αυτό επιβάλλει ότι θα πρέπει να μπορεί να διεξάγει όλο το εύρος των αναληφθέντων έργων σε Ξηρά, Θάλασσα, Αέρα, Κυβερνοχώρο και Διάστημα. (D. Fiott, EU ISS 2021)

Δίνοντας έμφαση σε αυτό το περιβάλλον και αναγνωρίζοντας ότι προκειμένου να επιτευχθεί ένας τέτοιος σκοπός απαιτείται επένδυση στην έρευνα, τεχνολογία και προφανώς την βιομηχανία, οφείλει συνολικά να εμπλέξει όλα τα Κ-Μ στην παροχή συνδρομής προς αυτή την κατεύθυνση. Παρέχοντας όχι μόνο τα χρηματοδοτικά εργαλεία αλλά και την δομή ώστε το καθένα με βάση την δικιά του εμπειρία και τις δικές του δυνατότητες να βοηθήσει και τα υπόλοιπα να αναπτύξουν αντίστοιχα δεξιότητες που θα επιτρέψουν την ταχεία ανάπτυξη παραγωγής σε αυτό το επίπεδο και προκειμένου σε εύλογο χρονικό διάστημα να προετοιμαστεί το ευρωπαϊκό Ναυτικό του μέλλοντος εξοπλιστικά. (D. Fiott, EU ISS 2021)

Αναλυτικότερα, αυτό σημαίνει ότι στον αέρα και επιπρόσθετα με τους στόχους που έχουν τεθεί σε βραχύ διάστημα, η ΕΕ οφείλει να αναπτύξει δομές διεξαγωγής για αεροπορικές επιχειρήσεις στο ύψιστο επίπεδο, συμπεριλαμβάνοντας όλο το πακέτο των αεροπορικών δραστηριοτήτων (αναγνώριση, καταστολή αεράμυνας, διείσδυση, εγγύς υποστήριξη, αναχαίτιση, ανεφοδιασμό κλπ.). (D. Fiott, EU ISS 2021)

Στην ξηρά και με βάση πάλι τη βραχεία στοχοθεσία θα πρέπει να μπορεί να διεξάγει στρατιωτικές επιχειρήσεις μεγάλης κλίμακας, σε ένα εύρος που θα αφορά από επιχειρήσεις σταθερότητας στο πολιτικό περιβάλλον έως και παρεμβάσεις για αποκατάσταση της αρχής σε μεγαλύτερο κλίμακα και ένταση. Οφείλει να μπορεί να διεξάγει επιχειρήσεις πυροβολικού, μηχανικού, αεράμυνας κλπ.

Στη θάλασσα επίσης οφείλει να μπορεί να διεξάγει μεγάλης κλίμακος ναυτικές επιχειρήσεις έως επιπέδου αεροναυτικό αγώνα με χρήση αεροπλανοφόρων καθώς και αμφίβιες επιχειρήσεις. Κάτι τέτοιο θα παρέχει τεράστια ευελιξία στο να μπορεί να δρα σε σύντομο χρονικό διάστημα σε παγκόσμιο επίπεδο με την αντίστοιχη αξιοπιστία και αποτελεσματικότητα που μπορεί να προσφέρει η διεξαγωγή αμφίβιων επιχειρήσεων σχεδιασμένων σε τέτοια κλίμακα. (D. Fiott, EU ISS 2021)

Στον κυβερνοχώρο θα πρέπει να μπορεί να υποστηρίζει τις ευρωπαϊκές δυνάμεις άμυνας, τις δομές τους ενάντια σε κυβερνοεπιθέσεις και να μπορεί να εκτελεί και επιθετικές κυβερνοεπιχειρήσεις ενάντια σε αναγνωρισμένους αντιπάλους. Σε αυτό το πλαίσιο μάλιστα και στον τομέα της εσωτερικής ασφάλειας θα πρέπει να παρέχεται η δυνατότητα στις ευρωπαϊκές δυνάμεις άμυνας να μπορούν να παρέξουν συνδρομή και στην πολιτική προστασία από κυβερνοεπιθέσεις και άλλες τέτοιες δράσεις οι οποίες μπορούν να έχουν μεγάλο αντίκτυπο στις υποδομές της ΕΕ. (D. Fiott, EU ISS 2021)

Τέλος στο διάστημα και με τη χρήση του Κοπέρνικου και του Γαλιλαίου να μπορεί να καλύπτει τις δικές τις στρατιωτικές επιχειρήσεις ενώ επιπρόσθετα με χρήση ευρωπαϊκών δορυφόρων να καλύπτει τις ανάγκες στις υποδομές και τις δικές της επικοινωνίες καλύπτοντας έτσι ένα τεράστιο κενό που μπορεί να δημιουργηθεί σε θέματα ασφαλείας επικοινωνιών, πληροφορίας και κυβερνοχώρου. (D. Fiott, EU ISS 2021)

Προχωρώντας περαιτέρω και αναλύοντας τον τομέα της γεωγραφίας και όπου διακυβεύεται το ευρωπαϊκό συμφέρον, η ΕΕ πρέπει να είναι παρούσα. Αυτό σημαίνει δυνατότητα επέμβασης σε όλα τα μήκη και τα πλάτη του κόσμου όχι μόνο για κάλυψη των δικών της αναγκών αλλά και για κάλυψη αναγκών των συμμάχων της με αποτέλεσμα να χτίζεται έτσι περαιτέρω η αξιοπιστία της, διευρύνοντας τις σχέσεις της και των Κ-Μ της σε διεθνές επίπεδο. Αυτό δεν προϋποθέτει κατ' ανάγκη μόνιμη παρουσία άλλα ενδεχόμενα μόνο και συνδρομή. Προκειμένου όμως να επιτευχθούν όλα τα ανωτέρω η ΕΕ οφείλει να στήσει και ένα πλαίσιο τυποποιημένο για τις

στρατιωτικές επιχειρησιακές δράσεις των 27 Κ-Μ της. Όταν αυτά αναγκαστικά συνέλθουν σε μία δομή που θα πρέπει να στηθεί οφείλει να είναι εκείνη που θα έχει εξασφαλίσει την τυποποίηση στις διαδικασίες για τις επιχειρήσεις ακόμα και στις επικοινωνίες μεταξύ των διαφορετικών χωρών, σε επίπεδο αντίστοιχα με το ΝΑΤΟ. Από το οποίο μάλιστα μπορεί να διδαχτεί και να έρθει σε συνεργεία προκειμένου να μπορεί να υπάρχει κοινό πλαίσιο υποστήριξης των επιχειρήσεων. (D. Fiott, EU ISS 2021)

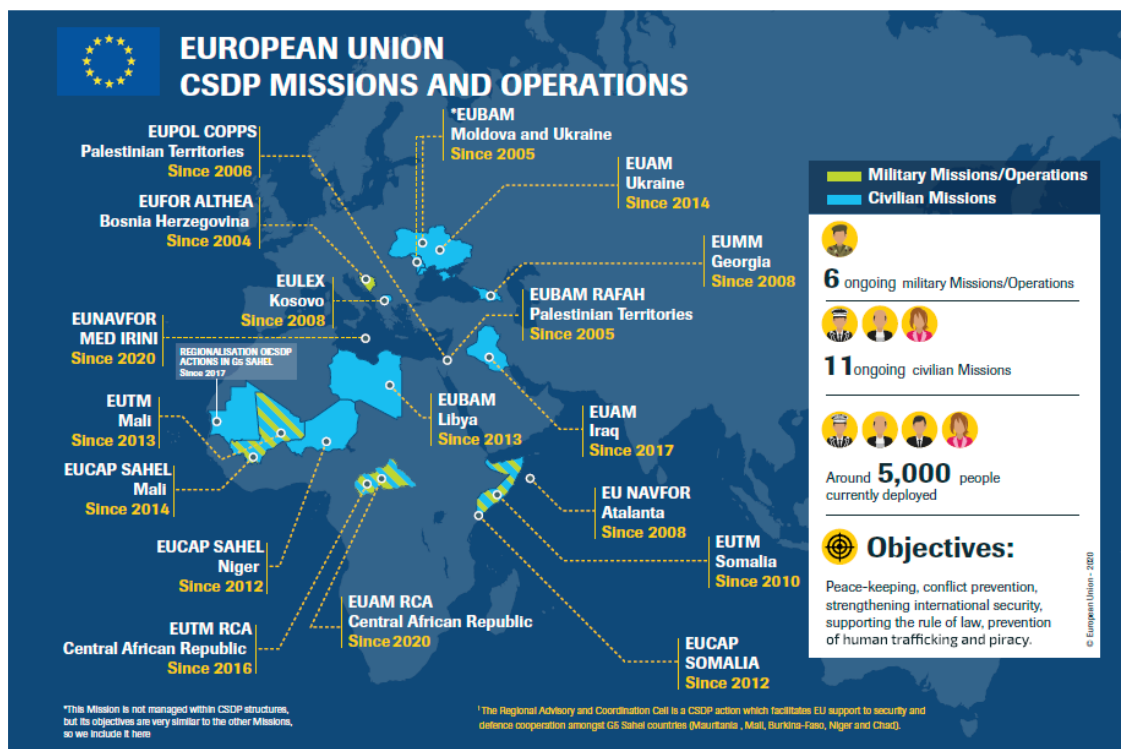
Παραδείγματα στρατιωτικών επιχειρήσεων της ΕΕ και άμεσα επεκτάσιμες στρατιωτικές δράσεις.

Στην παρούσα κατάσταση η ΕΕ διεξάγει επιχειρήσεις με συγκεκριμένους αντιπάλους σε εντατικά περιβάλλοντα όπως στην περιοχή του Σαχέλ⁹ καθώς επίσης και ναυτικές επιχειρήσεις όπου τυποποιημένες διαδικασίες κάτω από το νατοϊκό πλαίσιο ευνοούν την διάδραση μεταξύ των Κ-Μ της ΕΕ σε αεροναυτικό περιβάλλον. Όσον αφορά το κομμάτι της γεωγραφίας φυσικά η ΕΕ θα πρέπει να κοιτάει για περιοχές όπως την περιοχή του κέρατος της Αφρικής, της περιοχής του Σαχέλ, του ινδικού ωκεανού¹⁰ και του Αιγαίου, περιοχές στις οποίες παραβατικοί δρώντες επιβουλεύονται τα συμφέροντα της αλλά και που το μεταναστευτικό απειλεί τον ευρωπαϊκό τρόπο

⁹ <https://www.egmontinstitute.be/unpacking-the-eus-new-sahel-strategy/> (Goxho 2021)

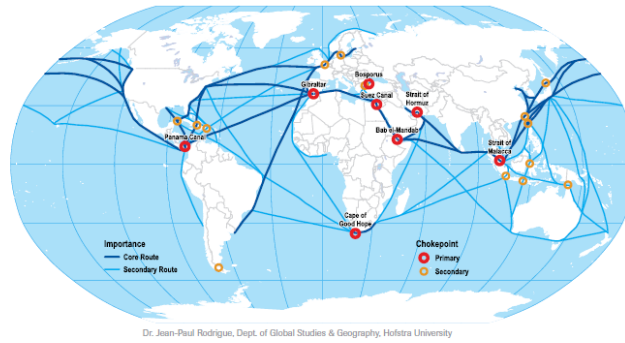
¹⁰ <https://ecfr.eu/special/moving-closer-european-views-of-the-indo-pacific/>

ζωής.

Εικόνα 2: Ευρωπαϊκές πολιτικές και στρατιωτικές αποστολές

Στον παρακάτω χάρτη βλέπουμε τις γραμμές θαλάσσιας επικοινωνίας μέσα στις οποίες κινείται το διεθνές εμπόριο και κατ' επέκταση συντελούν στην διατήρηση και την προαγωγή της ευρωπαϊκής οικονομίας. Οι γραμμές αυτές σε πολλά μέρη του κόσμου τίθενται σε κίνδυνο λόγω πειρατείας και άλλων παραβατικών ενεργειών. Συνεπώς η ΕΕ θα πρέπει να διδαχθεί από συνεργασίες οι οποίες σε τακτικό επίπεδο θα μπορούν να της εξασφαλίσουν τις απρόσκοπτες θαλάσσιες συγκοινωνίες. Σε αυτό το σημείο να σημειώσουμε ότι η εστίαση στο εξωτερικό δεν πρέπει να αφήσει αμέτοχη και παραμελημένη την εσωτερική ασφάλεια. Καθόσον όπως ήδη έχει αναφερθεί τα Κ-Μ έχουν διαφορετικές απόψεις και προτεραιότητες στο τι σημαίνει ανθεκτικότητα το έγγραφο Στρατηγικής Πυξίδας πρέπει να φέρει διευκρινίσεις στο νόημα της και τι είδους προκλήσεις κατηγοριοποιούνται κάτω απ' αυτόν τον τίτλο.

Dr. Jean-Paul Rodrigue, Dept. of Global Studies & Geography, Hofstra University

Εικόνα 3: Διεθνείς γραμμές ναυσιπλοΐας
Ανάλυση πυλώνων Στρατηγικής Πυξίδας.

Εξετάζοντας καθέναν τους πυλώνες οι οποίοι θα στηρίζουν το έγγραφο Στρατηγικής Πυξίδας και πως επιθυμεί η ΕΕ καθένας απ’ αυτούς να στοιχειοθετηθεί μπορούμε να παρατηρήσουμε τα ακόλουθα:

Κεφάλαιο 2^ο – Πυλώνας Διαχείρισης Κρίσεων (Crisis Management)

Μέσω αυτού του πυλώνα θα εξετάσουμε πως μπορούμε να βελτιώσουμε την αποτελεσματικότητα και την ευελιξία της επιχειρησιακής μας εμπλοκής βάση του κοινού σχεδιασμού για την ασφάλεια και την άμυνα και το πως θα συμβάλει καταλυτικά στον σχεδιασμό των αποστολών της επιχείρησης. Σε αυτό το πλαίσιο, η δομή λήψης απόφασης και διαχείρισης της κρίσης θα πρέπει να έχει εκχωρημένες τέτοιες αρμοδιότητες που να επιτυγχάνουν στο να επιταχύνουν με ορθότητα στην αξιολόγηση και την ευελιξία την πλέον ουσιαστική λήψη απόφασης. Η διαδικασία της οποίας όπως πολλάκις έχουμε επισημάνει αποτελεί την μεγαλύτερη μας τροχοπέδη. Θα πρέπει να αναπτυχθούν αντανακλαστικά πολύ πιο στιβαρά και ευέλικτα και να ενισχυθούν κατάλληλα οι δομές επιχειρησιακού σχεδιασμού και ανάθεσης αποστολών με συνδρομή πέραν των εξειδικευμένων παραγόντων σε επίπεδο οργάνωσης και σε εκπαιδευτικό επίπεδο με αξιοποίηση των ακαδημαϊκών εργαλείων όπου αυτό μπορεί να καταστεί εφικτό. Επιπρόσθετα πρέπει να ενισχυθεί η κατάσταση ετοιμότητας των Κ-Μ και των δυνάμεων τους, με αυτό να προϋποθέτει ότι η ΕΕ θα είναι καλύτερα προετοιμασμένη και έτοιμη να αντιδράσει ταχύτατα σε μελλοντικές κρίσεις. Ένας τρόπος για να επιτευχθεί αυτό θα είναι η ανάπτυξη εκπαιδευτικών σεναρίων και η υλοποίησή τους. Για να καταστεί αυτό εφικτό με την υπάρχουσα οργάνωση, οφείλει η ΕΕ να δώσει το πλαίσιο μέσα από το έγγραφο της Στρατηγικής Πυξίδας στα Κ-Μ προκειμένου να αντιληφθούν αυτά τι είδους μελλοντικές προκλήσεις θα κληθούν να αντιμετωπίσουν ως Κ-Μ της ΕΕ και να υλοποιηθούν με κεντρικό συντονισμό από την ΕΕ σεναρία εκπαιδευτικά για την εξάσκηση του επεμβατικού μηχανισμού. Πέρα από αυτό βέβαια οφείλουν τα Κ-Μ να εκπαιδεύονται σε θέματα mobilization και σε εθνικό επίπεδο για να διατηρήσουν το αντίστοιχο momentum. Η εστίαση του οποίου θα πρέπει να γίνει σε αρχικά στάδια επιχειρήσεων, σταθεροποίησης κυβερνήσεων, σε ναυτικές και ενδεχόμενα εναέριες διεισδύσεις. Οι ΕΔ κάθε χώρας θα πρέπει να λειτουργήσουν τόσο εθνικά όσο και ευρωπαϊκά. (EEAS, <https://eeas.europa.eu/> 2021)

Ομάδες Μάχης και μετασχηματισμός αυτών με βάση το έγγραφο Στρατηγικής Πυξίδας

Η ΕΕ είχε συστήσει τις ομάδες μάχης (EEBGs) προκειμένου να μπορεί να αναλάβουν στρατιωτική δράση οποτεδήποτε απαιτούταν υπό καθεστώς ταχείας αντίδρασης σε οποιαδήποτε περιοχή του πλανήτη χρειαζόταν επέμβαση και η οποία θα αποφασιζόταν από τις πολιτικές δομές της ΕΕ. (Action 2013) Παρακάτω εξετάζεται ο

τρόπος λειτουργίας αυτών και πως πρέπει με το έγγραφο για την στρατιωτική πυξίδα να καθοριστεί πλέον ένα καινούργιο πλαίσιο λειτουργίας τους πιο ευέλικτο και πιο άμεσα υλοποιήσιμο. Το μεγάλο πρόβλημα με τα EEBGs ήταν ότι προκειμένου αυτές να επιχειρήσουν σε κάποιο χώρο της ΕΕ απαιτούνταν ομοφωνία από το ευρωπαϊκό συμβούλιο (Action 2013). Αυτομάτως αυτό και επειδή για ορισμένες χώρες θα είχε τεράστιο πολιτικό κόστος καθώς οι δικές τους εθνικές στρατηγικές δεν ακολουθούσαν την συνολική στρατηγική της ΕΕ, δημιουργούσε τροχοπέδη στην χρησιμοποίησή τους. Το καθεστώς αυτό καλό θα είναι να αλλάξει και τα EEBGs πλέον να μπορούν να αξιοποιηθούν με εκχώρηση (έστω και πλειοψηφικής εντολής) εκ του ευρωπαϊκού συμβουλίου, προς τον Αρχηγό της EDA. Σε μια περίοδο που η τρομοκρατία, οι υβριδικές απειλές, η κλιματική αλλαγή, οι οικονομικές δυσχέρειες και η γενικότερη γεωπολιτική ανασφάλεια οδηγούν σε βίαιες διαμάχες πολλές περιοχές του πλανήτη, καθίσταται αναγκαία η ευρωπαϊκή συνεργασία και η ευελιξία σε θέματα άμυνας στην ΕΕ καθόσον το επίπεδο ασφάλειας στο εσωτερικό της διαφαίνεται ότι έχει στοχοποιηθεί ιδιαίτερα. Η πολυπλοκότητα των διαφόρων διαμαχών και κρίσεων όπως αυτές συμβαίνουν σε διάφορα μέρη του κόσμου και για βραχεία διαστήματα απαιτούν μία πιο στοχευμένη προσέγγιση σε πολλαπλά επίπεδα και διαστάσεις κατά την εξέλιξη τους. Η ΕΕ παρόλο που έχει τα όργανα για να τα αντιμετωπίσει όλα αυτά με ευελιξία και ταχύτητα, εντούτοις εμφανίζει τεράστιο κενό στον τομέα της πολιτικής βούλησης για την χρήση των στρατιωτικών μέσων¹¹. Προτιμά να αξιοποιεί πολιτικά μέσα και τις διπλωματικές οδούς οι οποίες πολλές φορές από άποψη χρονικής ευελιξίας δεν βοηθούν στην ταχεία επίλυση των προβλημάτων. Αντιθέτως μία στρατιωτική επέμβαση χωρίς απαραίτητα να είναι και ιδιαίτερα επεμβατική (low intensity), καθόσον στα αρχικά στάδια ενός πολιτειακού ξεσπάσματος είναι τέτοιες οι διαστάσεις που απλά η επίδειξη ισχύος αρκεί για να την άμεση αποτροπή τους, η ΕΕ θα μπορούσε να παίζει ένα σημαντικότερο ρόλο δρώμενη υπό καθεστώς στρατηγικής αυτονομίας στην πολιτική της δομή. Σε συνεργασία με όλους τους δρώντες και ιδιαίτερα όπου απαιτείται η προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της σωστής διακυβέρνησης και το χτίσιμο στιβαρών κοινωνιών σε χώρες οι οποίες έχουν προβλήματα συνοχής. (Action 2013)

¹¹ <https://www.theguardian.com/world/2021/sep/15/von-der-leyen-eu-state-of-union-speech-political-will-build-own-military>

Σημαντικότερη δε μπορεί να είναι και η συμβολή της ΕΕ αμέσως μετά την αποκατάσταση σταθερότητας από εξελισσόμενη κρίση, καθώς μπορεί να παίξει ένα σημαντικό ρόλο σε θέματα εκπαίδευσης, προόδου, αποκατάστασης υποδομών και δικτύων εξασφαλίζοντας έτσι την ασφάλεια και την σταθερότητα ακόμα και με χρήση των εξειδικευμένων μονάδων του στρατού και του προσωπικού τους που μπορούν κάλλιστα να προσφέρουν με την εξαιρετική σε θέματα τεχνογνωσίας και αμεσότητας έργο με μετρήσιμα αποτελέσματα στους συγκεκριμένους τομείς. (Action 2013)

Συνεπώς η πολιτική θέληση και η δομή για την λήψη απόφασης σε τέτοιες περιπτώσεις πρέπει να είναι συγκεκριμένη και τυποποιημένη ώστε έγκαιρα να λαμβάνεται υπόψη το δεδομένο που θα οδηγήσει τελικά στην απαίτηση μιας στρατιωτικής επέμβασης οπουδήποτε στον κόσμο.

Features of EU Battlegroups

CHARACTERISTICS	STRATEGIC OBJECTIVES	ADDITIONAL BENEFITS
<p>On a rotational basis, two Battlegroups are always on standby for a period of 6 months.</p> <p>EU Battlegroups are able to initially sustain missions for 30 days, extendable to 120 days if resupplied appropriately.</p> <p>Battlegroups are usually made-up of a combined arms, battalion-sized (about 1500 personnel strong) force, reinforced with combat and combat service support. Their exact composition depends on the specificities of the mission and the participating countries.</p> <p>EU Battlegroups are based on the principle of multi-nationality. This may also include non-EU countries, as is the case in the Nordic Battlegroup where six EU Member States are joined by Norway which is not a member of the EU.</p>	<p>Allows the EU and its Member States to independently and rapidly respond to emerging conflicts and crises.</p> <p>EU Battlegroups are intended for small-scale rapid response missions as opposed to fully fledged long-term operations.</p> <p>Battlegroups are the minimum size force capable of a stand-alone operation or as a spearhead preparing the ground for more comprehensive operations.</p> <p>Cooperation is essential. No individual actor can effectively and pre-emptively face the multitude and complexities of today's threats alone. Instead Member states can benefit from each other's competences and complement each other's strengths.</p>	<p>Strengthens the EU's strategic autonomy in military terms, thus also strengthening NATO.</p> <p>The development of Battlegroups has contributed to the transformation of the Member States armed forces in response to a changing security environment. In particular it has developed their capacity in the field of rapid response missions.</p> <p>This not only increases the EU's military independence, but also crucially ensures an effective and targeted response.</p> <p>This has led to enhanced cooperation between Member States, promotes the interoperability of military forces, and thus avoids duplication and makes the collective effort more effective. It entails a deepening mutual knowledge of each other's military capabilities and related political processes.</p>

Εικόνα 4: Χαρακτηριστικά των Battle Groups της ΕΕ

Για να επιτευχθεί όμως αυτό απαιτούνται να είναι διαθέσιμα και τα κατάλληλα μέσα μέσα τα οποία εκμεταλλευόμενα την έγκαιρη λήψη απόφασης και την θέση τους θα μπορούμε άμεσα να αναπτύξουν τις στρατιωτικές δυνάμεις σε γρήγορο χρόνο προκειμένου να μη χαθεί το momentum που απαιτείται για την έγκαιρη επέμβαση. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την ενδυνάμωση δυνατοτήτων σε ορισμένους τομείς υψηλής τεχνολογίας όπως είναι αυτή της επιτήρησης, της επικοινωνίας, του διαστήματος κλπ. προκειμένου να στηθεί ένα σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης τέτοιο που θα επιτρέπει την γρήγορη λήψη απόφασης και ως εκ' τούτου την γρήγορη ανάπτυξη δυνάμεων. Παράλληλα με αυτό θα πρέπει να λειτουργούν και τα θέματα διοικητικής μέριμνας και ταχείας μετακίνηση στρατευμάτων με χρήση είτε πλοίων είτε αεροσκαφών ανάλογα με το που βρίσκεται η κρίση και πόσο γρήγορα πρέπει να μεταβεί εκεί καθώς επίσης και το μέγεθος της δύναμης που θα πρέπει να μεταβεί για την αντιμετώπιση της.

Όλα βέβαια ξεκινούν από την χάραξη στρατηγικής και την πολιτική βούληση με τις μέχρι τώρα στρατηγικές ανάληψης αποστολών να αφορούν (σύμφωνα με την παγκόσμια στρατηγική της ΕΕ) σε αποφυγή διαμαχών και κρίσεων, αρχική σταθεροποίηση, ανθρωπιστική παρέμβαση και έργα διάσωσης, διαχείριση κρίσης, ειρηνευτικές αποστολές. (EEAS, #EEAS10 - European Union External Action Service 2017)

Διοίκηση και έλεγχος – C2

Η επένδυση στην διοίκηση και τον έλεγχο της ΕΕ είναι βασικό στοιχείο στον τρόπο με τον οποίο θα εξασφαλιστεί ο συγχρονισμένος στρατιωτικός σχεδιασμός και η δράση αυτού. Ο στρατιωτικός σχεδιασμός διοίκησης και ελέγχου τελεί υπό αναθεώρηση και ανεβάζει το επίπεδο φιλοδοξίας δίνοντας έμφαση στις πιο απαιτητικές διοικητικές απαιτήσεις. Η δε Στρατιωτική Επιτροπή της ΕΕ, επίσης προσαρμόζει την δομή της ούτως ώστε οι νέες απαιτήσεις ώστε να μπορεί να περιλαμβάνει την αποτελεσματικότερη διαχείριση πέραν των γνωστών περιοχών δράσης και στις πλέον σύγχρονες όπως ο κυβερνοχώρος και το διάστημα. Επιπρόσθετα υφίσταται η ανάγκη να βελτιωθεί η ανθεκτικότητα στις αποστολές και τις επιχειρήσεις σε αυτούς τους τομείς. (E. ISS 2021)

Ένα βασικό σημείο του οποίου ο καθορισμός πλαισίου θα επιτρέψει τα Κ-Μ να δράσουν πολύ πιο γρήγορα και να αναπτυχθούν κάτω από ευρωπαϊκή σημαία είναι το

άρθρο 44. Το συγκεκριμένο άρθρο θα πρέπει να αναθεωρηθεί υπό το φως των πολιτικών αλλαγών τις οποίες αντιμετωπίζει η ΕΕ σήμερα. Μέσω αυτού θα πρέπει να καθοριστούν οι παρούσες αποστολές και επιχειρήσεις όσον αφορά την αναγκαιότητα τους, αναθέτοντας συγκεκριμένα έργα ακόμα και σε μία μικρότερη σύνθεση Κρατών – Μελών που επιθυμούν αναλάβουν. (E. ISS 2021)

Δημιουργία δυνάμεων

Με όρους επιχειρησιακών αντικειμενικών στόχων και τη διάθεση σύνθεσης ενός στρατιωτικού βραχίονα από τα Κ-Μ της ΕΕ, μπορεί να υπάρξει διάλογος σχετικά με τους βασικούς στόχους και την σχετικότητα τους. Αυτοί θα πρέπει να καθοριστούν υπό το πρίσμα των σημερινών αναγνωρισμένων προκλήσεων και να αναθεωρούνται ad hoc όπως διαμορφώνονται αυτές με το πέρασμα του χρόνου. Οι στόχοι θα εκπροσωπούν τους στρατιωτικούς αντικειμενικούς σκοπούς σε σχετικά νωρίτερα στάδια σχεδιασμού της κοινής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας. Θα πρέπει δε να είναι προσανατολισμένοι με όρους δυνατότητας και θα πρέπει να αποφευχθεί οποιαδήποτε μείωση της φιλοδοξίας επίτευξης στρατιωτικής συνοχής της ΕΕ όπως αυτό μπορεί να υπάρξει από όσους αδυνατούν να κατανοήσουν την χρησιμότητα της ύπαρξης σκληρής ισχύος στις διαπραγματεύσεις. Το μεγάλο θέμα της δημιουργίας δυνάμεων στρατιωτικού βραχίονα είναι κάτι το οποίο θα πρέπει να αναλυθεί. Στην πραγματικότητα τα περισσότερα κράτη – μέλη δεσμεύουν μόνο ένα μικρό κομμάτι από τις ΕΔ τους στις αποστολές και τις επιχειρήσεις της πολιτικής ασφάλειας και άμυνας της ΕΕ. (E. ISS 2021)

Αντιμετώπιση των προκλήσεων

Όλες αυτές οι προκλήσεις μπορούν να αντιμετωπιστούν με πολιτική θέληση από την ΕΕ η οποία πλείστες φορές έχει αποδειχτεί ιδιαίτερα ευέλικτη σε προσαρμογές. Αρχικά μέσω του άρθρου 31 υφίσταται το πλαίσιο να μπορεί να ενεργοποιήσει το ευρωπαϊκό συμβούλιο την διαμόρφωση σχεδίου σχετικά με την λήψη αποφάσεων από μία στρατιωτική ή αμυντική δομή παρόλο που σε αυτό δεν καθορίζονται οι όροι της πολιτικής άμυνας και η διαμόρφωση της στρατιωτικής δομής και σύστασης. Επιπλέον παρόλο που δεν αναφέρονται με συνέπεια τα ευρωπαϊκά αμυντικά θέματα οι συμφωνίες μεταξύ των Κ-Μ της ΕΕ την επέκταση της ευρωπαϊκής προοπτικής στους τομείς ασφάλειας και άμυνας. Για παράδειγμα μέσω του άρθρου 42 υφίσταται η περιγραφή του πλαισίου για μια κοινή ένωση και αμυντική πολιτική η οποία θα

οδηγήσει σε μια κοινή αμυντική πορεία όταν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφασίσει. Προσφάτως ασφάλεια και άμυνα έχουν βαθμολογηθεί σχετικά υψηλά σε υποστήριξη από τους Ευρωπαίους πολίτες με περίπου το 75% των πολιτών να είναι υπέρ μιας τέτοιας προοπτικής ασφάλειας και άμυνας εντός της ΕΕ. Ακόμα και όσον αφορά το κομμάτι της χρηματοδότησης των πολιτικών ευρωπαϊκών αποστολών μέσω του άρθρου 43 υπάρχει μία ειδική συνθήκη η οποία επιτρέπει την ταχεία πρόσβαση στα απαιτούμενα κονδύλια για επείγουσα χρηματοδότηση υπό το πλαίσιο πολιτικών αποστολών και ως εκ τούτου αυτό μπορεί να επεκταθεί στην πιθανότητα μέσω διακυβερνητικών συμφωνιών να αποτελέσει ένα start up χρηματοδοτικό εργαλείο για κάποια Κ-Μ τα οποία θα επιθυμούν να αναλάβουν στρατιωτικές επιχειρήσεις σε ευρωπαϊκό πλαίσιο οι οποίες δεν περιλαμβάνονται στον εθνικό τους ή στον ευρωπαϊκό προϋπολογισμό. Τέλος και για καλύτερη διαχείριση της πληροφορίας, συστατικό απαιτούμενο για στρατιωτικές επιχειρήσεις, το άρθρο 39 μπορεί να χρησιμοποιηθεί και σε συνδυασμό με το άρθρο 16 εξασφαλίζεται ότι όλοι οι ευρωπαϊκοί δρώντες έχουν το δικαίωμα πρόσβασης σε προσωπικά στοιχεία για θέματα άπτοντα στην ασφάλεια και την άμυνα. (Ungueranu 2021)

Συνοψίζοντας το έγγραφο Στρατηγικής Πυξίδας αντιμετωπίζει σοβαρές προκλήσεις ειδικά όσον αφορά την ενσωμάτωση στις εθνικές αμυντικές στρατηγικές, ενώ οι ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες για να είναι αποτελεσματικές θα πρέπει να είναι ξεκάθαρες από άποψη του νομικού πλαισίου για να εξασφαλίσουν καλύτερη συνεργασία και να αποδειχθούν μελλοντικά ως χρήσιμα εργαλεία της πολιτικής θέλησης. (Ungueranu 2021)

Σχεδιασμός και εκτέλεση στρατιωτικο-πολιτικών αποστολών

Η ΕΕ αυτή τη στιγμή έχει αναπτύξει κάποιες στρατιωτικές και πολιτικές αποστολές. Το ευρωπαϊκό συμβούλιο συμφώνησε στην ύπαρξη μίας νέας μόνιμης ομάδας επιχειρησιακής σχεδίασης και εφαρμογής επεμβατικών δυνατοτήτων για καθορισμό αναληφθέντων στρατιωτικών αποστολών. Η σύσταση αυτής πραγματοποιήθηκε τον Ιούλιο του 2017 και αποτελεί τμήμα του EEMS, έχοντας αναλάβει τον σύνολο των non-executive στρατιωτικών αποστολών. Δηλαδή αναφερόμαστε σε εκπαιδευτικές στρατιωτικές αποστολές στην Κεντρική Αφρικανική Δημοκρατία, το Μάλι και την Σομαλία. Για να ενισχυθούν αυτές οι συνέργειες παράλληλα με το σχεδιασμό και την εκτέλεση μαζί με τις αναληφθείσες πολιτικές

αποστολές το ευρωπαϊκό συμβούλιο αποφάσισε να διαμορφώσει και ένα cell που αφορά σε κοινή υποστήριξη και συντονισμό αποτελούμενο από πολιτικούς και στρατιωτικούς με κατάλληλες εξειδικεύσεις. Αυτό επιτρέπει να κατανέμονται και να διαμοιράζονται πληροφορίες από εξειδικευμένα άτομα και ο ένας να υποστηρίζει τον άλλον σε πρακτικές που μπορούν να βοηθήσουν στην στρατιωτικο-πολιτική συνεργασία. (EU 2018)

Προκεχωρημένος σχεδιασμός δημιουργία πιθανών σεναρίων

Η νοοτροπία προκεχωρημένου στρατιωτικού σχεδιασμού και δράση μπορεί να είναι ένας τρόπος ώστε η ΕΕ να ενισχύσει την δυνατότητα της να αντιδράσει σε πιθανές αναδυόμενες κρίσεις με ένα πιο γρήγορο και στιβαρό τρόπο. Το να υπάρχουν σχέδια για ενδεχόμενες στρατιωτικές δράσεις όπως επίσης να υπάρχει μία αποθήκη δυνατοτήτων μεταξύ των στρατιωτικών διαθεσίμων των Κ-Μ της ΕΕ, ενδεχόμενα να επιταχύνει την διαδικασία σχεδιασμού ανάπτυξης δυνάμεων μέσα στην κοινή πολιτική ασφάλειας και άμυνας. Παρόλα αυτά υπάρχουν αμφιβολίες σχετικά με τον προκεχωρημένο σχεδιασμό και το κατά πόσο μπορεί να επιταχύνει την διαδικασία λήψης απόφασης αφού αυτός καθορίζεται κυρίως από τους πολιτικούς δρώντες των Κ-Μ. Ως εκ τούτου καθίσταται σαφές ότι προκειμένου να υπάρχει μία άμεσα αναπτυσσόμενη στρατιωτική δύναμη απαιτείται πολιτική θέληση. (E. ISS 2021)

Στρατιωτική υποστήριξη στην εσωτερική ασφάλεια της ΕΕ

Η στρατιωτική συνεισφορά κάτω από το συντονισμό της ΕΕ προάγεται με σκοπό την προστασία και την ανθεκτικότητα των δικτύων και των κρατικών υποδομών της πολιτικής προστασίας και της αντιμετώπισης καταστροφών καθώς επίσης και αντιμετώπιση των υβριδικών απειλών, την κυβερνοασφάλεια, την αντιμετώπιση τρομοκρατίας και του εξτρεμισμού όσον αφορά την εσωτερική ασφάλεια της Ευρωπαϊκής Ηπείρου. (Bellou, The European External Action Service: An Encompassing and Adaptive Agency at the Service of the EU Global Security Strategy? 2021)

Οι παρούσες διατιθέμενες δυνατότητες στην ΕΕ και σε ότι αφορά το στρατιωτικό επίπεδο από τα Κ-Μ θα μπορούσαν να συνδεθούν σε ένα συνολικό σει δυνάμεων απευθείας διαθέσιμο στην ΕΕ. Αυτό σημαίνει ότι η ΕΕ αυτομάτως θα μπορούσε να διεξάγει τις περισσότερες από τις απαιτούμενες επιχειρήσεις σε σύντομο χρονικό διάστημα. Παρόλα αυτά περιορισμοί προκύπτουν σε θέματα μεγέθους

γεωγραφικού εύρους βιωσιμότητας και διάρκειας των επιχειρήσεων σε ένα ευρύ φάσμα μεταξύ άλλων. Σε αυτό βέβαια το σημείο να σημειώσουμε ότι υπάρχει απίστευτος σκεπτικισμός και είναι λογικό από χώρες οι οποίες διαθέτουν μεγάλα μεγέθη στρατιωτικά πλην όμως τα υποστηρίζουν με δυσκολία λόγω της δημοσιονομικής τους κατάστασης σε σχέση με χώρες πολύ εύρωστος οικονομικά οι οποίες λόγω του ότι δεν διαθέτουν απειλές έχουνε πολύ σύγχρονα όπλα μικρό όμως αριθμό διαθεσιμότητας αυτών. Έτσι σε πλείστες περιπτώσεις το βάρος πέφτει σε χώρες οι οποίες έχουν ανάγκη τα όπλα τους να τα διαθέτουν για τους δικούς του σκοπούς. Για την περίπτωση μακρόπνοων επιχειρήσεων οι ΕΔ της ΕΕ ανά χώρα δεν έχουν την απαιτούμενη υψηλή τεχνολογία σε δυνατότητες και ως εκ τούτου ρεαλιστικά μπορούμε να πούμε πως της στο σύντομο μέλλον η ΕΕ δεν θα μπορεί αυτόνομα με εκτέλεση μεγάλου εύρους και διάρκειας βιώσιμες στρατιωτικές επιχειρήσεις που απαιτούν υψηλή διάθεση στην πληροφορία στην επιτήρηση και στην αναγνώριση. Παρ' όλ' αυτά σίγουρα υπάρχει δυνατότητα επιχειρήσεων για αποκατάσταση της πολιτικής σταθερότητας και διαχείρισης κρίσεων. (Finabel 2021)

Ένα άλλο κομμάτι το οποίο χρήζει αξιολόγησης είναι οι πολύ καλές δυνατότητες σε εθνικό επίπεδο των Κ-Μ της ΕΕ το να διεξάγουν πολύπλοκες επιχειρήσεις σε ένα ευρύ φάσμα πλην όμως πολύ δύσκολο αυτές είναι να επιχειρήσουν από κοινού λόγω της διαφορετικότητας του εξοπλισμού τους και καθόσον δεν υπάρχουν αυτή τη στιγμή τυποποιημένες διαδικασίες που να αφορούν το σύνολο των στρατευμάτων της ΕΕ σε common operational environment καθόσον κάθε στρατός ακολουθεί το δικό του δόγμα.

Νέες απειλές και προκλήσεις

Θα πρέπει να χαρτογραφηθεί με αυστηρούς όρους το φάσμα της επιχειρησιακής δυνατότητας και οι απαιτήσεις της στο πλαίσιο του στρατιωτικού μεγέθους που θέλει να καθορίσει η ΕΕ όσον αφορά το έγγραφο Στρατηγικής Πυξίδα. Το ολοένα και μεταβαλλόμενο περιβάλλον εξαναγκάζει την ΕΕ στην παροχή προστασίας των παγκόσμιων κοινών στους τομείς της θάλασσας, του αέρα, του έξω-διαστήματος¹² και του κυβερνοχώρου¹³. Ως εκ τούτου και με βάση το μέγεθος των απειλών η ΕΕ πρέπει να σχεδιάζει για δράσεις σε υψηλής έντασης περιβάλλοντα και πιθανότατα αυτόνομα

¹² <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-space-programme/>

¹³ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_20_2391

εάν αυτό απαιτείται. Αναφορικά με το παρελθόν η ένωση είχε την τάση να υπόσχεται πολλά και να παρέχει λίγα όσον αφορά τη διαχείριση κρίσεων. Το αποτέλεσμα αυτής της πολιτικής ήταν ότι η πλειονότητα των επιχειρήσεων της ήταν περισσότερο πολιτικές αποστολές παρά στρατιωτικές.¹⁴ Ακόμα και σήμερα ο στρατιωτικός σχεδιασμός και η ικανότητα δράσης του δεν διαθέτουν τις απαραίτητες δομές λειτουργίας παρόλο που βρίσκεται σε εξέλιξη η αναθεώρηση των αντικειμένων που θα κληθεί να αντιμετωπίσει με έναν φιλόδοξο τρόπο σε στρατιωτικό επίπεδο η ΕΕ. Η ιστορία των Ομάδων Μάχης της ΕΕ (European Union Battle Groups - EEBGs) μας δείχνει ότι οι αρχικές πολιτικές φιλοδοξίες μπορούν να οδηγηθούν σε αδιέξοδο¹⁵. Το Έγγραφο Στρατηγικής Πυξίδας θα καθορίσει την φιλόδοξη στρατιωτική στάθμιση όσον αφορά τη δομή και δράση της η οποία θα πρέπει ταυτόχρονα να είναι και ρεαλιστική. (E. ISS 2021)

¹⁴ https://eeas.europa.eu/topics/military-and-civilian-missions-and-operations/430/military-and-civilian-missions-and-operations_en

¹⁵ <https://www.abc.net.au/news/2018-11-17/the-european-army-that-has-never-been-in-a-fight/10506466>

Κεφάλαιο 3^ο – Πυλώνας Ενδυνάμωσης (Resilience)

Κοινή στρατιωτική εκπαίδευση

Δεν θα πρέπει ποτέ όμως να ξεχνάμε κι άλλον έναν παράγοντα σημαντικό και μάλιστα καταλυτικό, ο οποίος θα προσδώσει πέρα από την δυναμική που απαιτείται από την ανάπτυξη οπλικών συστημάτων στις επιχειρήσεις και περαιτέρω προστιθέμενη αξία για το βασικό παράγοντα νίκης που δεν είναι άλλος από το ίδιο το προσωπικό. Σε αυτό το πλαίσιο η κοινή στρατιωτική εκπαίδευση πρέπει να εξεταστεί υπό το πρίσμα του συνόλου των προαναφερόμενων. Το ευρωπαϊκό κολλέγιο άμυνας¹⁶ καθώς επίσης και η εκμετάλλευση των NATO-ικών κέντρων αριστείας¹⁷ για διάφορες μορφές πολέμου και διάφορα είδη εκπαίδευσης, αποτελούν ιδανικό τρόπο έτσι ώστε να συνέρχονται όλοι οι μελλοντικοί υπηρετούντες τον ευρωπαϊκό μηχανισμό ταχείας αντίδρασης και άμυνας προκειμένου να λαμβάνουν την ίδια τύπου εκπαίδευση εκμεταλλευόμενοι το γεγονός ότι όλα τα προαπαιτούμενα για κοινή εκπαίδευση υφίστανται και δεν απαιτείται η κατασκευή νέων άρα και η περαιτέρω χορήγηση άσκοπων δαπανών. Οι τυποποιημένες διαδικασίες οι οποίες ήδη βρίσκονται σε εφαρμογή σε ένα τοπικό επίπεδο θα προσδώσουν άμεση δυναμική στην ΕΕ για την σύσταση ενός ταχέως οργανωμένου εκστρατευτικού σώματος ενώ επιπρόσθετα η σύμπραξη με το NATO θα είναι εγγυήτρια για την συνεργεία που απαιτείται και είναι ένας από τους βασικούς πυλώνες της Στρατηγικής Πυξίδας, ιδιαίτερα στο στρατηγικό και στρατιωτικό κομμάτι με το συγκεκριμένο οργανισμό.

Τέλος και επειδή ενδεχόμενα ανάλογα και με την έκταση των αποστόλων ίσως υπάρξουν κενά στην εκτέλεση αυτών, από έλλειψη ομοιοτυπίας εξοπλισμών, ομοιομορφίας εκπαίδευσης και συναντίληψης οφείλει η Στρατηγική Πυξίδα να υποδείξει την πρόβλεψη ώστε να υφίσταται η δυνατότητα μέσω του κοινού προγράμματος εκπαίδευσης να επιτυγχάνεται η βέλτιστη διαλειτουργικότητα του EDA, στο σύνολό του. Πέραν όλων των αναφερθέντων και όσον αφορά το κομμάτι της συνεργατικότητας θα υπάρχει πάντα η δυνατότητα και λόγω των σύγχρονων εξοπλισμών που εφαρμόζουν πολλές ΕΔ μεταξύ των οποίων και η δική μας, σύμπραξης και συμμετοχής σε κοινές επιχειρήσεις με τις συμμαχίες χώρες όπως είναι Ηνωμένες Πολιτείες το Ηνωμένο Βασίλειο αλλά και χώρες της Ανατολής οι οποίες θεωρούνται

¹⁶ <https://esdc.europa.eu/>

¹⁷ <https://www.act.nato.int/centres-of-excellence>

partner nations με την ΕΕ. Στον τομέα αυτό παρατηρούμε ότι θα υπάρχει ιδιαίτερη ευελιξία και αρκετό πεδίο για στοχευμένη δράση με τους πλέον οικονομικούς όρους.

Ταχείς και ισχυρές αναπτύξεις δυνάμεων

Στην παρούσα φάση οι ομάδες μάχης της ΕΕ (European Union Battle Groups – EEBGs), μελετώνται προκειμένου να γίνει κατανοητό αν μπορούν να συμβάλλουν καλύτερα στις επιχειρήσεις της ΕΕ. Παρόλο που υπάρχουν μέχρι σήμερα ανησυχητικά κενά στα στον κύκλο διαθεσιμότητας των υφιστάμενων ομάδων αυτά θα μπορούσαν να δράσουν ως στρατηγική εφεδρεία για παρούσες στρατιωτικές ή μελλοντικές επιχειρήσεις. Το πλαίσιο των EEBGs ενδεχομένως να παραμείνει δύσκαμπτο και αφορίζεται από την έλλειψη διαθέσιμων δυνάμεων και δεσμεύσεων από τους ευρωπαϊκούς δρώντες καθόσον αδυνατούν να καλύψουν τις ίδιες ανάγκες με ταυτόχρονη διάθεση μέσων στην ΕΕ. Πέρα από τους περιορισμούς της δημιουργίας των EEBGs, υπάρχει μία πρόταση προκειμένου να δημιουργηθεί μία δύναμη πέντε χιλιάδων Στρατιωτών της ΕΕ συμπεριλαμβανομένων όλων των Κ-Μ¹⁸. Ενδεχόμενη τέτοια δημιουργία ενδεχομένως να χαράζει το δρόμο για ευρύτερες συμμαχίες μέσα σε ένα κοινό ευρωπαϊκό πλαίσιο. (E. ISS 2021)

Πυλώνες Στρατηγικής Πυξίδας και Εναέρια & Διαστημική ισχύς.

Ένα άλλο στοιχείο το οποίο θα πρέπει να μας απασχολήσει όσο συζητάμε για την δημιουργία και τις προκλήσεις που αποτελεί για τις ευρωπαϊκές δυνάμεις άμυνας και αφού έχουμε αναλύσει το κομμάτι της ναυτικής διάστασης θα πρέπει να δούμε και ταχύτερες μεθόδους οι οποίες θα ικανοποιούσαν τις άμεσες επεμβάσεις σε περιοχές όπου δεν μπορεί να αποφευχθεί το φαινόμενο της σύρραξης και πως θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν ανάλογα της εγγύτητάς τους εν τη γενέσει τους. Το κυριότερο εργαλείο για τέτοιου είδους επεμβάσεις είναι οι πολεμικές αεροπορίες των Κ-Μ της ΕΕ. (EDA n.d.) Με μία γρήγορη αναζήτηση στο διαδίκτυο σχετικά με την ομοιοτυπία σε επίπεδο αεροποριών και της διάδρασης μεταξύ τους βλέπουμε ότι σε ευρωπαϊκό επίπεδο δραστηριοποιούνται πολλοί διαφορετικοί τύποι αεροσκαφών οι οποίοι είναι δύσκολο να αλληλεπιδράσουν και αλληλοϋποστηριχτούν με ευελιξία μεταξύ τους παρά μόνο σε ορισμένες περιπτώσεις διμερώς ή/και πολυμερώς, καθόσον οι περισσότερες χώρες δεν ακολουθούν ένα συντονισμένο ευρωπαϊκό πρόγραμμα εξοπλισμών αλλά και

¹⁸ <https://www.reuters.com/world/europe/eu-seeks-rapid-response-military-force-two-decades-after-first-try-2021-05-05/> (Emmot 2021)

βάσει των δυνατοτήτων του σε βιομηχανικό επίπεδο, εφαρμόζουν το δικό τους. Συνεπώς η Γαλλία εξοπλίζεται από την δική της βιομηχανική παραγωγή και βασίζει τον αεροπορικό της ιστό σε αεροσκάφη mirage 2000, Rafale και κάποιες εξελιγμένες εκδόσεις τους όσον αφορά τα μαχητικά. Το ίδιο συμβαίνει και για τα αεροσκάφη ναυτικής συνεργασίας. Ενώ για παράδειγμα η τυποποίηση στο NATO για τον εναέριο ανεφοδιασμό ανεξάρτητα από τον τύπο αεροσκάφους παρέχει την ικανότητα να μπορεί ένα Refueling Aircraft να ανεφοδιάσει σχεδόν το σύνολο των αεροποριών υπό ευρωπαϊκή σημαία. Οι υπόλοιπες χώρες της ΕΕ και οι περισσότερες χώρες του Βορρά αλλά και του Νότου χρησιμοποιούν ως ραχοκοκαλιά τους το F-16 και διάφορες εξελιγμένες εκδόσεις του ενώ η Ισπανία διαφοροποιείται ελαφρώς με τη χρήση του F-18. Γερμανία, Ιταλία αξιοποιούν το γνωστό Eurofighter – Typhoon, το οποίο από την σχεδίαση έως την ανάπτυξη πέρασε δια πυρός και σιδήρου, αφού η κοινοπραξία χωρών κατασκευής του είχε διαφορετική αντίληψη για την στρατηγική που θα εξυπηρετούσε με την μορφή αποστολών το συγκεκριμένο όπλο και κάποια παλαιότερα Tornado.

Υπό αυτό το πρίσμα και αντιλαμβανόμενοι ότι τα αμερικανικής προέλευσης αεροσκάφη μπορούν ευκολότερα να διαδράσουν μεταξύ τους και να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες που παρέχονται από τα κοινά τους συστήματα, θα θέσουμε υπό εξέταση τις παραμέτρους Αέρας και Στρατιωτικός βραχίονας της ΕΕ. Σε αυτό το επίπεδο και με βάση όσα έχουμε ήδη αναφέρει για την έρευνα και τεχνολογία καθώς επίσης και την προϊστορία της ΕΕ στο συγκεκριμένο τομέα με απόπειρες όπως τα Jaguar, Tornado και Eurofighter – Typhoon, τα οποία όμως αξιοποιήθηκαν τελικά μόνο από τις χώρες που το κατασκεύασαν διαφαίνεται ότι θα εξαναγκάσουν την ευρωπαϊκή βιομηχανία και την ευρωπαϊκή αμυντική πολιτική σε μια κοινή γραμμή για την κατασκευή ενός ολιστικά νέου ευρωπαϊκού μαχητικού ή τουλάχιστον την δυνατότητα, (καθόσον αυτό θα επιφέρει και οικονομικούς κυρίως λόγους αντιδράσεις από ορισμένες χώρες) για την κατασκευή ενός νέου ευρωπαϊκού μαχητικού βασισμένο σε ήδη δοκιμασμένες λύσεις από την παροχή που προσφέρει η ανάπτυξη σε βιομηχανικό επίπεδο ορισμένων χωρών στο να σχεδιάζουν και να αναπτύσσουν τέτοια συστήματα. Η αεροπορική δραστηριότητα δεν θα αφορά μόνο σε μαχητικά αλλά θα φορά και σε θέματα μεταφοράς και μετακινήσεων στρατευμάτων με χρήση εναέριων μέσων. Σε αυτό το επίπεδο δεν υφίσταται ιδιαίτερη αναγκαιότητα για ένα κοινό μεταγωγικό αεροσκάφος καθόσον υπάρχουν έτοιμες λύσεις με χρήση τόσο των κλασικών δυτικών αεροσκαφών που χρησιμοποιούν Κ-Μ της ΕΕ (πχ. C-130), όσο και με ευρωπαϊκά μεταγωγικά τα

οποία κατασκευάζονται σε διάφορες χώρες της ΕΕ και μπορούν να προσφέρουν άνετα τη δυνατότητα αυτή (Α-400Μ, C-17J κλπ.). Σίγουρα θα πρέπει να επεκταθεί η γραμμή παραγωγής υπο κοινή ευρωπαϊκή σημαία ενώ βραχυπρόθεσμα θα πρέπει τυποποιηθεί κάποιου είδους συντονισμός προκειμένου να είναι εύκολη η έγκαιρη μετακίνηση εξοπλισμών, εφοδίων και στρατευμάτων προς τις περιοχές που έχουν ανάγκη την αερομεταφορά. Τέλος έμφαση πρέπει να δοθεί όπως ήδη αναφέραμε στην έγκαιρη προειδοποίηση προκειμένου από τα αρχικά στάδια της κρίσης να μπορέσει να υπάρξει στοχευμένη επέμβαση της ΕΕ εκμηδενίζοντας κατά το δοκούν την περίπτωση απώλειας ανθρώπινης ζωής. Συνεπώς ανάπτυξη συστημάτων αναγνώρισης πληροφοριών μετάδοση εικόνας και επιτήρησης με χρήση και μη επανδρωμένο να ερωτημάτων είναι ένας σημαντικός παράγοντας που πρέπει να το να λάβει υπόψη της ΕΕ όσον αφορά την πρόοδο και προαγωγή της ευρωπαϊκής τεχνολογίας και βιομηχανίας. Σε αυτό το επίπεδο συνεργασίας η οποία οφείλει να αναπτυχθεί μεταξύ Κ-Μ της ΕΕ (θα το δούμε σύντομα μεταξύ γαλλικής και ελληνικής βιομηχανίας), μπορούν να διευρυνθούν το σύνολο των τομέων βιομηχανικής παραγωγής και κάθε χώρα με την δικιά της τεχνογνωσία να συνεισφέρει σε αυτό τον παράγοντα, ο οποίος θα είναι και ιδιαίτερα οικονομικός και θα προσφέρει μεγάλη ευελιξία και υψηλό βαθμό ετοιμότητας στις αντιδράσεις ΕΕ όπου και όποτε απαιτηθεί, λόγω της απόλυτης συμβατότητας συστημάτων.

Αναλύοντας περαιτέρω όσα ήδη συζητήσαμε και για το αεροπορικό όπλο θα μπορούσαμε να στοιχειοθετήσουμε μία συμπαγή αεροπορική δύναμη αναλύοντας τις αποστολές όπως αυτές προκύπτουν από την παγκόσμια στρατηγική της ΕΕ και έγγραφο Στρατηγικής Πυξίδας να καθορίσει τμηματοποιώντας τις, το τι είδους αποστολές στον αεροπορικό τομέα θα λαμβάνουν από κοινού με βάση τα διατιθέμενα μέσα τους. Στην εξίσωση αυτή θα λαμβάνεται υπόψη η ομοιοτυπία, η γεωγραφία, το είδος αποστολής και οι επικοινωνίες. Προκειμένου να επιτευχθεί η βέλτιστη διαλειτουργικότητα αυτό σημαίνει για παράδειγμα ότι η Ελλάδα και Γαλλία θα μπορούν από κοινού να αναλάβουν συγκεκριμένους αποστολές αφού τα όπλα τους είναι πανομοιότυπα Rafale, mirage 200-5 και ενώ γράφονται αυτές οι γραμμές Belh@tra Hellenique με δυνατότητα διάδρασης με το σύνολο των γαλλικών μονάδων επιχειρούντων στις περιοχές της ΝΑ Μεσογείου αλλά και του Ινδο-Ειρηνικού. Άλλο παράδειγμα είναι ότι Ελλάδα, Δανία, Ολλανδία, Ιταλία και Πορτογαλία χρησιμοποιώντας το κοινό όπλο που λέγεται F-16 θα μπορούν επίσης να λαμβάνουν κάποιου άλλου είδους αποστολές συνεπώς

τμηματοποιώντας τις δυνατότητες βάση αποστολών, λαμβάνοντας υπόψη και το γεωγραφικό παράγοντα θα επιτυγχάνεται η βέλτιστη διαλειτουργικότητα σε αυτές με χρήση των κατάλληλων μέσων και από τους κατάλληλους ανθρώπους. Δεύτερον πλεονασματικά υλικά τα οποία όμως είναι εισέτι αξιοποιήσιμα μέσω των χρηματοδοτικών εργαλείων της ΕΕ θα μπορούν να ενοποιηθούν, να αναβαθμιστούν και να συνεχίσουν να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους υπό το κοινό πλαίσιο ασφάλειας και άμυνας όπως θα καθοριστεί στην Στρατηγική Πυξίδα.

Ορίζοντας την Αμυντική πλευρά της Στρατηγικής Πυξίδας υπό ρεαλιστική έννοια

Όπως ήδη αναφέρθηκε η αναγκαιότητα για την χάραξη μιας στρατηγικής στον τομέα της ασφάλειας και άμυνας είναι αδιαμφισβήτητη όσον αφορά την ΕΕ. (Bellou, *The European External Action Service: An Encompassing and Adaptive Agency at the Service of the EU Global Security Strategy?* 2021) Το ευρωπαϊκό συμβούλιο αναγνωρίζοντας αυτή την αναγκαιότητα εξέδωσε τις οδηγίες που αφορούσαν στην παγκόσμια στρατηγική της ΕΕ στους τομείς της ασφάλειας και άμυνας το Νοέμβριο του 2016 όπου καθορίστηκε ο βαθμός φιλοδοξίας με συγκεκριμένους όρους. Το πώς όμως αυτό θα επιτυγχάνονταν χρειαζότανε ένα road map. Οι τρεις στρατηγικές προτεραιότητες όσον αφορά την δημιουργία στρατιωτικού βραχίονα ήταν οι εξής: αρχικά να μπορεί η ΕΕ να ανταποκρίνεται σε εξωτερικές διαμάχες και κρίσεις, η συνολική δυνατότητα της ΕΕ να χτίζει συνεργασίες – συμμαχίες με άλλους εταίρους και η προστασία της ΕΕ και των πολιτών της. Από τότε η ΕΕ έχει επικοινωνήσει διάφορες πρωτοβουλίες αμυντικές και ασφάλειας προκειμένου να επιτύχει αυτούς τους αντικειμενικούς στόχους. Ο κάτωθι πίνακας μας παρέχει ορισμένες εξ' αυτών των πρωτοβουλιών και πως αυτές έχουνε χαραχτεί. Αυτές οι πρωτοβουλίες οδήγησαν σε σημαντική πρόοδο στους τομείς της ευρωπαϊκής άμυνας και την συνεργασία σε αυτό το περιβάλλον μεταξύ των Κ-Μ. (Zandee, Stoetman and Deen 2021)

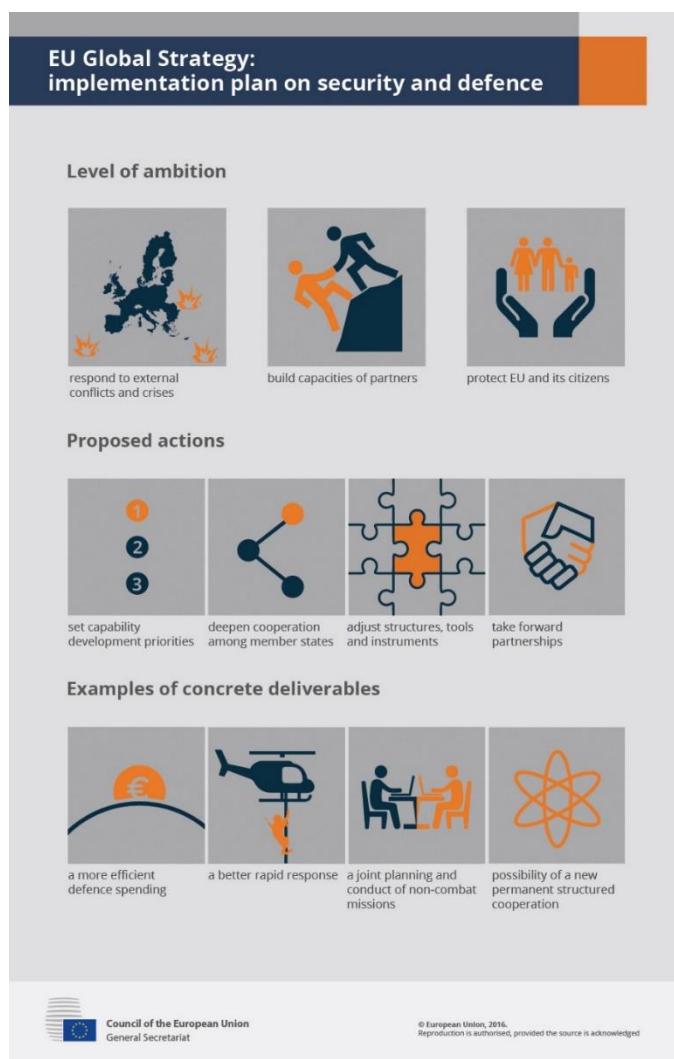
Παρόλα αυτά και παρά την πρόοδο που έχει γίνει από τότε υπάρχει ένα μεγάλο κενό μεταξύ των ευρωπαϊκών φιλοδοξιών και ενώ η ΕΕ μπορεί να επιτύχει στη σύσταση και αποτελεσματικότητα ενός στρατιωτικού βραχίονα, αυτό συμβαίνει γιατί τα Κ-Μ δεν έχουν ένα κοινό όραμα σχετικά με το ρόλο της ΕΕ όσον αφορά την ασφάλεια και την άμυνα. (Bellou, *The European External Action Service: An Encompassing and Adaptive Agency at the Service of the EU Global Security Strategy?* 2021) Παραμένουν διαχωρισμένα στις στρατηγικές και τις προτεραιότητες σε εθνικό

επίπεδο καθώς επίσης και προσηλωμένα στο να αντιμετωπίζουν τις απειλές που καθένα από αυτά υπόκειται. Ακόμα δεν έχει αποσαφηνιστεί για το σύνολο των Κ-Μ τι σημαίνει ο όρος ευρωπαϊκή στρατηγική αυτονομία και τι ενδεχόμενα περιλαμβάνει αυτός. (Zandee, Stoetman and Deen 2021)

Initiative	Date	Description
Civilian compact under CSDP	November 2018	The Civilian Compact under the CSDP intends to strengthen the EU's capacity to deploy and sustain civilian crisis management missions, of which the aim is to reinforce the police, the rule of law and the civil administration in fragile and conflict settings.
Coordinated Annual Review on Defence (CARD)	May 2017	CARD's objective is to provide Member States and the EU with a picture of the existing defense capability landscape in Europe and to identify potential cooperation areas. The idea is that, over time, this will lead to a gradual synchronization and mutual adaptation of national defense planning cycles and capability development practices.
European Defence Fund (EDF)	June 2017 – Official start January 2021	The EDF consists of 'windows' for defense research and capability development. Its objective is to stimulate member states to jointly procure the same equipment while at the same time strengthening the European defense technological and industrial base through common defense research and innovation.
European Peace Facility (EPF)	Proposed in 2018, approved in December 2020	The EPF contains a new off-budget fund, outside of the Union's multi-annual budget, worth €5 billion. It will enable the financing of operational actions under the Common Foreign and Security Policy (CFSP) that have military or defense implications. The aim of the EPF is to increase the effectiveness of operations, to support partners and to carry out broader actions.
Military Planning and Conduct Capability (MPCC)	June 2017	The MPCC was established with the aim of enabling the EU to react in a faster, more efficient and effective manner as a security provider outside its borders. The MPCC is responsible for the operational planning and conduct of the EU's non-executive military missions. Since November 2018, the MPCC has the additional responsibility to plan and conduct one executive military operation of the size of an EU Battlegroup.
Permanent Structured Cooperation (PESCO)	December 2017	PESCO is a framework and process to deepen defense cooperation between EU Member States. The Member States involved have subscribed to more binding commitments to invest, plan, develop and operate defense capabilities together. The objective is to jointly arrive at a coherent full spectrum of defense capabilities available to Member States for national and multinational missions and operations.

Για να καλυφθεί το κενό μεταξύ της φιλοδοξίας της ΕΕ και του τι είναι πραγματικότητα προκειμένου να συσταθεί ο ευρωπαϊκός αμυντικός βραχίονας και

προκειμένου να υπάρχει δυνατότητα συνεχούς εξέλιξης στην αντιμετώπιση απειλών του ηπειρωτικού χώρου της ΕΕ αλλά και οποιασδήποτε περιοχής επιβουλεύονται εξωτερικοί ή εσωτερικοί δρώντες τα συμφέροντα της, έχει χαραχτεί με milestones μια βασική οδός. Κάτω από την γερμανική προεδρία τον Ιούνιο του 2020 ξεκίνησε να δίνεται το πλαίσιο μέσα στο οποίο έως τις αρχές του 2022 θα ενσωματωθούν αυτές οι στρατηγικές σε ένα έγγραφο το οποίο πλέον θα μπορεί να εφαρμοστεί αναλυτικά. (Zandee, Stoetman and Deen 2021)

Εικόνα 5: Απεικόνιση της στρατηγικής της ΕΕ για την Ασφάλεια & Άμυνα

Το έγγραφο Στρατηγικής Πυξίδας εξυπηρετεί δύο βασικούς στόχους πρώτον θα συμβάλλει στην ανάπτυξη μίας δυναμικής και στιβαρής εντύπωσης στρατηγικών προσέγγισης στην υπάρχουσα πρωτοβουλία για την άμυνα στην ΕΕ ενώ επιπρόσθετα θα συμβάλει περαιτέρω στην ανάπτυξη της ΕΕ στους τομείς ασφάλειας και άμυνας. αντιλαμβανόμενη τις απειλές και τις προκλήσεις που η ΕΕ αντιμετωπίζει. ένας άλλος

στόχος όπως αυτός καθορίζεται από τα συμπεράσματά του ευρωπαϊκού συμβουλίου είναι ότι το έγγραφο Στρατηγικής Πυξίδας χτίζοντας πάνω στην ανάλυση απειλών θα καθορίσει τον προσανατολισμό των πολιτικών και τις συγκεκριμένες αντικειμενικές αξίες και στόχους σε μια τετραδιάστατη σύσταση η οποία έχει ήδη αναφερθεί. Ήδη έχουμε επισημάνει δε την κοινή κουλτούρα ασφάλειας και άμυνας η οποία θα προκύψει με την σύσταση της Στρατηγικής Πυξίδας. (Comission 2020)

Με τον όρο ανθεκτικότητα και βλέποντας βαθύτερα ερμηνεύοντας βαθύτερα το τι σημαίνει αυτό βλέπουμε ότι ένα κράτος για να μπορέσει να λειτουργήσει σωστά βασίζεται ακριβώς αυτό το πράγμα. Η ανθεκτικότητα παίζει ένα σημαντικό ρόλο στην ευρωπαϊκή πολιτική και στο πλαίσιο που την καθορίζει. Αυτό σημαίνει ότι η ΕΕ πρέπει να χτίσει σε ανεκτικότητα σε χώρες στις οποίες βρίσκονται υπό καθεστώς που τις καθιστά ευάλωτες όσον αφορά την πολιτική σταθερότητα και οικονομία τους καθώς επίσης και σε περιοχές που οι πληθυσμοί βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας και επισιτισμού. Για να επιτευχθεί αυτός ο αντικειμενικός σκοπός και να ενισχυθεί η ανθεκτικότητα μίας χώρας απαιτείται οι γειτονικές και γειτνιαζουσες χώρες της ΕΕ να συνδράμουν στην ασφάλεια της. Χρησιμοποιώντας επί παραδείγματι την περιοχή μας και προκειμένου να επιτευχθεί σταθερότητα στο ευρύτερο περιβάλλον όπως στο νότιο ανατολικό τμήμα της Αφρικής. Από τότε που ΕΕ έχει δώσει έμφαση στην σημαντικότητα της ανθεκτικότητας η εστίαση βρίσκεται στο να εντάξουμε την ανθεκτικότητα ως κεντρικό στοιχείο στην εξωτερική πολιτική και στο πλαίσιο της θα μπορούσε κανείς να δηλώσει ότι ΕΕ κυρίως εστιάζει στο να ενισχύσει την ανθεκτικότητα στο εξωτερικό με σκοπό να διασφαλίσει την εσωτερική ασφάλεια της, συνδέοντας έτσι εσωτερική και εξωτερική ασφάλεια από την επίδραση που μπορεί να έχει το μεταναστευτικό. ((EUISS) 2016)

Επεκτείνοντας όμως τον όρο και με βάση τον οδικό χάρτη για το έγγραφο Στρατηγικής Πυξίδας απαιτείται ανθεκτικότητα έναντι των υβριδικών απειλών, τις κυβερνοασφάλειας, των στρατηγικών επικοινωνιών της αντι-τρομοκρατίας και του εξτρεμισμού. Επίσης ανθεκτικότητα απαιτεί η ασφάλεια των κρατικών μεταφορικών συστημάτων, των υποδομών και φυσικά στην συνεργασία της ΕΕ με το NATO.

Το δύσκολο με τον όρο αυτό είναι ότι δεν είναι ένα στιβαρό σκεπτικό αντίθετα ο όρος ανθεκτικότητα είναι πολύ ρευστό αν σκεφτεί κανείς ότι χρειάζεται διαρκώς προσαρμογή ως αποτέλεσμα του διαρκώς εξελισσόμενου διεθνούς περιβάλλοντος.

Είναι ένα ευρύ σκεπτικό στο οποίο υπάρχουν πολλές μεταβλητές στρατιωτικές πολιτικές, κοινωνικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές. Επειδή εμπλέκει και ιδιωτικούς δρώντες ακόμα και ολόκληρες κοινωνίες πρέπει να προσεγγιστεί σαν ένα όλων. Σε αυτή την έρευνα θα μιλήσουμε για την ανθεκτικότητα κάτω από ένα στρατιωτικό περιβάλλον. ((EUISS) 2016)

Πλαίσιο υποστήριξης επιχειρήσεων Ταχείας Αντίδρασης

Το να διαθέτει ένας οργανισμός τα αντανακλαστικά ώστε να αντιδρά γρήγορα και σε συγκεκριμένο χρόνο με αποτελεσματικότητα στη βάση των προκλήσεων που έχει θέσει να αντιμετωπίζει, είναι ο μόνος τρόπος η δράση του να αποτελέσει σημαντικό βοήθημα για την αντιμετώπιση οποιασδήποτε κρίσης και επαυξάνει σημαντικά την αξιοπιστία του στην ευρύτερη διεθνή κοινότητα και στους συμμάχους του. Η ΕΕ έχει εστιάσει σε έναν τέτοιο μηχανισμό ο οποίος αφορά ταχεία ανάπτυξη στρατιωτικών δυνάμεων με χρήση ομάδων μάχης¹⁹. Εισέτι δεν έχει απαιτηθεί να αναπτυχθεί και οι λόγοι για αυτό είναι υποβόσκοντες πολιτικοί, τεχνολογικοί και οικονομικοί κυρίως. Για αυτό έχουν εξεταστεί διάφορες προτάσεις και πολλές ασυνέχειες, ούτως ώστε τα Κ-Μ να μπορούν να διορθώσουν μερικές από αυτές. Σημειώνουμε ότι με το να βελτιώσουμε την συνεκτικότητα και την ομοιοτυπία στις ομάδες μάχης έτσι ώστε να μπορούν να δράσουν πιο ευέλικτα θα πρέπει να αποτελέσει βασικό στόχο τόσο στη χάραξη στρατηγικής και περαιτέρω στην υλοποίηση εξοπλιστικών προγραμμάτων²⁰.

Τέλος διάφορες προτάσεις που θέτουν σε σκέψη την επίτευξη πιο αποτελεσματικής χρηματοδότησης για την υλοποίηση μιας τέτοιας ολοκληρωμένης στρατιωτικής δομής, συζητούνται και περιλαμβάνονται στην αναβάθμιση της κοινής χρηματοδότησης για κόστη που αφορούν σε αποστολές στο εξωτερικό και για τις ομάδες μάχης.

¹⁹ https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/esdp/91624.pdf

²⁰ https://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement/rules-implementation/defence_en

Κεφάλαιο 4^ο – Πυλώνας Ανάπτυξης Δυνατοτήτων (Capability Development)

ιδιαίτερα στους τομείς έρευνας – τεχνολογίας και ανάπτυξης της ευρωπαϊκής τεχνογνωσίας – κατασκευής οπλικών συστημάτων και συστημάτων επιτήρησης επί της βιομηχανικής βάσης. οφείλει να υπάρξει στην ΕΕ κοινή προσέγγιση σε θέματα αναπτυσσόμενων και αποσπώμενων τεχνολογιών σε περιβάλλον ασφάλειας και άμυνας λαμβάνοντας υπόψη και τις ευκαιρίες που αναπτύσσονται αλλά και τα ρίσκα που θα ληφθούν έτσι ώστε τεχνολογίες όπως η τεχνητή νοημοσύνη για θέματα ασφαλείας, συστήματα αντιμετώπισης υβριδικών απειλών καθώς και τεχνολογικές αλυσίδες προμηθειών να βοηθήσουν στο περιεχόμενο της αλλαγής του ίδιου πολιτικού περιβάλλοντος έτσι ώστε να κάνουν την ΕΕ έναν τεχνολογικά ικανό παίκτη να μπορεί να δράσει και να αντιδράσει μέσα σε αυτό το πλαίσιο. (EEAS, <https://eeas.europa.eu/2021>)

Έχουμε ήδη αναφερθεί σε αυτόν και πρέπει να δοθούν ξεκάθαρες οδηγίες, πολιτικές και στρατηγικές τοποθετήσεις προκειμένου να ανασυσταθούν, να αξιολογηθούν και τέλος να στοιχειοθετηθούν οι απαιτούμενες δυνατότητες σε πολιτικό και στρατιωτικό επίπεδο της ΕΕ θα πρέπει να δοθεί ένα όραμα το οποίο να καλύπτει τις ανάγκες των μελλοντικών ΕΔ και των πολιτικών δυνατοτήτων. Κάτι τέτοιο θα πρέπει να εστιάζει στην διαφαινόμενη ανάληψη αποστολών και στο περιβάλλον αυτών, προκειμένου αργότερα όλο το σκεπτικό και όραμα να μετουσιωθεί τυποποιημένες διαδικασίες και σε συγκεκριμένα εξοπλιστικά προγράμματα, επί τω σκοπώ κοινής χρήσης αυτών και άρα κοινής συνεννόησης για την αντιμετώπιση και την ανάληψη όλου του εύρους των αποστόλων. Ενίσχυση της ευρωπαϊκής συνεργασίας στο σχεδιασμό, την ανάπτυξη, την παροχή και την χρήση αυτών των δυνατοτήτων μέσα από ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο. Κοιτώντας βαθύτερα μέσα στις πρωτοβουλίες και στα εργαλεία τα οποία ήδη έχουμε θέσει θα πρέπει να υπάρξει συνεργασία από το πολιτικό και το στρατιωτικό επίπεδο ηγεσίας, προκειμένου να γίνει διασύνδεση όλων αυτών με έναν πιο στιβαρό και αποτελεσματικό τρόπο. Συνεπώς θέματα πολιτικής, στρατηγικής αλλά και εκπαίδευσης, αξιολόγησης και επιθεωρήσεων των δυνατοτήτων σε τακτά χρονικά διαστήματα θα είναι προς τη σωστή κατεύθυνση έτσι ώστε να παραχθούν τα σωστά έργα στο σωστό χρόνο με τις δυνάμεις που θα κληθούν να κάνουν κάτι τέτοιο. (EEAS, <https://eeas.europa.eu/2021>)

Ανάπτυξη τεχνολογικού μοντέλου

Η αναγκαιότητα όταν αξιολογείται μία κρίση και απαιτεί την επέμβαση ενός στρατεύματος του να γίνεται σε σύντομο χρονικό διάστημα και ταχέως έχει μεγάλη σημασία. Μπορεί να αποφευχθεί η κλιμάκωση της κρίσης με τραγικές συνέπειες, καθώς σε περίπτωση που αποφασιστεί η επέμβαση να γίνει μεταγενέστερα θα υπάρχει πιθανότητα να αυξηθούν δραματικά οι απώλειες και να συμβούν άδικοι θάνατοι τόσο σε άμαχο όσο και σε στρατιωτικό δυναμικό.²¹

Δεν μπορούμε παρά να μην παρατηρήσουμε ότι ΕΕ αντιμετωπίζει γεωπολιτικό ανταγωνισμό, υβριδικές απειλές και τις επιδράσεις της κλιματικής αλλαγής με ρίσκο για την ασφάλεια στη θάλασσα και το θαλάσσιο περιβάλλον μέσα στα επόμενα πέντε με δέκα χρόνια²². Η αντιμετώπιση αυτών προφανώς θα απαιτήσει ξεκάθαρη διαχείριση προτεραιοτήτων στις αναπτυσσόμενες δυνατότητες του ναυτικού τομέα άμυνας για την ΕΕ. Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να γίνουν σημαντικές επενδύσεις προκειμένου να αποκτήσει ΕΕ ένα φιλόδοξο σχέδιο επαύξησης ναυτικών δυνατοτήτων και ήδη τα προγράμματα PESCO και CARD παρέχουν τα εργαλεία για την υλοποίηση τέτοιων ιδεών, όπως στην περίπτωση κατασκευής μίας νέας Ευρωπαϊκής Κορβέτας Περιπολίας η οποία θα είναι έτοιμη ως το 2030 και η οποία θα συνδράμει εξαιρετικά σε θέματα ασφαλείας πολύ κοντά στις ευρωπαϊκές ακτές όσο αναφορά την ναυτιλία. Επιπρόσθετα άλλα έξι project που αφορούν θέματα καταπολέμησης της ναρκοθέτησης και των εναπομεινάντων ναρκοθετημένων περιοχών, υποβρύχιας απειλής επέμβαση από μη επανδρωμένα ανθυποβρυχιακά συστήματα και περιπολικά σκάφη καθώς επίσης και προγράμματα που αφορούν στο διάστημα στην λογιστική και στον κυβερνοχώρο. (D. Fiott, EU ISS 2021)

Αντιλαμβάνεται κανείς ότι πλέον με την ανάπτυξη αυτών των προγραμμάτων σε βραχύ χρόνο η ΕΕ θα έχει όλα αυτά τα εργαλεία που απαιτούνται για την ορθότερη και ασφαλέστερη επιτήρηση στη θάλασσα αντιμετωπίζοντας έτσι αποτελεσματικότερα όλες τις απειλές που προέρχονται από αυτήν. Το EDF πρέπει επίσης να αναμένεται ότι θα επενδύσει στο ναυτικό τομέα και όπως ήδη γνωρίζουμε ότι το 2021 επενδύθηκαν περίπου 103, 5 m.€ σε ανάπτυξη τεχνολογίας που αφορά στην θαλάσσια ναυτική

²¹ <https://www.bruegel.org/wp-content/uploads/2017/02/VisionEurope%E2%80%9393PolicyPapersweb.pdf> (Improving the Responses in Europe to the Migration and Refugee Crisis 2016)

²² <https://www.chathamhouse.org/2021/05/europe-must-try-balance-old-threats-new-risks>

τακτική, πρέπει να επενδυθούν χρήματα και για την Ευρωπαϊκή Στρατηγική Ναυτική Πλατφόρμα του μέλλοντος. (D. Fiott, EU ISS 2021)

Άλλο ένα σχέδιο δράσης είναι αυτό που αφορά συνέργειες μεταξύ του πολιτικού, αμυντικού και διαστημικού τομέα και μπορεί να ξεκλειδώσει και το κομμάτι της θάλασσας τεχνολογίας ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την καινοτομία έτσι ώστε να αναμειχθεί με άλλα ευρωπαϊκά χρηματοδοτικά εργαλεία προκειμένου να προκύψουν τεχνολογίες που να διευκολύνουν τα θέματα που αφορούν στην διαχείριση των θαλασσίων συνόρων και της επιτήρησής των ωκεανών. Αυτή τη στιγμή τα ευρωπαϊκά ναυτικά δεν έχουν το απαιτούμενο δυναμικό όσο αναφορά την θαλάσσια επιτήρηση προκειμένου να εξασφαλιστούν σε όλους τους χώρους που αφορούν την ΕΕ και άπτονται των γραμμών επικοινωνίας στη θάλασσα τα αντίστοιχα πλοία και δυνάμεις για να επιτηρήσουν όλα αυτή την τεράστια περιοχή υπάρχει έλλειψη σε αεροπλανοφόρα, υποβρύχια, σκάφη επιφανείας, ναρκοθηρευτικά σκάφη, αμφίβια σκάφη υποστήριξης, παράκτια σκάφη και ιδιαίτερα στο προσωπικό. Το έγγραφο Στρατηγικής Πυξίδας θα πρέπει να προβλέψει και να υπογραμμίσει αυτές τις ασυνέχειες, παρέχοντας ξεκάθαρες λύσεις και συνεργασίες με τις υπόλοιπες δομές εντός της ΕΕ για την επίλυση τους. (D. Fiott, EU ISS 2021)

Από μόνες τους βέβαια η ναυτικές πλατφόρμες δεν πρέπει να αναμένεται ότι θα εξασφαλίσουν την ναυτική ασφάλεια ως εκ' τούτου το ίδιο σημαντικά θα πρέπει να είναι τα χρηματοδοτικά εργαλεία και επενδύσεις που πρέπει να γίνουν σε νέας τεχνολογίας ναυτικούς αισθητήρες, στο διάστημα, σε θέματα εξ αποστάσεως χειριζόμενων ναυτικών και αεροπορικών μέσων, σε ναυτικά ρομπότ καθώς επίσης και σε θέματα που άπτονται τεχνητής νοημοσύνης και θαλάσσιας πληροφορίας. Χωρίς τέτοιες δυνατότητες η Ευρώπη θα συνεχίσει να έχει ένα μεγάλο κενό έναντι στις Ηνωμένες Πολιτείες και στην Κίνα οι οποίες διατηρούν την ναυτική τους παρουσία σε ένα μεγάλο εύρος του πλανήτη. Το έγγραφο Στρατηγικής Πυξίδας θα πρέπει να εξηγήσει ακριβώς με ποιο τρόπο τα Κ-Μ της ΕΕ θα επιτύχουν μεγαλύτερη δυνατότητα απόκρυψης, εμβέλειας και μεγάλου εύρους επιχειρήσεων στη θάλασσα σε συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα προκειμένου να έχουμε ένα συμπαγή δικτυακό τρόπο όλα αυτά να διαχειρίζονται και να συνεργάζονται αποτελεσματικά. (D. Fiott, EU ISS 2021)

Εξειδίκευση

Υπάρχει τεράστιο πεδίο δράσης όσον αφορά τα θέματα εξειδίκευσης και στρατιωτικής διαχείρισης των έργων εντός της ΕΕ, τόσο με όρους χωρητικότητας όσο και με επιχειρησιακής δυνατότητας. Αυτό μπορεί να διαμορφωθεί μέσα από υφιστάμενες διμερείς - πολυμερείς πρωτοβουλίες συνεργασίας σε θέματα άμυνας έξω από το πλαίσιο της ΕΕ. Π.χ. σε συγκεκριμένες περιοχές (όπως η Ανατολική Μεσόγειος) να συνταχθούν διμερείς ή πολυμερείς ευρωπαϊκοί δρώντες των οποίων το συμφέρον επιτάσσει κάτι τέτοιο σε μία κοινή πολιτικο-στρατιωτική δομή. Οι κοινές εκπαίδευσης και ασκήσεις μπορούν να ενδυναμώσουν την χωρητικότητα της ΕΕ για στρατιωτική δράση. Αυτή η ευαίσθητη ιδέα που αφορά στην εξειδίκευση μπορεί να υπάρξει μόνο από πάνω προς τα κάτω και εντός ενός πλαισίου ευρύτερης συμφωνίας των συνολικών στρατηγικών αντικειμενικών στόχων. Μπορεί όμως να διαμορφωθεί και από κάτω προς τα πάνω, μέσω της προσέγγισης των κρατών – μελών που θέλουν να επιτύχουν κάτι τέτοιο. (E. ISS 2021)

Article 42.7 Treaty on the European Union and Article 222 Treaty on the Functioning of the European Union

Article 42.7 TEU, the mutual defence clause, outlines that if a member state becomes a victim of armed aggression on its territory, "the other member states shall have an obligation of aid and assistance by all the means in their power". In the Strategic Compass process, the question of in which cases this article will be applicable should be answered. Is it 'only' applicable in cases like terrorist and cyberattacks, or also in the case of an armed attack against a non-NATO EU member?

The provision in Article 42.7 is supplemented by the solidarity clause (Article 222 TFEU), whose origins can be traced back to the European Convention debates on a draft constitution for the EU (2002-2003). It states that EU countries are obliged to act jointly when an EU country is the victim of a terrorist attack or a natural or man-made disaster.

Depending on the situation at hand, for instance a terrorist attack, EU countries could have a choice as to which Article they want to call upon – although the activation of Art. 42.7 after the Bataclan terrorist attacks in France in 2015 point to the use of this article in such cases. For natural disasters and man-made disasters Article 222 is the only appropriate article to call upon.

Εικόνα 6: Βασικές αρχές Άρθρων 42 και 222 της Λειτουργίας της ΕΕ

Συνδέοντας την Ασφάλεια και Άμυνα του παρόντος με το μέλλον

Είναι γενικά αναγνωρισμένο ότι τα Κ-Μ θα πρέπει πρώτα να συνταχθούν για να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν τις σημερινές υποχρεώσεις τους πριν θέσουν την

στάθμη ακόμα υψηλότερα. Υπάρχει ένα ευρύ πεδίο υπάρχοντος στρατιωτικής επιχειρησιακής δυνατότητας, όπως είναι τα EEBGs και οι οποίες έχουν ως σκοπό να συνεισφέρουν με ένα πλήρως φάσματος πακέτο όπου απαιτείται. Με αυτόν τον όρο εννοούμε το τι είδους επιχειρήσεις, σε ποιες γεωγραφικές περιοχές και τι σύνθεση πρέπει να έχουν οι ευρωπαϊκές δυνάμεις για να τις επιτύχουν.

Αναμφισβήτητα τα EEBGs παρέχουν μεγάλη ευελιξία σε δυνατότητες για κάλυψη ενός ευρέως φάσματος αποστολών. Προχωρώντας και στο επιτελικό επίπεδο και πιο συγκεκριμένα στο στρατιωτικό προσωπικό και στρατιωτική επιτροπή της ΕΕ είναι μεγάλης σημασίας να συμμετέχουνε στην διατύπωση της Στρατηγικής Πυξίδας, προκειμένου να συνεισφέρουν με τις κατευθυντήριες οδηγίες τους στο να απαντηθούν αυτά τα ερωτήματα και για να καθορίσουν τις επιχειρησιακές δυνατότητες καθώς επίσης και ενδεχόμενα προβλήματα που μπορεί να υπάρξουν στην παρούσα φάση. (Zandee, Stoetman and Deen 2021)

Έτσι λοιπόν προκειμένου το έγγραφο Στρατηγικής Πυξίδας να πάψει πλέον να αναφέρετε παγερά σε αριθμούς εξοπλισμών προκειμένου να καλυφθούν οι τωρινές ανάγκες του επιπέδου φιλοδοξίας σε στρατιωτικές εφαρμογές, θα πρέπει να αλλάξει την προσέγγιση αυτή όπως έχει κάνει η ευρωπαϊκή υπηρεσία άμυνας χρησιμοποιώντας ορισμούς όπως στρατηγικού περιεχομένου υποθέσεις και να εισάγει και νέους όπως υποθέσεις επιχειρησιακής στρατηγικής. (Bellou, Augmenting European Security and Defence: A Multiple Challenge for the EU 2021) Σε κάθε μία από αυτές Θα πρέπει να καθορίσει ποιο θα είναι το γεωγραφικό περιβάλλον και τα χαρακτηριστικά του του αντιπάλου καθώς επίσης και ο τρόπος επιχείρησης του και πως θα πρέπει να αντιμετωπιστεί αυτός από τις ευρωπαϊκές δυνάμεις. Στη συνέχεια θα επεκταθεί στο να σχεδιαστούν οι ανάγκες και δυνατότητες που πρέπει να έχει γενικότερα ο στρατός της ΕΕ για να ανταπεξέλθει στις αποστολές και από εκεί και πέρα θα οδηγήσει σε συγκεκριμένους εξοπλισμούς τους οποίους θα αναλάβει συγκεντρωτικά η ΕΕ. Σαφώς και μια τέτοια μελέτη θα συμπεριλαμβάνει και τα αντικείμενα των εξωτερικών απειλών στις οποίες ο ευρωπαϊκός στρατός θα συνδράμει με την παρουσία του την πολιτική προστασία. Αυτό διαφοροποιείται από αυτό που ονομάζεται συγκεντρωτική άμυνα εντός του NATO το οποίο παραμένει ένας οργανισμός στρατιωτικής δράσης εκτός των συνόρων επικρατείας του. Σε έκτακτες ανάγκες όπως φυσικές καταστροφές, Κυβερνοεπιθέσεις, απώλειας ηλεκτρικής ισχύος ή καταστροφής δομών οι οποίες επηρεάζουν την οικονομία των Κ-Μ της ΕΕ να υφίσταται το πλαίσιο μέσα στο οποίο

η εθνική στρατιωτική υποστήριξη μπορεί να παρέξει τεράστια βοήθεια. (Zandee, Stoetman and Deen 2021)

Προσεγγίζοντας την διαμόρφωση της Στρατηγικής Πυξίδας της ΕΕ.

Η στρατηγική κατεύθυνση έχει προβλεφθεί να διαμορφωθεί σε δύο φάσεις. Στην πρώτη φάση γίνεται ανάλυση απειλής και ρίσκου, ενώ στη δεύτερη φάση θα ολοκληρωθεί το παραγόμενο έγγραφο. Κάθε φάση υπόκειται σε διαπραγμάτευση και η διαδικασία για την ολοκλήρωση της κάθε φάσης έχει ως αποτέλεσμα την κατανόηση από όλα τα Κ-Μ, η οποία και αντικατοπτρίζεται στην συμφωνία. (E. ISS 2021)

Το πρώτο έγγραφο Το οποίο τελεί με διαβάθμιση απορρήτου αφορά σε μία αναλυτική αναφορά πληροφοριών η οποία περιλαμβάνει κάθε ρίσκο και κάθε απειλή της ΕΕ για χρονικό ορίζοντα πέντε ως δέκα χρόνων. Η φάση έρευνας έλαβε χώρα από τον Ιούνιο έως το Δεκέμβριο του 2020. Το δεύτερο έγγραφο που θα αποτελεί την τελική συμφωνία θα έχει την φύση μιας νομικο-πολιτικής συγγραφής. Η στρατηγική εξυπηρετεί τους σκοπούς για την διαμόρφωση της πρώτης κοινής ανάλυσης απειλής της ΕΕ. Επιπρόσθετα οριοθετεί την συμφωνία για μία ξεκάθαρη και υλοποιήσιμη στρατηγική αντικειμενικών σκοπών της ΕΕ προκειμένου να ενδυναμωθεί αυτή ως δρών στους τομείς ασφάλειας και άμυνας. Τέλος προσφέρει πολιτική κατεύθυνση για μελλοντική στρατηγική δράση. (Bellou, Augmenting European Security and Defence: A Multiple Challenge for the EU 2021) Στις αρχές του 2021 η υπηρεσία εξωτερικής δράσης ολοκλήρωσε αναφορά η οποία διαμόρφωσε: το σκελετό, τα θέματα κλειδί, και ερωτήματα τα οποία θα πρέπει να απαντηθούν μέχρι το τέλος του χρόνου με τη μορφή τεσσάρων πυλώνων που αποτελούν το θεμέλιο της Στρατηγικής Πυξίδας και είναι η διαχείριση κρίσης, η ανθεκτικότητα, η ανάπτυξη διαθεσιμότητας και ικανότητας (η οποία μάλιστα αφορά και την σχέση της ΕΕ με το NATO), και τέλος της εταιρικής συνεργασίας. (E. ISS 2021)

Η φιλοδοξία της ΕΕ αφορά στο πως η γεωπολιτική δράση της θα μάθει να χρησιμοποιεί τη γλώσσα της ισχύος, όπως ειπώθηκε από τον Borel το 2019. Σε σύνταξη με αυτόν διάφορες φωνές καλούν για ορισμένες εξηγήσεις προκειμένου ο αμυντικός μηχανισμός να είναι χρήσιμος. Αυτές αφορούν στην επαναξιολόγηση των πρωτοβουλιών σε ευρωπαϊκό επίπεδο έτσι ώστε να ενθαρρύνουν τα Κ-Μ να αναλάβουν αποστολές και επιχειρήσεις εντός ενός ευρωπαϊκού πλαισίου τόσο από νομική όσο και από οικονομική άποψη. Καθίσταται βέβαια αντιληπτό ότι το έγγραφο

Στρατηγικής Πυξίδας θα διαμορφώσει και την ευρωπαϊκή στρατηγική προσέγγιση η οποία ιδιαίτερα μετά την Brexit εποχή θα έχει μεγάλο ενδιαφέρον. Τόσο η συνεργασία του ΗΒ και της Νορβηγίας όσον αφορά την στρατηγική εξάρτηση και τις σχέσεις με την ΕΕ σε ένα κοινό πλαίσιο κατανόησης των απειλών και των στρατηγικών.²³ Ανεξάρτητα από αυτές τις εξελίξεις υπάρχουν και πολλές προκλήσεις που πρέπει να αξιολογηθούν η ΕΕ έχει ήδη αναφερθεί ότι θα πρέπει να αναβαθμίσει την στρατηγική της αυτονομία στην άμυνα με τις ίδιες υπάρχουσες εταιρικές σχέσεις όπως αυτή με το ΝΑΤΟ η οποία καθίσταται ως ο βασικός πάροχος ασφαλείας στην Ευρώπη γενικότερα²⁴.

Ο καθορισμός των αντικειμένων που θα αναλάβει η ΕΕ σε γεωπολιτικό επίπεδο θα καταλήξει στο να καθοριστούν και οι στρατιωτικές δυνατότητες που απαιτούνται για να υποστηριχθούν αυτά τα έργα, με βάση σε αυτά τα οποία ήδη έχει αναλάβει το ΝΑΤΟ στο στρατηγικό και αμυντικό του σχεδιασμό. Τα Κ-Μ επιβάλλεται να συμφωνήσουν στο εάν θα πρέπει η ΕΕ να έχει στρατιωτικό ρόλο σε περιοχές μεγάλης έντασης επιχειρήσεων ή ενδεχόμενα θα πρέπει να εστιαστούν σε μικρότερης εντάσεις με έμφαση στη διαχείριση κρίσης και ιδιαίτερα σε περιοχές που το ΝΑΤΟ δεν έχει μεγάλη εμπειρία όπως η προστασία πολιτικών δομών από κυβερνοεπιθέσεις. Άλλη μεγάλη πρόκληση παραμένει το να εξασφαλιστεί ότι το έγγραφο Στρατηγικής Πυξίδας μαζί με τις ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες έχουν ενσωματωθεί στους εθνικούς αμυντικούς σχεδιασμούς. Αυτός μπορεί να είναι και ο αδύναμος κρίκος ο οποίος αναλυόμενος και θεσμοθετημένος για εφαρμογή στις εθνικές στρατηγικές θα έχει τη δυνατότητα να παρέξει σημαντικές βελτιώσεις στην πολιτική άμυνας και ασφάλειας της ΕΕ.

Τέτοιες πολιτικές, δύνανται αξιόπιστα να εφαρμοστούν μόνο εάν αντικατοπτρίζονται στον εθνικό αμυντικό σχεδιασμό χωρίς φυσικά εθνική οικονομική συμμετοχή με επιπλέον των προϋπολογισμένων αμυντικών δαπανών. Θα είναι δύσκολο να διαμορφωθεί η κουλτούρα συνεργασίας και στρατηγικής εντός της ΕΕ παράλληλη την φιλόδοξη πρωτοβουλία σε περίπτωση που θα απαιτηθεί δημοσιονομική προσαρμογή που θα επιβαρύνει μία χώρα από επιπλέον μη προϋπολογισμένες δαπάνες, με σαφές πολιτικό κόστος λόγω μιας τέτοιας επιλογής. Η ανάπτυξη ευρωπαϊκού αμυντικού σχεδιασμού δεν είναι πολύ ελκυστικό θέμα για τους πολιτικούς της ΕΕ. Είναι δύσκολο να επιτευχθεί από πολιτική πρωτοβουλία σε εθνική βάση ακόμα κι από

²³ <https://www.politico.eu/article/eu-norway-arctic-fishing-post-brexit-rights/>

²⁴ https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2021/3/pdf/2103-factsheet-nato-eu-en.pdf

τους Υπουργούς Άμυνας των Κ-Μ ενώ αυτά έχουν διαφορετική γραφειοκρατική και οικονομική διαχείριση πόρων που μπορούν να περιορίσουν την εν γένει συμμετοχή τους εντός ενός ευρωπαϊκού πλαισίου.

Δευτερευόντως οι προϋπολογισμοί και η πρόσκτηση υλικού των Κ-Μ δεν ανταποκρίνονται στις ίδιες ανάγκες, με συνέπεια να υφίσταται πρόβλημα στην διαλειτουργικότητα αφού θα χρησιμοποιούν διαφορετικά χρονικά πλαίσια, διαφορετικά χρηματοδοτικά μέσα και διαφορετικούς στρατηγικούς στόχους για τους εξοπλισμούς τους. Τέλος σε πολλές περιπτώσεις μπορεί να υπάρχουν εθνικοί, νομικοί, κοινοβουλευτικοί και οικονομικοί περιορισμοί που μπορεί να κάνουν την ευρωπαϊκή αμυντική φιλοδοξία λιγότερο εφαρμόσιμη. Ακόμα και ο αμυντικός σχεδιασμός περιλαμβάνει μακρόχρονα προϋπολογιστικούς και εξοπλιστικούς κύκλους πέντε έως δέκα ετών, συνεπώς η τελική συμφωνία της ΕΕ πρέπει να διαθέτει μία λύση σε αυτό το θέμα άλλως η διαμορφούμενη αμυντική πρωτοβουλία θα πέσει στο κενό. (Bellou, Augmenting European Security and Defence: A Multiple Challenge for the EU 2021)

Πυλώνες Στρατηγικής Πυξίδας και Ναυτική & Θαλάσσια ισχύς.

Αναλύοντας λοιπόν κάθε πυλώνα της Στρατηγικής Πυξίδας και για τον πρώτο που είναι η διαχείριση κρίσεων διαφαίνεται ότι απαιτείται ξεκάθαρα μια ναυτική ευρωπαϊκή δύναμη με καθορισμό επακριβώς των γεωγραφικών περιοχών επιχειρήσεων στις οποίες αυτή θα δράσει λαμβανομένου υπόψη των εξής παραγόντων: το 40% του παγκόσμιου πληθυσμού βρίσκεται ως 100 km. από τις ακτές. Δεδομένο επίσης είναι το γεγονός ότι ένα τεράστιο εύρος τέτοιων επιχειρήσεων εκτελείται στην περιοχή της αφρικανικής ηπείρου η οποία δεν προστατεύεται επαρκώς και η ΕΕ έχει συγκεκριμένα συμφέροντα στην συγκεκριμένη περιοχή. Το ενδεχόμενο του να πρέπει να δράσει, για να εξασφαλίσει το απρόσκοπτο SLOC για εμπόριο, με αμφίβιες δυνάμεις είναι ιδιαίτερα υψηλό. Ένας άλλος τομέας των οποίων τα επόμενα χρόνια και λόγω της κλιματικής αλλαγής ενδεχόμενα θα επηρεάσει την συμμετοχή των ναυτικών ευρωπαϊκών δυνάμεων και θα διευρύνει τις επιχειρήσεις τους, είναι αυτός της ανθρωπιστικής βοήθειας σε περιοχές που θα πλήττονται από πλημμύρες και από ξηρασίες. Περιοχές στις οποίες οι κάτοικοι τους δεν θα μπορούν να ανταπεξέλθουν από μόνοι τους αντιμετωπίζοντας αυτά τα φαινόμενα και περιοχές οι οποίες είναι σημαντικές προφανώς για την οικονομική δραστηριότητα και την ευμάρεια της ευρωπαϊκής ηπείρου. Άλλος παράγοντας είναι η αντιτρομοκρατική συνδρομή σε αυτές

τις περιοχές οι οποίες λόγω της ευρωστίας τους τίθενται υπό την εκμετάλλευση παραβατικών ομάδων όπως είναι το ISIS αλλά και άλλες τρομοκρατικές ομάδες που επιβουλεύονται την σταθερότητα σε αυτές, με σκοπό να εκμεταλλεύονται οικονομικά τους κατοίκους τους και να εκβιάζουν τόσο την ΕΕ όσο και τους συμμάχους τους. Η ναυτική παρουσία εκεί αποτελεί σημαντικό παράγοντα σταθερότητας στο ευρύτερο πλαίσιο. Τέλος μία στιβαρή ναυτική δύναμη είναι εγγυητής της ειρήνης σε περιοχές που φλέγονται όπως η νοτιοανατολική Μεσόγειο. Η αποτρεπτική ικανότητα του να διαθέτει κοινή πολιτική γραμμή η οποία έχει αναθέσει στο ναυτικό βραχίονα την διεξαγωγή επιχειρήσεων προστατεύοντας τα συμφέροντα σε οικονομικό, ενεργειακό και πολιτικό επίπεδο της ΕΕ είναι σημαντική για να αποτρέψει τους παραβατικούς δρώντες από το να δημιουργήσουν τετελεσμένα πράγμα το οποίο συμβαίνει τον τελευταίο καιρό. (D. Fiott, EU ISS 2021)

Η υλοποίηση ενός τέτοιου project δημιουργίας αμφίβιων δυνάμεων μπορούν να είναι προϊόν PESCO, CARD, EDF κλπ. με επένδυση σε πλοία, σκάφη, πυρομαχικά ακριβείας, συστημάτων laser, ταχύπλοα, μη επανδρωμένα αεροχήματα και ναυτικά οχήματα κ.α. (Bellou, Augmenting European Security and Defence: A Multiple Challenge for the EU 2021) Η αναγκαιότητα για κάτι τέτοιο πρέπει να περάσει σε όλα τα Κ-Μ προκειμένου να υπάρξει κοινή απόφαση για την χρηματοδότηση αυτών των σημαντικών εξοπλιστικών προγραμμάτων για τα οποία οι επιχειρήσεις είναι δύσκολες και απαιτητικές αλλά είναι και βασικό συστατικό επιτυχημένης στρατηγικής για την ασφάλεια στη θάλασσα. Είναι σημαντικό όλα τα Κ-Μ να δουν υπό το ίδιο πρίσμα και με το ίδιο βλέμμα την απαίτηση δημιουργίας μιας στιβαρής ευρωπαϊκής ναυτικής δύναμεις η οποία θα αποτελεί την εγγυήτρια προσπάθεια με απώτερο στόχο την οικονομική ευμάρεια και την ασφάλεια της Ευρώπης και των πολιτών της από όλες τις προκλήσεις σήμερα στη θάλασσα που αφορούν τόσο στην ασφάλεια των συγκοινωνιών, στο μεταναστευτικό, στην τρομοκρατία και στην διάδοση πληροφορίας. Τέλος θα πρέπει να δοθεί σημαντική έμφαση και σε θέματα ελλιμενισμού των ναυτικών αμφίβιων δυνάμεων της ΕΕ καθώς επίσης και στην λογιστική τους υποστήριξη. Τα παραπάνω αφορούν σε έργα με τεράστιο εύρος, ιδιαίτερα απαιτητικά των οποίων η επένδυση θα εξασφαλίσει μελλοντικά τη δυνατότητα ανάπτυξης στο οικονομικό επίπεδο και τη διατήρηση επιχειρήσεων με αυξημένο ρυθμό από την αποτελεσματική υποστήριξη των Ν. Μονάδων σε παγκόσμιο

επίπεδο. Η κοινή ναυτική δράση μπορεί να αρχίσει να χτίζεται από τώρα μέσω των Κ-Μ με ασκήσεις PASSEX και COASTEX. (D. Fiott, EU ISS 2021)

Σχετικά με την ανθεκτικότητα που μπορεί να αναπτυχθεί στον ναυτικό τομέα η ΕΕ πρέπει να προσεγγίσει δεκτικά την προσπάθεια αυτή. Μια σειρά από δραστηριότητες στο θαλάσσιο τομέα που αποτελούν προτεραιότητες για την ΕΕ έχουν ανακοινωθεί και αφορούν σε μπλε οικονομία, διασύνδεση, δράση στον Ινδό –Ειρηνικό, την Αρκτική και την γενικότερη ναυτική ασφάλεια και άμυνα. Όμως υπάρχει το ρίσκο επικάλυψης και κενών στις δράσεις αυτές. Για να εξασφαλιστεί ότι θα αποφευχθεί οποιαδήποτε τέτοια δυσλειτουργία όπου υπάρχει επικάλυψη και κενό, απαιτείται συνδυασμός ή ακόμα και αντικατάσταση στρατηγικής. (D. Fiott, EU ISS 2021)

Οι ναυτικές απειλές εμφανίζουν εφευρετικότητα από τους δρώντες τους. Επιδεικνύουν προσαρμοστικότητα επιστρατεύοντας τις νέες τεχνολογίες για να δημιουργήσουν σύγχυση που επηρεάζει σημαντικά την ασφάλεια ναυσιπλοΐας, τις μεταφορές, τις επικοινωνίες κλπ. Προφανώς ένα καλό σημείο στο οποίο θα πρέπει να προτεραιοποιηθεί σχετικά ψηλά στην ατζέντα της Στρατηγικής Πυξίδας, θα είναι και τα θέματα αυτά. Συνδυάζοντας την συσχέτιση της στρατηγικής ασφάλειας στη θάλασσα της ΕΕ και της κοινής επικοινωνίας της διεθνούς ωκεάνιας διακυβέρνησης θα καταστεί εφικτή και συντονισμένη η δράση κατά των εγκλημάτων αυτών. Η διαδικασία θα κινητοποιήσει τόσο την ευρωπαϊκή κομισιόν όσο και την υπηρεσία εξωτερικής δράσης της ΕΕ, ώστε από κοινού να σχεδιάσουν στρατηγική σε θέματα ασφαλείας στη θάλασσα. Βέβαια η ναυτική ανθεκτικότητα δεν εξαρτάται από στρατηγικά κείμενα. Θα πρέπει να υπάρξει πολιτική βούληση η οποία να εφιστήσει την προσοχή της στο να σχεδιάσει την προστασία των θαλάσσιων δρόμων και ένα κομμάτι στο οποίο πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση οφείλει να είναι η αντιμετώπιση των ναυτικών υβριδικών απειλών. Σαφώς και η ναυτικές δομές θα προστατεύονται κυρίως από εμπορικούς παράγοντες οι οποίοι αξιοποιούν λιμάνια, εγκαταστάσεις ενέργειας, υποβρύχια καλώδια, σταθμούς μεταφοράς κλπ.. Η ΕΕ μπορεί να υποστηρίξει αυτές τις προσπάθειες μέσα από τα χρηματοδοτικά της εργαλεία κάτω από το πολυετές πλαίσιο οικονομικής στήριξης και με ρυθμιστικά μέσα όπως η προστασία κρίσιμων υποδομών και η σχετική οδηγία που υπάρχει γι' αυτό καθώς επίσης και η οδηγία για την ασφάλεια των δικτύων και της πληροφορίας, βρίσκονται σε τέτοια κατεύθυνση που μπορούν να προβλέψουν και την εμπλοκή ενός στρατιωτικού βραχίονα, ώστε εξοπλίζοντάς τον και με την τεχνογνωσία που αυτός διαθέτει η αντιμετώπιση της υβριδικότητας στη

θάλασσα να είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική. Επιπρόσθετα και διευρύνοντας την συζήτηση χρηματοδοτικό εργαλείο για τα ανωτέρω μπορούν να είναι οι άμεσες ξένες επενδύσεις και ο μηχανισμός ελέγχου τους. (D. Fiott, EU ISS 2021)

Η ΕΕ μπορεί να παίξει ένα σημαντικό ρόλο στο να επενδύσει σε νέες τεχνολογίες για να προστατεύσει τις προαναφερθείσες υποδομές. Σε αυτό το επίπεδο μιλάμε για συμμετοχή και των ευρωπαϊκών ναυτικών δυνάμεων καθώς σε πολλές περιπτώσεις είναι δύσκολες οι προστασίες των υποδομών αυτών αποκλειστικά από εμπορικές αρχές λόγω του ότι δεν υπάρχει γνώση στην αντιμετώπιση επιθέσεων σε υποβρύχια καλώδια και στη διαχείριση πυρομαχικών που μπορεί να χρησιμοποιηθούν για να εξελιχθούν τέτοιου είδους επιθέσεις. Κανείς δεν πρέπει να υποτιμά τις εξαιρετικές δυνατότητες που δίνουν οι στρατιωτικές μεταφορές και τα στρατιωτικά μεταφορικά δίκτυα και γενικότερα η ευελιξία που προσφέρουν τα μέσα των ΕΔ σε αυτόν τον τομέα και μπορούν να είναι υψίστης σημασίας για τις κρίσιμες ναυτικές υποδομές και για την προστασία τους. (D. Fiott, EU ISS 2021)

Τα ευρωπαϊκά ναυτικά έχουν έναν πολύ σημαντικό ρόλο να παίξουν σε θέματα ναυτικής επιτήρησης και πληροφορίας η τεχνογνωσία είναι μεγάλη σε αυτό το επίπεδο και ειδικά σήμερα που είναι πάρα πολύ δύσκολο με μόνο αξιοποίηση από τα εμπορικά συστήματα. Συλλογή πληροφοριών, τακτική απεικόνιση και χρήση αισθητήρων, αφορούν σε δυνατότητες που το έγγραφο Στρατηγικής Πυξίδας μπορεί να προσφέρει το κατάλληλο πλαίσιο προκειμένου η συνδρομή των ΕΔ να είναι σημαντική σε αυτό τον τομέα για την ασφάλεια στη θάλασσα. Έτσι για παράδειγμα το project MAR.SUR μαζί με την EDA, μπορούν να συσταθούν μαζί και να υπάρξει μία μορφή κοινής αξιοποίησης πληροφορίας η οποία μπορεί να συγκεντρώσει μέσα από μεγάλο αριθμό υπηρεσιών αξιόπιστες πληροφορίες για παράνομο ψάρεμα, ρύπανση στη θάλασσα και έλεγχο συνόρων. Η κοινή αυτή προσπάθεια προσφέρει μία αυτόματη ανταλλαγή λογισμικού η οποία χρησιμοποιεί γεωδαιτική πληροφόρηση ελεγχόμενη από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Δορυφορικής Πληροφορίας και την Frontex. (D. Fiott, EU ISS 2021)

Δυστυχώς δεν υπάρχει το ακριβές πλαίσιο προκειμένου όλες αυτές υπηρεσίες που ασχολούνται και είναι διασκορπισμένες εντός της ΕΕ και οι οποίες αντλούν πόρους από αυτήν για να παρέξουν χρήσιμες πληροφορίες, να λειτουργήσουν συνδυαστικά και ομαδικά, δημιουργώντας έτσι σαφές πρόβλημα στην ευελιξία μετάδοσης και σύστασης

της κατάστασης στη θάλασσα. Ως εκ' τούτου άλλο ένα κομμάτι το οποίο μπορεί να παίξει ρόλο το έγγραφο Στρατηγικής Πυξίδας είναι η συγκρότηση μίας τέτοιας επιτροπής μέσα από την EDA η οποία με αντιπροσώπους από όλες αυτές τις επιμέρους υπηρεσίες θα συλλέγει άμεσα τις εικόνες για να μπορέσει αυτή να σκιαγραφήσει την εικόνα που θα της δίνει σε πραγματικό χρόνο την συνολική κατάσταση στον ωκεανό, χωρίς κενά και επικαλύψεις . Με αυτό τον τρόπο θα υπάρχει δυνατότητα να αναλύετε πολύ γρήγορα η κατάσταση και να λαμβάνονται διορθωτικές ενέργειες όπου απαιτείται με έναν έξυπνο τρόπο χωρίς να χαραμίζονται πόροι ανθρώπινοι και υλικοί. (D. Fiott, EU ISS 2021)

Ισχύς προερχόμενη από την Ευρωπαϊκή Αμυντική Βιομηχανία

Βάση της δήλωσης αποστολής της, ο σκοπός της ευρωπαϊκής βιομηχανικής στρατηγικής άμυνας και διαστήματος είναι να προάγει περαιτέρω την ανάπτυξη στην Ευρώπη και να εισάγει την νεοσυσταθείσα για τα δεδομένα της αγοράς για το διάστημα. Προκειμένου να γίνει αυτό, το στρατηγικό πλάνο 2020 – 2024 (Comission 2020), θέτει το πλαίσιο για την ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας και καινοτομίας που αφορά την ευρωπαϊκή διαστημική βιομηχανία, κυρίως μέσα από αποτελεσματική εφαρμογή και αξιοποίηση του ταμείου ευρωπαϊκής άμυνας. (Mölling and Schütz 2020)

Η ανάπτυξη μιας ευρωπαϊκής πολιτικής διαστήματος και η διαχείριση, εφαρμογή και η προώθηση των πληροφοριών και των υπηρεσιών που παρέχονται από το μελλοντικό διαστημικό ευρωπαϊκό πρόγραμμα και τα στοιχεία του, όπως ο Κοπέρνικος, το ευρωπαϊκό παγκόσμιο δορυφορικό ναυτιλιακό σύστημα, οι διακυβερνητικές δορυφορικές επικοινωνίες και τέλος η αντίληψη κατάσταση του διαστήματος σε πραγματικό χρόνο, αφορά σε προώθηση των πολιτικών προτεραιοτήτων της ΕΕ σε θέματα όπως η κλιματική αλλαγή, οι μεταφορές και η ασφάλεια και άμυνα. Η ανάπτυξη πολιτικών επίσης συσχετίζεται και με την αεροδιαστημική - διαστημική βιομηχανία, το οικοσύστημα και την συνολική συνεισφορά τους σε μία ανθεκτική ασφαλή κοινωνία.

Πέραν των ανωτέρω η ανάληψη ευθύνης της ΕΕ για το διάστημα σχετίζεται άμεσα με την έρευνα, την καινοτομία, την στρατηγική και την ενίσχυση των συνεργειών μεταξύ διαστήματος και αμυντικής βιομηχανίας και τον συντονισμό των δράσεων της κομισιόν στην αντιμετώπιση υβριδικών απειλών και την βελτίωση της στρατιωτικής μεταφοράς εντός της ΕΕ. Η εστίαση θα περιλαμβάνει πολιτικούς τομείς

της αμυντικής βιομηχανίας και του διαστήματος όπου αποκλειστική αρμοδιότητα της ΕΕ δεν υπάρχει μεν αλλά οφείλει να προάγεται ο διαμοιρασμός της τεχνογνωσίας μεταξύ των Κ-Μ όπου καθένα έχει προσδοκόμενα από τέτοιες καινοτόμες τεχνολογίες σε πολλούς τομείς με κεντρικότερο την ασφάλεια και η άμυνα, ενώ παράλληλα διαθέτει τεχνογνωσία σε ανάπτυξη συγκεκριμένων τεχνολογιών που την προάγουν. Συνεπώς αναζητείται η προστιθέμενη αξία προκειμένου αυτές οι επιμέρους καινοτομίες, οικονομίες κλίμακος και προώθηση των συνεργειών με πλήρη σύνθεση και με διαρκή επικοινωνία μεταξύ των Κ-Μ να πλαισιωθούν κάτω από ένα συντονιστικό όργανο που θα τις θέσει σε συνεννόηση με απώτερο σκοπό. (Comission 2020)

Κεφάλαιο 5^ο – Συνεργατικότητας (Partnerships)

Πυλώνας εταιρικότητας: υπάρχουν τέσσερα στοιχεία συζήτησης που αφορούν τον συγκεκριμένο πυλώνα της Στρατηγικής Πυξίδας. Αρχικά θα συμβάλει στο να ενδυναμώσει την συνεργασία της ΕΕ με διεθνείς οργανισμούς και ιδιαίτερα με τα UN και το NATO η συνεργασία με τα UN είναι μακρά αλλά μπορεί να ενδυναμωθεί περαιτέρω ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά και τους 17 στόχους βιώσιμης ανάπτυξης τους οποίους έχουν υπογράψει όλα τα Κ-Μ της ΕΕ.

Εικόνα 7: Κοινές απειλές NATO - ΕΕ

Επίσης θα τεθούν σε εφαρμογή νέες συμφωνίες οι οποίες θα περιλαμβάνουν νέες προτεραιότητες συνεργασίας όσον αφορά τη διαχείριση κρίσεων και τις ειρηνευτικές επιχειρήσεις, τόσο σε συνεργασία με τα UN αλλά και το NATO έτσι θα εξασφαλιστεί η ενδυνάμωση επ' αυτών των δραστηριοτήτων σε όλους τους οργανισμούς και θα αναζητηθούν συνέργειες οι οποίες υπό το πρίσμα των στρατηγικών διαδικασιών θα λειτουργήσουν καταλυτικά για μία ενισχυμένη δράση της ΕΕ στο

εξωτερικό. Ένας μεγάλος αριθμός από στιβαρές προτάσεις έχουν αναγνωρισθεί και προωθούνται στην συνεργασία ΕΕ και ΝΑΤΟ²⁵.

Αυτές έχουν να κάνουν από τους κλασικούς πολιτικούς διαλόγους μέχρι την αντιμετώπιση υβριδικών απειλών και συνεργασία σε αναδυόμενες – διαταράξιμες τεχνολογίες και συνεργασίες διαμοιρασμού πληροφορίας και ενδυνάμωσης της ανθεκτικότητας. Η ΕΕ επιπρόσθετα θα πρέπει να ενδυναμώσει την συνεργασία της και με άλλους οργανισμούς όπως είναι Αφρικανική Ένωση, ο ΟΠΕΚ κλπ. (EEAS, <https://eeas.europa.eu/2021>)

Επιπρόσθετα μέσω της Στρατηγικής Πυξίδας πρέπει να ενδυναμωθούν περαιτέρω ανάπτυξη διμερών σχέσεων σε θέματα ασφάλειας και άμυνας με έναν τρόπο διαμορφωμένο στα μέτρα της βαθύτερης και καλύτερης συνεργασία με εταίρους δρώντες οι οποίοι έχουν τις ίδιες αξίες και συμφέροντα με την ΕΕ. (Bellou, *The Strategic Context of the European Security and Defence Policy 2021*) Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η Νορβηγία, η Αγγλία και ενδεχόμενα χώρες της ΝΑ Μεσογείου αλλά και της Ανατολής, όπου βασίζουν την σχέση και σε διεθνείς εμπορικές σχέσεις, υπό καθεστώς απειλής από παραβατικά κράτη. Σε αυτές τις περιπτώσεις οι διμερείς σχέσεις που αναπτύσσονται ανά υπόθεση και όπου υπάρχει κοινό έδαφος και ενδιαφέρον για τις κοινωνίες θα λαμβάνονται ανάλογες πρωτοβουλίες και θέματα ασφάλειας και άμυνας. Θα συμπεριλαμβάνονται αυτά τα θέματα συστημικά και συστηματικά στους πολιτικούς διαλόγους ενώ θα καθορίζονται συγκεκριμένες πολιτικές για διάλογο και συνεργασία με αυτούς. (EEAS, <https://eeas.europa.eu/2021>)

Συνεχίζοντας θα υπάρχει άμεση βοήθεια των διμερών συνεργατών με συντονισμένες και συγκεκριμένες προτάσεις υποστήριξης οι οποίες θα εστιαστούν στο να παρέχονται υπηρεσίες με ένα συντονισμένο τρόπο, με ομαδικότητα και διαμόρφωση πακέτων αυξάνοντας το ρόλο ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την πολιτική δραστηριότητα της κοινής πολιτικής για την ασφάλεια και την άμυνα στην Ευρώπη και σε ευθυγράμμιση με τους θεσμούς των εταίρων μας. (EEAS, <https://eeas.europa.eu/2021>)

Τέλος ένας επίσης υπό αναβάθμιση πεδίο εμπλοκής με τους εταίρους μας θα είναι η ανάπτυξη ευέλικτων και ενδυναμωμένων πλατφόρμων για συναντήσεις κοινού ενδιαφέροντος με ομάδες εταίρους και πολύ συχνά με το σύνολο αυτών, προκειμένου

²⁵ <https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/EU%20and%20NATO.pdf>

να χαράζονται κατάλληλες στρατηγικές σε βάθος χρόνου, συντηρώντας με αυτόν τον τρόπο το πλαίσιο συνεργασίας. (EEAS, <https://eeas.europa.eu/> 2021)

Εταιρικότητα

Σύμμαχοι της ΕΕ είναι αναμφισβήτητα οι Ηνωμένες Πολιτείες και το ΝΑΤΟ. Με στοχοθετημένες ενέργειες και κυριότερα σε συνδρομή από μέρους της ΕΕ, αυτές οι συμμαχίες θα ενδυναμωθούν περαιτέρω και θα δημιουργήσουν συνθήκες για ευρύτερες συνεργασίες πέραν του τομέα άμυνας και σε άλλους τομείς όπως της εκπαίδευσης, τεχνολογίας, ανάπτυξης κλπ. με στόχο την διεύρυνση της προόδου σε όλους τους τομείς. (Bellou, *Augmenting European Security and Defence: A Multiple Challenge for the EU 2021*) Αξιοποιώντας την ναυτική διάσταση, θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα hub συνεργασίας και στη θάλασσα ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την ασφάλεια και κυρίως όπου τα υποσύνολα έχουν κοινό χώρο όσο αφορά τις απειλές. Πχ. στη Βαλτική, στη μαύρη θάλασσα, στη νότια κινεζική θάλασσα και στην Μεσόγειο. Στο φως ότι το μεγαλύτερο κομμάτι της Ευρώπης βρίσκεται εγγύς απειλών κοινών για αρκετά Κ-Μ και των Ηνωμένων Πολιτειών, αυτόματα την καθιστά σημαντικό έτερο. Αξίζει να αναφερθούμε στα βαλλιστικά αντιπυραυλικά συστήματα, μέρος των οποίων προέρχεται και από τη θάλασσα, αλλά και την αντι-πυραυλική ασπίδα επί ευρωπαϊκού εδάφους. Από τη συμμαχία με το ΝΑΤΟ, αυτό στην αναφορά του για το 2030 έχει επισημάνει την σημαντικότητα ανάπτυξης συμμαχιών στις θάλασσες καθώς και στην ανάπτυξη στρατηγικής και ευρύτερης συνεργασίας με την ΕΕ, ιδιαίτερα στη νότια διάσταση. Σαφώς αυτό δε θα είναι εύκολα εφικτό ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την ένταση της χώρας μας με την Τουρκία και τις παραβατικές τις ενέργειες στην ΝΑ Μεσόγειο γι' αυτό το λόγο η συνεργασία αυτή θα πρέπει να ενισχυθεί τόσο από ναυτικές δυνάμεις του ΝΑΤΟ όσο και της ΕΕ προκειμένου να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της συνεργασίας της ΕΕ με την Τουρκία αλλά και της Ρωσίας, όπως και ο ανταγωνισμός της ΕΕ με την Κίνα στον Ινδό-Ειρηνικό. (D. Fiott, *EU ISS 2021*)

Κάτω από αυτό το πλαίσιο αντιλαμβάνεται κανείς ότι υπάρχει μία απαίτηση για σημαντική και διαρκή επαύξηση κατασκευής ναυτικών πλατφόρμων μέσα στα επόμενα χρόνια το οποίο θα επιτρέπει στα ευρωπαϊκά ναυτικά να συναντήσουν τις προσδοκίες της ΕΕ και του ΝΑΤΟ. Συνεχίζοντας και εφόσον έχουμε ήδη ορίσει ότι κομμάτι της ΕΕ αφορά και σε περιοχές πολύ απομακρυσμένες από αυτήν όπως την Νότια Κινεζική Θάλασσα, το Κέρασ της Αφρικής, την Δυτική Αφρική και τον Ινδό-Ειρηνικό

αντιλαμβάνεται κανείς ότι θα πρέπει να υπάρξουν διμερείς και πολυμερείς συνεργασίες όσον αφορά την ναυτική συνεργασία, πράγμα το οποίο το βλέπουμε να συμβαίνει μονομερώς αυτή τη στιγμή από Κ-Μ της ΕΕ με τους Αμερικανούς και τους Βρετανούς εταίρους τους. Ως εκ' τούτου η ΕΕ θα πρέπει να αναθεωρήσει την στρατηγική της για την δράση του σε αυτές τις περιοχές και από κοινού να δράσει με ένα πιο ολιστικό τρόπο και μια πιο ολιστική προσέγγιση μαζί με αυτούς τους εταίρους προκειμένου να επιτύχει το απαιτούμενο προσδοκώμενο εξασφαλίζοντας την συνεργατικότητα μεταξύ όλων των ναυτικών δρώντων στις συγκεκριμένες περιοχές ευθύνης τους. (Bellou, Augmenting European Security and Defence: A Multiple Challenge for the EU 2021)

Η στρατηγική μιας καλής διεθνούς στρατηγικής διαπραγμάτευσης²⁶

Ο στρατηγικός προσανατολισμός πρέπει να προσεγγιστεί με απόλυτο σεβασμό μεταξύ των διαπραγματευόμενων, των εθνών τους, και των νόμιμων συμφερόντων τους. Επιτυχημένη διαπραγμάτευση μεταξύ των Κ-Μ της ΕΕ στο πλαίσιο απόκτησης κοινής αντίληψης του στρατηγικού προσανατολισμού πρέπει να επιτευχθεί με το μεγαλύτερο δυνατό επίπεδο φιλοδοξίας το οποίο ταυτόχρονα να είναι και ρεαλιστικό. Ποιες είναι οι καλές πρακτικές του στρατηγικού προσανατολισμού; Απαντώντας σε αυτό το ερώτημα παραθέτουμε τα εξής:

- Συμμετοχή σε όλα τα meetings
- Να γνωρίζεις τους βιομηχανικούς όρους τόσο σε επίπεδο αποφάσεων όσο και σε επίπεδο των τεσσάρων κάλαθων της Στρατηγικής Πυξίδας
- Να καθορίσεις τα προκαθορισμένα προφίλ των διαπραγματευόμενων
- Να καθορίσεις τον βασικό τον ηγετικό διαπραγματευτή
- Να επικοινωνήσεις με όλα τα συμβαλλόμενα μέρη
- Να βοηθήσεις την ομάδα διαπραγμάτευσης
- Να γνωρίζεις ότι θα υπάρξει κάποια παρασκηνιακού τύπου διαδικασία/ες, ποιες είναι αυτές και να μπορείς να τις αποφύγεις

²⁶https://www.ieee.es/Galerias/fichero/docs_opinion/2021/DIEEE047_2021_ANGSAT_Orientacion_ENG.pdf

- Να γνωρίζεις ότι διαπραγματευτές επιλύουν και δεν κλιμακώνουν προβλήματα
- Να μην προσπαθήσεις να δημιουργήσεις κακώς εννοούμενες εκπλήξεις
- Να είσαι δημιουργικός στην συζήτηση
- Να κοινωνικοποιηθείς μέσα στη διαπραγμάτευση διατηρώντας μία ατμόσφαιρα εμπιστοσύνης
- Να δουλέψεις με βάση τις προσωπικές σχέσεις και να υποστηρίξεις με σοβαρότητα και σθένος την εργασία σου.

Οι σωστοί διαπραγματευτές ξεχωρίζουν από την φήμη τους και προάγουν με καλούς εννοούμενους όρους το να ακούσουν τους εταίρους διαπραγματευτές με σεβασμό και προσοχή. Όσο περισσότερο δυνατόν να μην αφήσεις θέματα ατελέσφορα στο τραπέζι της διαπραγμάτευσης και να περιμένεις για επιβεβαίωση από τις καθορισμένες αρχές των τελικών συμφωνηθέντων με την ολοκλήρωση της διαδικασίας. Διατήρησε την απαραίτητη πληροφορία στο μυαλό σου. Με αυτή τη γραμμή διαπραγματευτές και εφαρμόζοντας τις προαναφερόμενες αρχές, μπορούν να επιτύχουν ένα καλό αποτέλεσμα.

Κάθε στρατηγικός διαπραγματευτής ακόμα και στο πιο τακτικό επίπεδο πρέπει να προσαρμόσει τον εαυτό του στη συγκεκριμένη στιγμή για να επιτύχει μία ικανή formula εξαρτώμενη από τις μεταβαλλόμενες καταστάσεις κάθε διαπραγμάτευσης, χρησιμοποιώντας διαφορετικούς τύπους στρατηγικών που εκείνος ή εκείνη μπορεί να επιστρατεύσει ή να προσπαθήσει να επιστρατεύσει.. Τα όπλα του ικανού στρατηγικώς σκεπτόμενου διαπραγματευτή, είναι τακτική σκέψη, συνέπεια και στιβαρότητα. (Córdoba 2021)

Συμπερασματικά η διαπραγμάτευση του στρατηγικού προσανατολισμού για την ΕΕ είναι μια χρυσή ευκαιρία που πρέπει να αναδειχθεί από συμβιβασμένες λύσεις εθνικά συμφέροντα και από την αναζήτηση του ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος. Ας μην ξεχνάμε ότι οι 27 και όχι οι θεσμοί της ΕΕ αποφασίζουν σε αυτή τη φάση, η οποία είναι μία διακυβερνητικά κατευθυνόμενη διαδικασία. Τώρα είναι η κατάλληλη στιγμή να εισάγουμε αλλαγή στην ΕΕ και ιδιαίτερα στο επίπεδο λήψης απόφασης έτσι ώστε ατελέσφορες διαβουλεύσεις να μην μας βρίσκουν στο τραπέζι ως Ένωση επειδή είμαστε οκνηροί στις λήψεις αποφάσεων και δεν μπορούμε να συμβιβαστούμε

παράγοντας με συνέπεια συγκαταβατικές λύσεις, αλλά στο μενού. Η διαπραγμάτευση είναι τέχνη και όταν διαπραγματευόμαστε μεταξύ μας εταίροι και σύμμαχοι οι οποίοι προσδιορίζομαστε από κοινά χαρακτηριστικά όπως γεωγραφία, ιστορία, αρχές και αξίες καμιά φορά μπορεί να είναι δυσχερής η όποια συνεννόηση. Στο πίσω μέρος του μυαλού μας πρέπει να θυμόμαστε ότι τελικά μόνο οι φίλοι προδίδονται όχι οι εχθροί. Πάντα πρέπει να ανατρέχουμε στις ερωτήσεις που προέκυψαν σε κάθε αναζήτησή στρατηγικής οδηγίας για να αντιληφθούμε την παγκόσμια στρατηγική της ΕΕ και το επίπεδο φιλοδοξία της. Η κατανόηση των ρίσκων της ΕΕ το Δεκέμβριο του 2020 και αυτή του στρατηγικού προσανατολισμού η οποία θα είναι ορατή το Μάρτιο του 2022 Αναζητούν την λύση σε ορισμένα ερωτήματα και οφείλουμε στην μεταξύ μας αναζήτηση να βρούμε κοινό προσανατολισμό σε όλες τις αμυντικές πρωτοβουλίες μόλις προσδιοριστούν τα ρίσκα. Ακολουθώντας τα Κ-Μ πρέπει να συναποφασίσουν στα μέσα και στις δυνατότητες που πρέπει να έχει η αμυντική υπηρεσία της ΕΕ καθώς επίσης και ποιοι είναι οι στρατηγικοί εταίροι της. Κατά τη διάρκεια της διαπραγμάτευσης οι δυσκολίες κάθε διεθνούς διαπραγματευτικού πολυπαραγοντικού οργανισμού είναι παρόντες. Ο πλουραλισμός και τα διαφορετικά ενδιαφέροντα πρέπει να μας κρατούν σε διέγερση. Σε αυτό το ιδιαίτερα πολύπλοκο σύμπλεγμα – πλαίσιο το κυρίως σώμα θα είναι πιο ανταγωνιστικό, αλλά η συνεργασία που θα προκύψει με βάση τη στρατηγική προσέγγιση από τη διαπραγμάτευση, θα παρέξει το μόνο win – win μακροχρόνια για τα Κ-Μ αποτέλεσμα και η κομισιόν οφείλει να βρίσκεται με αυτά σε μόνιμο διάλογο. Βρισκόμαστε αυτή τη στιγμή στην ιστορία που οι χώρες φαίνονται διστακτικές να συνεργαστούν μέσα από θεσμούς ή συμφωνίες για να διαχειριστούν προβλήματα που ξεφεύγουν από τα σύνορα τους και αυτή τη στιγμή η επιτυχία ή αποτυχία της ΕΕ στέκεται στο βαθμό ενότητας και υποστήριξης των δράσεων της σαν σύνολο το οποίο επιβάλλει αφοσίωση στο χτίσιμο ενός κοινού οράματος συμπεριλαμβανομένων και της άμυνας και ασφάλειας. (Córdova 2021)

Αυτό σημαίνει ότι η άμυνα επιβάλλεται να διέλθει υπό ευρωπαϊκή αναθεώρηση. Εάν το αρνούμαστε αυτό είναι σαν αρνούμαστε το ρεαλισμό και να αρνούμαστε την ευκαιρία τους να επιβιώσουμε σαν λαοί με εθνική κουλτούρα και παράδοση αλλά και με τις αρχές του ευρωπαϊκού οράματος που μας κληροδότησαν μακρόχρονοι αγώνες κατά του σκοταδισμού, η περίοδος της αναγέννησης και οι ευρωπαίοι φιλόσοφοι. (Córdova 2021)

Στρατηγική παρουσία της ΕΕ

Η συντονισμένη ναυτική παρουσία, μία δομή στην οποία θα αναφερθούμε εκτενέστερα ακολούθως, αποτελεί ένα μοντέλο για στενότερη ευρωπαϊκή συνεργασία και σε άλλα επίπεδα όπως ο αέρας και το διάστημα. (Bellou, *The Strategic Context of the European Security and Defence Policy 2021*) Το συγκεκριμένο σκεπτικό παρέχει ένα ευέλικτο μοντέλο, αλλά υπάρχουν ακόμα ερωτήματα σχετικά με την παροχή οικονομικής στήριξης προς αυτή και με το αν όντως οδηγεί σε μία μεγαλύτερη πολιτική δέσμευση για ανάπτυξη στρατιωτικών δυνάμεων. (E. ISS 2021)

Στρατιωτικές επιχειρήσεις της ΕΕ

η συνεισφορά του στρατού στην διαχείριση κρίσεων όπως αυτή έχει καθοριστεί από την κοινή πολιτική ασφάλειας και άμυνας υπογραμμίζονται στο άρθρο 43 το οποίο ορίζει ότι οι κοινές επιχειρήσεις αφοπλισμού, ανθρωπιστικές, έρευνας και διάσωσης, στρατιωτικής συμβουλευτικής και υποβοηθούμενων αντικειμένων, χρήση δυνάμεων μάχης για διαχείριση κρίσεων συμπεριλαμβανομένων και των ειρηνευτικών αποστολών καθώς επίσης και την μετά κρίσης σταθεροποίηση πολιτικού περιβάλλοντος μιας περιοχής, το σύνολο αυτών των αντικείμενων μπορούν να συμβάλλουν στον πόλεμο κατά της τρομοκρατίας καθώς επίσης και να συνεισφέρουν στην υποστήριξη τρίτων χωρών για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας στις δικές τους περιοχές. (Engberg 2021)

Τα ανωτέρω αντικείμενα του άρθρου 43 επίσης συνεισφέρουν στην ενδυνάμωση της ανθεκτικότητας της κοινής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας επιχειρήσεων για να εξασφαλίσουν σταθερή πρόσβαση στα παγκόσμια κοινά συμπεριλαμβανομένων και της προστασίας της άμυνας των γραμμών επικοινωνίας στη θάλασσα, στο διάστημα και στην εναέρια αναγνώριση, προστατεύοντας έτσι τα ευρωπαϊκά σύνορα, αντιμετωπίζοντας υβριδικές απειλές, και αποτρέποντας και αντιμετωπίζοντας την τρομοκρατία και τον εξτρεμισμό. Παρέχεται έτσι το περιβάλλον δράσης των ΕΔ και τελικά διαμορφώνεται το εξοπλιστικό πρόγραμμα και η απαιτούμενη επιχειρησιακή ετοιμότητα που απαιτείται για να διαχειριστούν πλέον οι ΕΔ τις αναγνωρισμένες απειλές. (Engberg 2021)

Σχέδιο εφαρμογής εξωτερικής δράσης για την Άμυνα & Ασφάλεια

Το σχέδιο δράσης στην ασφάλεια και άμυνα που εξέδωσε η ΕΕ το 2016, περιλάμβανε ολιστικά την χάραξη της παγκόσμιας στρατηγικής της ΕΕ διαθέτοντας ένα μεγάλο εύρος από αποστολές και δράσεις που αφορούσαν στην προαγωγή των δύο αυτών θεμάτων (ασφάλεια και άμυνα). Οι τρεις στρατηγικές προτεραιότητες ήταν αντίδραση σε εξωτερικές κρίσεις, διαμόρφωση συμμαχιών και εταίρων που θα μπορούσαν να αναλάβουν δράση για την αντιμετώπιση τους και τρίτον προστασία της ΕΕ και των πολιτών της από εξωτερική δράση. Εκ των πραγμάτων αυτό σημαίνει αναβαθμισμένη συνεργασία μεταξύ των Κ-Μ της ΕΕ ένωσης και την ανάπτυξη αμυντικών δυνατοτήτων, αναβάθμιση της διαχείρισης κρίσης της ΕΕ όσον αφορά τις δομές και τις διαδικασίες και ενίσχυση της συνεργασίας με τους διεθνείς εταίρους και ιδιαίτερα με το NATO. Στην προσπάθεια να επιτύχει αυτούς τους στόχους η ΕΕ όφειλε να διατηρήσει μια αναβαθμισμένη προσέγγιση στην αντιμετώπιση θεμάτων άμυνας και ασφάλειας. Επιβάλλεται να καθορίσει ποιες ακριβώς είναι οι προκλήσεις ασφαλείας, τι χρειάζεται σε διπλωματικό επίπεδο για την αντιμετώπιση τους, πως μπορεί να αντιμετωπίσει ανθρωπιστικές κρίσεις, πως μπορεί ευκολότερα να διαχειριστεί θέματα εμπορίου κι άλλα εργαλεία και τέλος πως μπορεί όλα αυτά να τα συντονίσει μεταξύ τους με εσωτερικά και εξωτερικά όργανα προκειμένου να εξασφαλίσει την σταθερότητα τόσο της ευρωπαϊκής ηπείρου όσο και των συμμάχων της σε περίπτωση που οι τελευταίοι βρίσκονταν κάτω από οποιοδήποτε είδους διαμάχη. Η δημιουργία του συντονισμένης ετήσιας αναφοράς για την άμυνα και την ασφάλεια η οποία ξεκίνησε για πρώτη φορά το φθινόπωρο του 2017 έχει ως σκοπό να καθορίζει την αμυντική συνεργασία μεταξύ των Κ-Μ με μεγαλύτερη διαφάνεια στον αμυντικό σχεδιασμό και αυτό θα τα βοηθήσει να παρέξουν τα απαραίτητα προϊόντα τα οποία θα καθορίζουν τις σχετικές δυνατότητες που απαιτούνται σε στρατιωτικό πλαίσιο για την υλοποίηση της πολυδιάστατης ευρωπαϊκής στρατηγικής, υπό το πλαίσιο μάλιστα οικονομικών κλίμακος. (Council 2021)

Επιπρόσθετα η ΕΔΑ με τα Κ-Μ που την στοιχειοθετούν θα συνεχίζει να εργάζεται πάνω σε πρωτοβουλίες και δομές οι οποίες σαν στόχο θα έχουν την ενδυνάμωση της ευρωπαϊκής αμυντικής συνεργασίας. Μαζί με τα Κ-Μ η ΕΕ θα συνεχίζει να εργάζεται για να κατανοήσει το πως αυτές οι δυνατότητες θα υλοποιήσουν την στρατηγική της και συνεπώς θα καταστεί ξεκάθαρος και από πλευράς βιομηχανίας ο απαιτούμενος σχεδιασμός όταν θα λάβουμε υπόψη μας θέματα έρευνας και

τεχνολογίας καθώς επίσης και βιομηχανίας. Αυτά τα θέματα που θα αφορούν και στην σύσταση μόνιμης δομημένης συνεργασίας μεταξύ των Κ-Μ τα οποία θέλουν και μπορούν να εισέλθουν σε κοινό αμυντικό – εξοπλιστικό πλαίσιο, θα είναι ακόμα πιο δεσμευτικά στο να τα οδηγήσει να αναπτύξουν από κοινού αμυντικές δυνατότητες, να επενδύσουν σε κατανεμημένα project και να δημιουργήσουν πολυεθνικούς σχηματισμούς. Το έγγραφο για την δημιουργία PESCO που υπογράφηκε το Δεκέμβριο του 2017 από είκοσι-πέντε Κ-Μ, έχει θεσμοθετηθεί σε βάση συμφώνου και θα αποτελέσει οδηγό για στενότερη συνεργασία στην ανάπτυξη αμυντικών δυνατοτήτων βασισμένο για πρώτη φορά στις δεσμεύσεις οι οποίες θα έχουν αναληφθεί από κάθε Κ-Μ το οποίο αποφάσισε να συμμετάσχει. Η εφαρμογή αυτού θα εστιάζει στα Κ-Μ και στο να εκπληρώσουν αυτές τις δεσμεύσεις θέτοντας την βάση για ετήσια αξιολόγηση που προβλέπεται προκειμένου να αναληφθούν και υλοποιηθούν αυτά τα έργα. Μια τέτοια διαδικασία θα βοηθήσει στο να διευρυνθεί και να επεκταθεί η αποτελεσματικότητα της ευρωπαϊκής άμυνας και τελικά να τεθεί σε εφαρμογή το επίπεδο φιλοδοξίας της ΕΕ. (Council 2021)

Η ΕΕ όσον αφορά τις πολιτικές δραστηριότητες έχει κορυφαίους εξειδικευμένο πολιτικό προσωπικό οι οποίοι είναι άμεσα διαθέσιμοι για ανάπτυξη σε γρήγορο χρονικό διάστημα προς ανάληψη ενός εύρους αποστολών κυρίως σε ανθρωπιστικό, κυβερνητικό και διπλωματικό επίπεδο. Επαναπροσδιορίζοντας τι είδους ειδικότητες χρειάζονται προκειμένου οι πολιτικές αποστολές υπό το πρίσμα των παρόντων προκλήσεων να αναληφθούν θα υπάρξει και η αντίστοιχη συνέργεια μεταξύ στρατιωτικού και πολιτικού τομέα. Επίσης έχει αναγνωρίσει τις επιλογές οι οποίες θα είναι πολύ πιο ευέλικτες γρήγορες και στοχευμένες σε δράσεις αντιμετώπισης ανθρωπιστικών κρίσεων και διαχείρισης τους. (Council 2021)

Ναυτικές Επιχειρήσεις και Έγγραφο Στρατηγικής Πυξίδας

Αναμφισβήτητα δεν μπορούμε να γίνουμε πιο emphaticοί στο να επισημάνουμε και να αναγνωρίσουμε ότι οι απρόσκοπτες θαλάσσιες συγκοινωνίες εξασφαλίζουν την οικονομική ευρωστία, εμπόριο, μετακινήσεις και μεταφορές αγαθών, πρώτων υλών, επισιτισμού κ.α. Συνεπώς προσφέρουν έτσι ένα ασφαλέστερο περιβάλλον ταχύτητα και με μεγάλη χωρητικότητα σε παγκόσμιο επίπεδο. Η ναυτική παρουσία εξασφαλίζει το απρόσκοπτο των θαλάσσιων μεταφορών και ως εκ τούτου ο ναυτικός αμυντικός βραχίονας είναι σημαντικότερος για κάθε χώρα αφού ουσιαστικά αποτελεί το μακρύ

χέρι της εξωτερικής της πολιτικής. Αυτό μπορεί άνετα να λεχθεί για τη χώρα μας που βασίζει την οικονομία της πέραν από τον τουρισμό στην ευμάρεια σε ναυτικό επίπεδο. Άλλωστε η Ελλάδα ήταν από τις πρώτες χώρες και μάλιστα ηγέτιδα χώρα στην επιχείρηση ATALANTA, που εξασφάλιζε την καταπολέμηση της πειρατείας στο Κέρασ της Αφρικής λύνοντας έτσι ένα χρονίζον πρόβλημα για τις ναυτικές συγκοινωνίες. Το Μάιο του 2021 γίναμε όλοι μάρτυρες της αναστάτωσης σε παγκόσμιο επίπεδο που έφερε ο αποκλεισμός στο κανάλι του Σουέζ από την ακυβερνησία ενός εμπορικού πλοίου. Ας αναλογιστεί κανείς το τι επίδραση θα είχε αυτό εάν 17 μέρες πιο πριν συνέβαινε κάτι τέτοιο κατά την διέλευση του αεροπλανοφόρου Charles de Gaulle για επιχειρήσεις στο Κέρασ της Αφρικής. (D. Fiott, EU ISS 2021)

Το έγγραφο Στρατηγικής Πυξίδας προβλέπει και την συντονισμένη ναυτική παρουσία από Κ-Μ της ΕΕ σε διάφορες περιοχές του κόσμου. Η απαίτηση αυτή έχει προκύψει καθόσον πολλές ευρωπαϊκές χώρες επιχειρούν διμερώς ή και πολυμερώς, ακόμα και ανεξάρτητα σε διάφορες περιοχές του κόσμου όπου διακυβούνται συμφέροντα όχι μόνο σε εθνικό επίπεδο αλλά και σε ευρωπαϊκό. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αυτά της ΝΑ Μεσογείου, της Καραϊβικής και της προστασίας των αμερικανικών αεροπλανοφόρων από ευρωπαϊκές ναυτικές μονάδες. Αναλογιζόμενοι το επίπεδο των ναυτικών δυνάμεων της ΕΕ και με βάση το γεγονός ότι ουσιαστικά οι περισσότερες χώρες δεν αντιμετωπίζουν προβλήματα όσον αφορά το θέμα της γειτονίας τους με άλλες χώρες όπως η δική μας, θα λέγαμε ότι είναι σχετικά περιορισμένες οι ναυτικές δυνατότητες των περισσότερων χωρών και άρα αυτό μπορεί να λεχθεί και για το σύνολο της Ηπείρου. Σε αυτόν τον τομέα θα πρέπει οι πρωτοβουλίες που θα αναπτυχθούν να εξασφαλίσουν ότι σε σύντομο χρονικό διάστημα θα μπορεί να αναπτυχθεί μία ευρωπαϊκή ναυτική δύναμη με τέτοιο εξοπλισμό και τέτοιες δυνατότητες που να προάγουν την αξιοπιστία της οπουδήποτε κληθεί να επιχειρήσει σε παγκόσμιο επίπεδο. Δεν είναι δυνατό φυσικά να απαιτηθεί επαύξηση των ναυτικών δυνάμεων και συμμετοχή μονομερώς από κάποια από τα Κ-Μ. Αντιθέτως, απαιτείται πολιτική πρωτοβουλία σε ευρωπαϊκό επίπεδο για τη χρηματοδότηση κατασκευής και εξοπλισμού μίας τέτοιας ναυτικής δύναμης με βάση την ευρωπαϊκή πολιτική άμυνας και ασφάλειας ολιστικά. Το Κέρασ της Αφρικής, η περιοχή των στενών του Ορμούζ, ο κόλπος της Γουινέας, ο Ινδικός Ωκεανός, η Νότια Κινεζική Θάλασσα, η ΝΑ Μεσόγειος, η Βόρεια Θάλασσα και άλλες περιοχές στις

οποίες διακυβεύεται λόγω πειρατείας και παραβατικότητας γειτνιαζόντων δρώντων η θαλάσσια συγκοινωνία, θα πρέπει να προβληματίζει την ΕΕ και σε αυτό το επίπεδο να συνεργάζεται με άλλες δυνάμεις και σύμμαχες χώρες, προκειμένου να εξασφαλίζεται η απρόσκοπτη μετακίνηση και μεταφορά αγαθών στη θάλασσα. (D. Fiott, EU ISS 2021)

Το παράδειγμα της Λιβύης επιπρόσθετα ανέδειξε και πόσο σημαντική είναι το immediate response on crisis, όπου η χώρα μας κλήθηκε άμεσα και εντός νυκτός να προστρέξει δύο φορές προκειμένου να βοηθήσει στην εκκένωση πληθυσμών από την ταλαιπωρημένη εκείνη την περίοδο χώρα. Προκειμένου να αποκατασταθεί δε η σταθερότητα υφίσταται η απαίτηση ύπαρξης μιας αμφίβιας δύναμης με δυνατότητα απόβασης μεγάλου αριθμού στρατευμάτων. Ως εκ' τούτου αντιλαμβάνεται κανείς ότι υπάρχει κοινή λογική και θα λέγαμε λογική ασφαλείας και οικονομική λογική στο να επαυξηθεί και να διευρυνθεί η ναυτική παρουσία της ΕΕ τόσο γύρω από την ευρωπαϊκή ήπειρο αλλά και στις περιοχές όπου διακυβεύονται οι θαλάσσιες μεταφορές. Οφείλουμε στην εξίσωση να θέσουμε και τις προκλήσεις που μπορούν να μας δημιουργήσουν εξωγενείς παράγοντες ιδιαίτερα απρόβλεπτοι όπως αυτός της πανδημίας, όπου οδήγησε στον περιορισμό κατά 4,1% της παγκόσμιας μεταφοράς εμπορίου από τη θάλασσα το 2020. Επιπρόσθετα η κλιματική αλλαγή και η κατά πως φαίνεται απαίτηση προστασίας των ακτών από ρύπανση μπορεί μέχρι το 2100 να επιφέρουν ζημιά στην οικονομία η οποία αντικατοπτρίζεται από ενδεχόμενη απώλεια του 52% του παγκόσμιου πληθυσμού του 46% των παγκόσμιων κοινωνικών δομών και τους 48% της παγκόσμιας υγείας. Συνεπώς κρίσιμες δομές όπως είναι τα λιμάνια, τα πορθμεία και οι ναυτικές βάσεις θα τεθούν σε τεράστιο κίνδυνο. Αντιλαμβάνεται κανείς ότι το ίδιο θα συμβεί και σε όσους ζουν από τη θάλασσα όπως σε ιχθυοκαλλιέργειες, ιχθυοτρόφοι, ψαράδες δημιουργώντας έτσι μία παγκόσμια αναστάτωση με απρόβλεπτες συνέπειες. (D. Fiott, EU ISS 2021)

Σε ευρύτερο οικονομικό επίπεδο για την θάλασσα εκτός του ότι αποτελεί πηγή συντήρησης της ζωής στον πλανήτη, οι θαλάσσιες οδοί αξιοποιούνται και από κρίσιμες δομές και στρατηγικά οικονομικά μεγέθη τα οποία βοηθούν στην οικονομική ευμάρεια και κοινωνική πρόοδο ευρύτερα. Αναφερόμαστε στα υποβρύχια καλώδια επικοινωνίας, στις υποβρύχιες υποδομές παροχής ηλεκτρικής ισχύος, σε πολλά μέρη του πλανήτη, όπως στην Μεσόγειο, στα στενά Μάλακκα και σε 18 διαφορετικά σημεία γύρω από την ΕΕ όπως Γαλλία, Ιταλία αλλά και σε πιο απομακρυσμένες περιοχές όπως

είναι η Μυανμάρ, το Ομάν, η Σιγκαπούρη κ.α. όπου οι υποβρύχιες υποδομές ενέργειας και παράκτιες εγκαταστάσεις είναι ευάλωτες. Σε επίπεδο ΕΕ, η ήπειρός μας εισάγει αέριο και υδρογονάνθρακες από την περιοχή της Βαλτικής της Μεσογείου και των βορείων θαλασσών. Πρώτες ύλες που είναι σημαντικές για την ευρωπαϊκή οικονομία βρίσκονται πολύ μακριά από τις ευρωπαϊκές ακτές όπως είναι μαγνήσιο από την Κίνα αλάτι από τη Ρωσία, ρουθηνίου από την Νότια Αφρική, νιόβιο από τη Βραζιλία. Ταυτόχρονα η θάλασσα προσφέρεται και για παραβατικότητα δικτύων από επίδοξους δράστες που επιχειρούν να σπάσουν τις δομές και να προκαλέσουν αναστάτωση. Άρα λοιπόν η προστασία των γραμμών θαλάσσης επικοινωνίας είναι άλλο ένα σημαντικό κομμάτι που πρέπει να συμπεριληφθεί στο έγγραφο Στρατηγικής Πυξίδας. Παρόλο που τα περισσότερα Κ-Μ δεν επηρεάζονται από αυτό και ως εκ' τούτου δεν το περιλαμβάνουν σαν πρόβλημα στους δικούς τους στρατηγικούς στόχους, δεν μπορεί κανείς να παραγνωρίσει ότι συνολικά μπορούν να επηρεάσουν οι όποιες ασυνέχειες και παραβάσεις την δραστηριότητα σε πολιτικό, κοινωνικό, οικονομικό και περιβαλλοντικό επίπεδο. Παράλληλα και εξετάζοντας τους διεθνείς συσχετισμούς, προκύπτει ότι η Κίνα είναι ένας ταχέως αναπτυσσόμενος γεωπολιτικός ναυτικός αντίπαλος που δεν πρέπει να παραβλεφθεί. Η Κίνα αυτή τη στιγμή διαθέτει το μεγαλύτερο στον κόσμο ναυτικό και αεροπορικό δυναμικό το οποίο χρησιμοποιεί για να συνοδεύει το παγκόσμιο δίκτυο που έχει στήσει σε υποδομές, project, πρώτες ύλες και ναυτικές επενδύσεις. Η Κίνα αυτή τη στιγμή επεκτείνεται ταχέως στη Μεσόγειο και διευρύνει την ναυτική βάση στο Τζιμπουτί. Διατηρεί μια ταχέως αναπτυσσόμενη εμπορική ναυτική βιομηχανία και παρόλο το ότι δεν είναι μία παραδοσιακή ναυτική δύναμη θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη ως αντίπαλος τόσο σε επίπεδο οικονομίας όσο και σε στρατιωτικό επίπεδο. (D. Fiott, EU ISS 2021)

Σαφώς έμφαση πρέπει να δώσουμε στο γεγονός ότι το ναυτικό και ο στρατιωτικός του βραχίονας καλύπτουν ένα ευρύτατο φάσμα προστασίας και υποστήριξης τόσο των πολιτικών όσο και των στρατιωτικών επιχειρήσεων. Το ναυτικό διαθέτει τεχνολογία και μπορεί να διεξάγει επιχειρήσεις που να εξασφαλίσουν την απρόσκοπτη ροή πληροφορίας, να εξασφαλίζει τις επικοινωνίες ενώ μπορεί να υποστηρίξει επιχειρήσεις ξηράς με χρήση πεζοναυτών, αεροπορικές επιχειρήσεις πολύπλοκες και ιδιαίτερα απαιτητικές με τη χρήση εναέριων μέσων προερχόμενων από πολεμικά πλοία καθώς επίσης και να επιτηρούν τις δράσεις στην υπο-επιφάνεια με τη χρήση υποβρυχίων, παρέχοντας διαρκώς χρήσιμες πληροφορίες στους λήπτες

απόφασης. Τα δορυφορικά ναυτικά συστήματα αποτελούν τη βάση για την διεξαγωγή επιχειρήσεων στο σύγχρονο δικτυοκεντρικό και κυβερνητικό περιβάλλον. Αναμφισβήτητα το ναυτικό αποτελεί ένα μέσο υπερ-ευελιξίας στις επιχειρήσεις και δυνατότητας να εξασφαλίζεται η άμεση αντίδραση της ΕΕ όπου και όποτε απαιτηθεί σε παγκόσμιο επίπεδο. Στο σύνολο της η ευρωπαϊκή ΑΟΖ είναι τεράστια και απαιτείται η προστασία της. Ως εκ' τούτου είναι σημαντικότερη η συμμετοχή κάθε Κ-Μ για την υλοποίηση ενός διευρυμένου ναυτικού προγράμματος. (D. Fiott, EU ISS 2021)

Με δεδομένες τις ήδη αναγνωρισμένες απειλές, όπως αυτές αναλύθηκαν για το ναυτικό περιβάλλον, τα ρίσκα και τις προκλήσεις που έχουμε ήδη επισημάνει, είδαμε ότι η θαλάσσια ασφάλεια είναι ένα πολύπλοκο και πολύπλευρο ζήτημα και οι συμμαχίες για την εδραίωσή της εκτείνονται σε διαφορετικά πολιτικά περιβάλλοντα και γεωγραφικές περιοχές. Στιβαρές και ξεκάθαρες πολιτικές οφείλουν να χρησιμοποιηθούν από την ΕΕ ολιστικά προκειμένου να ανταποκριθεί στις απειλές αυτές ως οργανισμός. Για να επιτευχθεί όμως κάτι τέτοιο θα πρέπει η κοινή πολιτική δράση να μετουσιωθεί σε κοινή πρόβλεψη για την θαλάσσια ασφάλεια. Αρχικά πρέπει πρώτα να υπάρξει συναντίληψη από όλα τα Κ-Μ, καθώς κάθε ένα από αυτά βλέπει διαφορετικά την απαίτηση ισχυρής ναυτικής αμφίβιας δύναμης. Θα αποτελέσει δε η κοινή πολιτική μεταξύ των Κ-Μ, τη βάση για να εξισορροπήσει και κοινό τρόπο δράσης σε άλλους τομείς μια τέτοια προσπάθεια εκ μέρους της ΕΕ. (D. Fiott, EU ISS 2021)

Κεφάλαιο 6^ο – Πιθανό Μοντέλο Άμυνας και Ασφάλειας της ΕΕ και άμεση συνέργεια εφαρμογής του.

Μοντέλο Άμυνας και Ασφάλειας της ΕΕ

Η ανάγκη για μία κοινή στρατηγική της ΕΕ και για την ικανοποίηση της απαίτησης αυτοδιάθεσης και αυτονομίας ανάληψης επεμβατικών δράσεων με βάση την επίσης αυτόνομη στρατηγική της και όπως η ΕΕ τόσο οικονομικά όσο και γεωπολιτικά πλέον επιθυμεί να λειτουργεί διαμορφωμένο διεθνές γεωπολιτικό περιβάλλον εισάγοντας και τον παράγοντα ισχύος, προϋποθέτει την σύσταση ενός ευέλικτου αμυντικού μοντέλου για υποστήριξη της εν λόγω θεώρησης. Εξάλλου με την παρούσα εργασία αποπειραθήκαμε να εξετάσουμε την Στρατηγική Πυξίδα υπό το πλαίσιο της ισχύος για την υποστήριξη της παγκόσμιας στρατηγικής της ΕΕ και επισημάνσαμε ότι για να καταστεί αυτό εφικτό η σύσταση αμυντικής δύναμης είναι δεδομένη. Θα αναλύσουμε παρακάτω το μοντέλο το οποίο θα μας παρέξει την δυνατότητα να αξιοποιήσουμε μία τέτοια δομή σε τρεις ξεχωριστούς χρονικούς ορίζοντες με βάση τις υφιστάμενες, μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες δυνατότητές μας²⁷.

Έτσι λοιπόν και για το άμεσο χρονικό διάστημα αμέσως μετά την υλοποίηση της Στρατηγικής Πυξίδας θα πρέπει η ΕΔΑ να αναλάβει την σύσταση ενός σώματος ταχείας αντίδρασης με τη συνδρομή όσο το δυνατόν μεγαλύτερου αριθμού μελών, το οποίο θα αποτελείται σε πρώτο βαθμό από τα Κ-Μ τα οποία επιθυμούν την άμεση σύσταση του αναγνωρίζοντας την αναγκαιότητα ύπαρξης αμυντικού βραχίονα στην ΕΕ και του οποίου η ονομασία θα δίνει και το χαρακτήρα της ετοιμότητας του και την καταγωγή του. Σε μία απόπειρα ονοματοδοσίας του θα το αποκαλέσουμε DIAS: Defense Immediate Action Structure. Το σώμα αυτό και ανάλογα με τις χώρες που θα αξιοποιηθούν για την σύστασή του, θα πρέπει να αποτελείται από μια κυρία αμφίβια δύναμη έως 2000 άτομα με δυνατότητα συγκροτήσεως εντός 48 hr. και κινητοποιήσεως άλλων 48 hr. από δύο προκαθορισμένες βάσεις ανάλογα πάντα τον τελικό προορισμό αποστολής του, μία στο βορρά και μία στο νότο της ΕΕ. η αρχική κινητοποίηση ανά Κ-Μ για την συγκρότηση (force generation) του, αρχικά θα αφορά, έκαστο Κ-Μ το οποίο για το σκοπό αυτό θα διαθέτει ανάλογα με τις δυνατότητές του, αεροσκάφη οχήματα, εξοπλισμό, στελέχη τα οποία θα επιβαίνουν σε πολεμικά πλοία, μεταγωγικά αεροσκάφη και θα έχουν τη δυνατότητα είτε αμφίβιας επέμβασης, είτε αερομεταφοράς.

²⁷ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_21_2007

Η δύναμη αυτή θα έχει στη διάθεση της και ένα μικρό αεροπορικό component αποτελούμενο συνολικά από μία μοίρα μαχητικών αεροσκαφών και ως δέκα μεταγωγικά αεροσκάφη για την κάλυψη αναγκών, μεταφοράς και λογιστικής υποστήριξης. Δέον όπως η μοίρα αυτή αποτελείται από ομοίου τύπου αεροσκάφη έτσι ώστε να υπάρχει κοινή γλώσσα ανάμεσα στο προσωπικό το οποίο θα την προετοιμάζει με το στόλο της ΕΕ να βασίζεται σε F-16 η λύση αυτή φαντάζει ως η πιο άμεση. Με την σύσταση αυτή μιλάμε για επεμβάσεις οι οποίες θα μπορούν να καλύψουν αποστολές humanitarian, peace keeping, peace enforcing και επεμβατικού χαρακτήρα, στην απαρχή μιας διαμάχης και όχι σε γενικευμένο αγώνα. Οι αποστάσεις που θα δύναται να καλύψει θα έγκειται σε περιοχές εγγύς της ευρωπαϊκής ηπείρου καλύπτοντας τις περιοχές από Αρκτική έως Κεντρική Αφρικανική Δημοκρατία και από το δυτικότερο άκρο της Μεσογείου, έως περίπου την περιοχή του Καυκάσου. Για περιπτώσεις ταχύτερης επέμβασης και πιο ευέλικτης στην λήψη απόφασης, η ΕΕ θα πρέπει να αρκестεί σε διμερείς ή/και ολιγομερείς ήδη υπάρχουσες συμφωνίες μεταξύ Κ-Μ για αμυντική θωράκιση και συνεργασία, αντίστοιχης της δικής μας με την γαλλική κυβέρνηση. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η ομοιοτυπία υλικού και η συνάφεια εκπαίδευσης θα είναι πρωτεύουσας σημασίας. Παράλληλα δέον όπως συσταθεί πλαίσιο για ad hoc συμμετοχή Κ-Μ εκτός της οποιασδήποτε αμυντικής συμφωνίας σε περίπτωση εκδήλωσης επιθυμίας. Καθίσταται δε αντιληπτό ότι σε τοιαύτη περίπτωση αναφερόμαστε σε μικρής κλίμακος επεμβατικές στρατιωτικές επιχειρήσεις με μη απαίτηση ή με ελάχιστη διάρκεια και έως τη σύσταση μεγαλύτερης ευρωπαϊκής δύναμης ανάλογα και με το τελικά καθορισθέν επίπεδο βιωσιμότητας της επιχείρησης.

Σε μεσοπρόθεσμο ρόλο και εντός βάθους πενταετίας έως δεκαετίας η ΕΕ οφείλει να είναι πιο δυναμική και θα πρέπει να αξιολογήσει ακριβώς τι απαιτείται από την ΕΔΑ, ώστε σε αυτό το πλαίσιο να καθορίσει την δημιουργία μίας συμπαγούς ευρωπαϊκής δύναμης άμυνας, από άποψη μεγέθους και δυναμικότητας. Σαφώς φυσικά μεγαλύτερη από αυτήν που προαναφέραμε και η οποία δεν θα απωλέσει την υπόσταση της, καθόσον το quick response αποδεικνύεται συχνά σωτήριο όπου εφαρμόζεται. Αυτή η ευρωπαϊκή δύναμη θα διαθέτει δικά της μέσα, αφοσιωμένα για την εξυπηρέτηση των δικών της αναγκών. Στο πλαίσιο αυτό οφείλει να υπάρξει ιδιαίτερα για το ναυτικό βραχίονα κατασκευή νέας ευρωπαϊκής κορβέτας, νέας ευρωπαϊκής φρεγάτας και νέου ευρωπαϊκού αμφίβιου σκάφους υποστήριξης με δυνατότητα μεταφοράς ελικοπτέρων και αεροσκαφών – αεροχημάτων STOVL. Οφείλει να υπάρξει

επίσης δύναμη αμφίβιων επιχειρήσεων υπό τη μορφή πεζοναυτών και πεζικού και τέλος σύσταση component ειδικών επιχειρήσεων. Σαφέστατα και μέχρι τότε, η ημι-μόνιμη λύση διάθεσης ναυτικών μέσων από τα Κ-Μ που συμμετέχουν στον ευρωπαϊκό μηχανισμό άμυνας είναι η πλέον ρεαλιστική για την σύσταση της μεσοπρόθεσμης λύσης, στη βάση πάντα και του γεωγραφικού συνεχούς ανάλογα με τις απαιτούμενες επιχειρήσεις που θέλει δύο ναυτικά τμήματα (Β. και Ν.) έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η ετοιμότητα μέχρι το έτερο να προστρέξει σε συνένωση με το πρωτεύων. Στο κομμάτι των αεροπορικών επιχειρήσεων θα πρέπει να δοθούν προτεραιότητες στις αεροπορίες οι οποίες ήδη έχουν προμηθευτεί κοινό τύπο αεροσκαφών όπως του ευρωπαϊκού Βορά με F-35 και F-16 και του ευρωπαϊκού Νότου με Rafale και F-16. Δε το γεγονός ότι κατ' ουσία το F-16 αποτελεί κοινό τόπο χρήσης και άρα και γνώσης – εκπαίδευσης, ίσως να αποτελεί και την βάση για χρηματοδότηση από μέρους της ΕΕ αναβάθμισης του αεροσκάφους για να μπορεί να ανταπεξέλθει στο νέο περιβάλλον επιχειρήσεων σε επίπεδο F-16V αποτελώντας έτσι μια καλή περίπτωση εκμετάλλευσης οικονομίας κλίμακος στον αμυντικό τομέα με άμεση διαθεσιμότητα μέσου και μάλιστα σε ανάπτυξη από την ευρωπαϊκή βιομηχανία με την ΕΑΒ πρωτοπόρο. Το Force Generation για overall deployment θα επιμηκύνεται κυρίως λόγω της απαίτησης συνένωσης της αρμάδας σε έως 120 hrs.

Όσον αφορά την αεροπορία η ΕΕ θα πρέπει και σε αυτό τον τομέα να επιδειξει συνεργεία με την παραγωγή ενός νέου μαχητικού αεροσκάφους το οποίο θα μπορεί να καλύψει τις ανάγκες αν όχι του συνόλου του μεγαλύτερου ποσοστού του συνόλου των Κ-Μ της ΕΕ, καθώς επίσης και αντίστοιχα προγράμματα μη επανδρωμένων αεροχημάτων easily deployable ακόμα και από μικρές έως μεγάλες μονάδες επιφανείας με σημαντική δυνατότητα αυτονομίας στην πτήση. Αυτά θα πρέπει να διαθέτουν customization διαδικασίες για αξιοποίηση και από φορείς Πολιτικής Προστασίας, με δυνατότητες και εύρος αποστολών surveillance, recce έως και armed ISR. Τόσο τα αεροσκάφη, όσο και τα μη επανδρωμένα αεροχήματα, θα πρέπει να διαθέτουν πέραν από τις επιχειρησιακές δυνατότητες, σημαντική εμπορική δυνατότητα και δυνατότητα παραγωγής ώστε να μπορούν να καλύψουν τις ανάγκες των Κ-Μ της ηπείρου και των εταίρων της, ενώ παράλληλα να επιτρέπει στην ευρωπαϊκή δύναμη άμυνας να στηρίζεται σε μεγαλύτερους αριθμούς αεροπορικής υπεροχής με τα δικά της μέσα, χαρίζοντας παράλληλα με τον στρατιωτικό και το ναυτικό βραχίονα που θα έχει αναπτύξει την απαιτούμενη στρατηγική αυτονομία.

Περαιτέρω και σε σχέση με την ευρωπαϊκή αμυντική βιομηχανία, θα πρέπει να εξοπλίζει τους στρατούς της με βάση την ίδια τεχνογνωσία και σε συνέργεια όπου απαιτείται με τους εταίρους της, επιτυγχάνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο, ομοιοτυπία και ομοιομορφία έτσι ώστε να μπορεί να διαμορφώσει κοινό εξοπλισμό για τις ανάγκες της από το επίπεδο του ευρωπαϊού στρατιώτη έως τον πλέον hi tec στρατιωτικό εξοπλισμό, δημιουργώντας έτσι την βάση για πολύ αποτελεσματικότερη λογιστική υποστήριξη, η οποία συστηματικά είναι αυτή που δημιουργεί τα μεγαλύτερα προβλήματα στην οικονομική συντήρηση ενός τέτοιου πολύπλοκου μηχανισμού.

Συνέργεια για την εφαρμογή του προτεινόμενου μοντέλου

Η Στρατηγική Πυξίδα οφείλει να δώσει μία νέα ώθηση στις έννοιες ασφάλειας και άμυνας από αυτές που είχαν οριστεί από την EU Global Strategy του 2016 και ιδιαίτερα σε ότι αφορά στις πρωτοβουλίες της ΕΕ σε αυτούς τους τομείς. Αυτοί οι τομείς εντούτοις τέθηκαν πολύ αναλυτικά τότε και παρέξαν ένα στιβαρό πλαίσιο προκειμένου να οριστούν και να είναι συνδεδεθούν οι πρωτοβουλίες οι οποίες θα αναλαμβάνονταν στο μέλλον για να υλοποιηθεί η πολυδιάστατη αυτή στρατηγική. Έτσι παρασχέθηκε και η δυνατότητα στα Κ-Μ να κατανοήσουν το περιβάλλον ασφάλειας που επρόκειτο να διαμορφωθεί και ως εκ τούτου να συνέλθουν σε περαιτέρω εξέταση για θέματα επέμβασης και αναζήτησης της κατάλληλης αντιμετώπισης του, ορίζοντας σε δεύτερο χρόνο και στρατηγικούς αντικειμενικούς σκοπούς. Από την άλλη πλευρά, η Στρατηγική Πυξίδα, οφείλει και πρέπει να είναι ο καθορισμένος οδηγός της ΕΕ στην εφαρμογή των σχεδίων για την παρεμβατική δράση της ΕΕ στα θέματα ασφάλειας και άμυνας και όχι απλά ένα επιπλέον βοήθημα για παραγωγή νέων εγγράφων ή διαδικασιών. Θα πρέπει εντούτοις η ίδια Στρατηγική Πυξίδα να αναθεωρείται ανά πενταετία ή έστω σε κατάλληλο εύλογο χρονικό διάστημα τιαύτης τάξεως μεγέθους. Συνεπώς είναι σημαντικό να τεθούν ρεαλιστικές προσδοκίες και όχι να αναμένουμε με την έκδοσή της να ασχοληθεί με κάθε θέμα σχετικό με την ευρωπαϊκή ασφάλεια και άμυνα. Αξίζει να σημειωθεί ότι η Στρατηγική Πυξίδα, προσπαθεί με συνέπεια να αντιμετωπίζει πολύ αιχμηρές προκλήσεις οι οποίες επηρέασαν την ΕΕ ως αναφορά την ασφάλεια και την άμυνα για περισσότερο από δύο δεκαετίες. Η πολιτική βούληση, τα χρηματοδοτικά εργαλεία και οι δεσμεύσεις προκειμένου να υπάρξει force generation θα συνεχίσουν να είναι κλειδί για την επιτυχία στην εμπλοκή της ΕΕ με αυτά τα θέματα, ανεξάρτητα από τα προκαθορισμένα σε αυτήν. Γενικότερα ένα από τα θεμελιώδη Στοιχεία επιτυχίας θα είναι το ποσοστό εμπλοκής που επιθυμούν τα Κ-Μ της ΕΕ να

συμμετέχουν στις διαδικασίες που θα προβλέπονται εντός αυτής και στους σταθερούς αντικειμενικούς σκοπούς της οι οποίοι τελικά θα συμφωνηθούν από όλους τους εμπλεκόμενους. Υπό αυτή την έννοια είναι σημαντικό σε αυτήν να ενσωματωθούν θέματα εθνικής άμυνας, θέματα σχεδιασμού αυτής, και τέλος τα Υπουργεία Εθνικής Άμυνας των Κ-Μ της ΕΕ να έχουν μία έννοια ότι είναι κομμάτι που τους ανήκει (ownership over the Strategic Compass). Προκειμένου να ενδυναμωθεί η δέσμευση κάθε εμπλεκόμενου Κ-Μ με τους αντικειμενικούς σκοπούς μακρόχρονα ίσως να είναι αναγκαίο να τεθούν συγκεκριμένα χρονικά περιθώρια (milestones) τα οποία θα εξασφαλίζουν την υλοποίηση των δεσμεύσεων που θα έχουν οριστεί για καθένα από αυτά. Θα γνωρίζει επομένως το κάθε Κ-Μ ότι οφείλει να ανταπεξέλθει σε συγκεκριμένο χρόνο στους τεθέντες στόχους και ομοίως ο ελεγκτικός μηχανισμός για την υλοποίησή τους από την ΕΕ. Διαδικασίες και εργαλεία όπως τα CPD, PESCO, CARD και το EDF, μπορούν να βοηθήσουν για αυτό το σκοπό. Αυτό επιβάλλει σε στενότερη συνεργασία τους θεσμούς της ΕΕ, των σωμάτων της και των Κ-Μ της, προκειμένου αυτά να συνεισφέρουν παραγωγικά και στα τέσσερα καλάθια της Στρατηγικής Πυξίδας. Συμπερασματικά εναπόκειται στα Κ-Μ να εξασφαλίσουν ότι οι προσδοκίες της ΕΕ στην ασφάλεια και στην άμυνα θα βρουν κοινό έδαφος με την πολιτική θέληση, τα μέσα και τις δυνατότητες. Οι πρώτες ενδείξεις φανερώνουν ότι τα Κ-Μ πραγματικά πιστεύουν στις διεργασίες που θα προκύψουν. Πχ. σαν θεμέλιο του εγγράφου η ΕΕ έκανε για πρώτη φορά ανάλυση απειλής, το οποίο ήταν ένα προϊόν πληροφοριών που παρουσιάστηκε στα Κ-Μ από το EU Information and Situation Center το Νοέμβριο του 2020. Η ανάλυση απειλής δεν συμφωνήθηκε γραμμή προς γραμμή από τα Κ-Μ. Όμως το γεγονός ότι αυτή έγινε με γνώμονα την ευρωπαϊκή ασφάλεια για τα επόμενα πέντε έως δέκα χρόνια τα Κ-Μ έδειξαν τόσο σε εθνικό, όσο και σε συλλογικό επίπεδο ότι έχουν αντιληφθεί τις απειλές που ήδη και που θα κληθεί να αντιμετωπίσει η ΕΕ. Μη λαμβάνοντας υπόψη τις στρατηγικές διαφορές μεταξύ των Κ-Μ, συγκεντρωτικά η πρόβλεψη για το 2030 της ΕΕ είναι στοιχειοθετημένη από ένα εύρος απειλών που αφορούν ακόμα σε γεωπολιτικό ίδιο και εξωτερικό επίπεδο αυτά της κλιματικής αλλαγής, των υβριδικών απειλών, της τρομοκρατίας και της πολυποικιλότητας. Ο παράγοντας της πανδημίας ενδεχομένως να έχει κι αυτός μακρόχρονα οικονομικά και πολιτικά προβλήματα για την ΕΕ τα οποία μπορεί να μην είναι αρκετά ξεκάθαρα σήμερα. Αυτό σημαίνει ότι η Στρατηγική Πυξίδα πρέπει να είναι πολύ προβλεπτική και να βοηθήσει την ΕΕ στο τι θα πρέπει να αναμένει από τα μακρόχρονα trend και απειλές που θα διαμορφωθούν. Με όρους της Στρατηγικής Πυξίδας και των

διαδικασιών που αυτή θα εισάγει θα υπάρξουν δύο βασικές φάσεις για την υλοποίησή της το 2021:

- Πρώτη φάση: Φάση διαλόγου μέσα στην οποία το EEAS θα δουλέψει σε ένα έγγραφο το οποίο θα παραχθεί μέχρι το τέλος Φεβρουαρίου και στο οποίο θα υπάρχει βάση για τις αρχικές συζητήσεις μεταξύ των Κ-Μ. Αυτές οι συζητήσεις θα πρέπει να έχουν στρατηγική φύση και να εστιάζουν στο να θέσουν σταθερούς αντικειμενικούς στόχους και χρονοδιαγράμματα επίτευξής τους. Παρόλο που τα κύρια συμβαλλόμενα μέρη στην διαδικασία είναι τα Κ-Μ της ΕΕ, θα πρέπει να υπάρχει περιθώριο διαλόγου με το ευρωπαϊκό κοινοβούλιο, με αντιπροσώπους think tank, με την ακαδημία και με την πολιτική κοινότητα και με την κοινωνία των πολιτών.
- Δεύτερη φάση: Η Στρατηγική Πυξίδα ως έγγραφο θα συνταχθεί με παραγόμενα για την διαχείριση αναγκών που προκύπτουν και οι οποίες έχουν προσεγγιστεί από την ανάλυση απειλής ως βάση για συμπεράσματα.

Τελικά η Στρατηγική Πυξίδα αναμένεται να συνθέσει μια κοινή στρατηγική εικόνα σε ένα ρεαλιστικό και σταθερό πλαίσιο, με το τελικό παραγόμενο προϊόν να υποστηριχθεί από όλα τα Κ-Μ. Η επιχειρησιμοποίηση της Στρατηγικής Πυξίδας θα είναι ένα άλλο σχέδιο δράσης, το οποίο όμως θα αντιστοιχεί στην υποστήριξη των καθορισμένων δράσεών της. Μετά την έκδοση της απαιτούνται έργα απτά και όχι άλλα έγγραφα. (E. ISS 2020)

Συμπεράσματα και προτάσεις

Η εκμετάλλευση των κέντρων αριστείας του NATO θα αποτελέσει σημαντική πηγή εκπαίδευσης και παροχής πληροφοριών στην σύσταση της ευρωπαϊκής δύναμης Άμυνας με τα στελέχη να λαμβάνουν κοινή και υψηλού επιπέδου τυποποιημένη εκπαίδευση και μόρφωση η οποία θα ενισχύσει τόσο τους δεσμούς με την βορειοατλαντική συμμαχία αλλά και τους μεταξύ τους δεσμούς των Κ-Μ, τα οποία πλέον θα κληθούν να διαδράσουν σε ένα κοινό πολλές φορές άγνωστο και αφιλόξενο περιβάλλον μιλώντας εξ αρχής κοινή γλώσσα και ως εκ τούτου οποιεσδήποτε ασάφειες σχεδόν θα εκλείψουν. Επιπρόσθετα το γεγονός ότι τα κέντρα αριστείας επεκτείνουν την εκπαίδευσή τους και σε πολιτικό προσωπικό πέραν του προσωπικού των ΕΔ θα ενισχύσει σημαντικά την διαμορφωμένη εκπαίδευση και στο πολιτικό σκέλος που αφορά σε αποστολές στο εξωτερικό φέρνοντας επίσης κοντά τις συνέργειες στο πολιτικό-στρατιωτικό τομέα.

Οι συνασκήσεις σε επίπεδο ΕΕ θα έχουν διπλό όφελος καθώς τα περισσότερα μέλη είναι και Κ-Μ που ανήκουν στο NATO και συνεπώς θα ενισχύσουν σημαντικά και περαιτέρω τους δεσμούς μεταξύ τους με ασφάλεια και ταχύτητα, ενώ επιπρόσθετα θα δράσουν και ως fast track διαδικασία συναντίληψης με τα Κ-Μ που δεν είναι εισαγμένα στο NATO. Επιπλέον διενεργούμενες συνασκήσεις με το NATO θα είναι σημαντικός παράγοντας προαγωγής του κοινού τρόπου επιχειρήσεων ενώ διενέργεια ασκήσεων σε τακτικό επιχειρησιακό και στρατηγικό επίπεδο με τους σχηματισμούς ανά τομέα να έρχονται κοντά και να αναπτύσσουν δεσμούς με απώτερο σκοπό την βέλτιστη αξιοποίηση μέσων και πόρων στις πραγματικές επιχειρήσεις θα είναι πλέον πραγματικότητα.

Κοινοί εξοπλισμοί με επικάλυψη εθνικών αναγκών κάθε Κ-Μ και ΕΔΑ, αντιλαμβανόμενοι το εύρος των επιχειρήσεων, την γεωγραφική έκταση αυτών και έχοντας ως στόχο την προαγωγή τυποποιημένων διαδικασιών, ομοιομορφίας και ομοιοτυπίας με σκοπό όχι μόνο την συναντίληψη αλλά και την οικονομικότερη και ποιοτικότερη παροχή εξοπλισμών στις ΕΔ, η βιομηχανία και η ακαδημία θα πρέπει να σχεδιάσουν με γνώμονα το μέλλον σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα καλύπτοντας τις ανάγκες των κλάδων των ΕΔ που θα αποτελέσουν την ευρωπαϊκή δύναμη άμυνας με έναν ομοιόμορφο και ολιστικό τρόπο.

Η ΕΕ οφείλει να επιδείξει θέληση στον τομέα της σύστασης ενός στιβαρού, αμυντικού μηχανισμού, επενδύοντας στην ισχύ για να προτάσσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο και να μπορεί να λαμβάνει τα βέλτιστα αποτελέσματα στις διαπραγματεύσεις της. Είναι σημαντικό σε αυτό το πλαίσιο η θέληση να μετουσιωθεί σε πράξη, επιδεικνύοντας τα αντανακλαστικά που απαιτούνται στον τομέα της άμυνας και ασφάλειας με τη δημιουργία πέραν των επιτροπών και μιας άμεσης ομάδας ταχείας αντίδρασης όπως την περιγράψαμε παραπάνω. Αυτό σημαίνει ότι το πρόγραμμα δύναμης ταχείας αντίδρασης όπως η προτεινόμενη DIAS πρέπει και οφείλει άμεσα να αξιολογηθεί, να συντονιστεί και να προαχθεί φωτίζοντας το δρόμο για τις μελλοντικές αμυντικές δράσεις και την σύσταση πλέον αυτονομίας ως οντότητα στο παγκόσμιο γίγνεσθαι.

Προκειμένου να συσταθεί με το βέλτιστο δυνατό τρόπο και επίσης να ομαλοποιηθεί η κατά το δυνατόν καλύτερα διαδικασία της οργάνωσης ενός ολιστικού στρατιωτικού βραχίονα της ΕΕ, με τα Κ-Μ να αντιλαμβάνονται σταδιακά την αναγκαιότητα ύπαρξης αυτού ακόμα και όσα από τη φύση τους είναι διστακτικά για κάτι τέτοιο, η δημιουργία και η επέκταση της EDF πρέπει να γίνει σε τρεις χρόνους πρώτον βραχυπρόθεσμο διάστημα με την οργάνωση ίδιας καθώς επίσης και την σύμπραξη διμερών ή και πολυμερών συνεργασιών. Μεσοπρόθεσμο διάστημα ως δεύτερο όπου εκεί ΕΕ θα επιδείξει τις δυνατότητες της να αξιοποιεί κατάλληλα τα χρηματοδοτικά της εργαλεία για αναβαθμίσεις του ήδη υπάρχοντος εξοπλισμού προκειμένου να συσταθεί μία καλύτερα οργανωμένη οντότητα ενώ παράλληλα οφείλει να τρέξει προγράμματα νέων όπλων και νέων τεχνολογιών καινοτόμων που θα οδηγήσουν στην καλύτερη οργάνωση ενός στρατού και τρίτον μακροπρόθεσμα να τεθούν οι στόχοι για την δημιουργία μίας πολιτικής οντότητας στην άμυνα με νέα όπλα δικό της εξοπλισμό μοντέρνα συστήματα τα οποία εκτός από αξιοποιούμε από τον ίδιο ευρωπαϊκό μηχανισμό άμυνας θα έχουν και εμπορική αξία για τους εταίρους μας στους άλλους διεθνείς οργανισμούς

Τέλος με τη χάραξη στρατηγικής για την βιομηχανία και το διάστημα στο 2021 έως 2025 η ΕΕ οφείλει να δείξει και σε αυτό το επίπεδο θέληση παρέχοντας τα χρηματοδοτικά εργαλεία τόσο στην ακαδημία και στα πανεπιστήμια όσο και στην βιομηχανία ώστε μεταξύ τους να τρέξουν προγράμματα που να αφορούν σε μέση τεχνολογίες καινοτομίες με προσανατολισμό την ασφάλεια και την άμυνα. Σε αυτό το πλαίσιο θα πρέπει να παρασχεθούν κίνητρα τα οποία αναφέρουν και τις δυνατότητες

σε βιομηχανικό επίπεδο όλων των χωρών προκειμένου να δημιουργηθούν οι απαραίτητες κοινοπραξίες για την παραγωγή οπλικών συστημάτων και καινοτόμων λύσεων νέας τεχνολογίας τόσο για το διάστημα όσο και για την αμυντική βιομηχανία βάση της τεχνογνωσίας που καθένας διαθέτει σε αυτούς τους τομείς. Τα χρηματοδοτικά εργαλεία θα πρέπει να ενισχυθούν και να επεκταθούν με τέτοιο τρόπο ώστε τα κίνητρα αυτά να μην αφορούν μόνο στο δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα.

Στοχοθεσία ανά Κ-Μ για τα αντικείμενα της Στρατηγικής Πυξίδας, με την οριοθέτηση των τεθέντων στόχων να πρέπει να γίνει με γνώμονα του πως μπορεί να συνεισφέρει και άμεσα να υλοποιήσει κάθε Κ-Μ, ώστε αξιόπιστα, έγκαιρα και με στιβαρότητα να παρέξει το δικό του προϊόν μετά την έκδοση της. Αυτό θα βοηθήσει σημαντικά να επιτευχθεί η βέλτιστη οργάνωση και η πλέον άμεση υλοποίηση των προϊόντων της, ενεργοποιώντας παράλληλα και τους πλέον σκεπτικούς στην συμμετοχή τους σε αυτήν και ιδιαίτερα σε ότι αφορά τον αμυντικό πυλώνα της, ενώ παράλληλα θα εκπέμψει και ένα μήνυμα προς τα έξω για την συνεργατικότητα, την ομαδικότητα και εν τέλει τη συνεκτικότητα της μεταξύ των Κ-Μ της ΕΕ. Ιδιαίτερα με τις αλλαγές που συμβαίνουν στο παγκόσμιο πολιτικό περιβάλλον το μήνυμα αυτό θα επαύξανε σημαντικά την αξιοπιστία της και σε επίπεδο εταιρικής που είναι και ένα από τα βασικά ζητούμενα της στρατηγικής πυξίδας.

Επίλογος

Ολοκληρώνοντας αυτή την εργασία καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η Στρατηγική Πυξίδα είναι ένα απαραίτητο εργαλείο το οποίο θα αποτελέσει σημαντικό οδηγό για την Ευρώπη του μέλλοντος ολιστικά. Η ΕΕ οφείλει πλέον να μετουσιωθεί από έναν τεράστιο και συμπαγή οικονομικό και γραφειοκρατικό οργανισμό, σε έναν ενιαίο, συνεκτικό και στιβαρό γεωπολιτικό δρώντα. Η ΕΕ πρέπει επιτέλους να αντιληφθεί ότι είναι αδύνατη η πολιτισμική συνέχεια και ως εκ τούτου το Ευρωπαϊκό ιδεώδες εάν δεν υφίσταται ασφάλεια. Τα οριζόμενα στην Στρατηγική Πυξίδα οφείλουν να υλοποιηθούν σε πράξη από κάθε Κ-Μ, παράλληλα με τους εθνικούς στόχους και την εθνική στρατηγική αυτών, τα οποία ενδεχομένως να πρέπει να επαναπροσδιοριστούν με την σειρά τους για να βρίσκονται σε απόλυτη ευθυγράμμιση με την Στρατηγική Πυξίδα, καθιστώντας πλέον εφικτό την επιτευξιμότητα του στόχου για την Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.

Η χώρα μας ως εμπροσθοφυλακή της Ευρώπης στην Ανατολή και βασίζοντας τη δύναμη της στις αρχές και αξίες οι οποίες συνέστησαν την ΕΟΚ αρχικά και μετέπειτα την ΕΕ, οφείλει να σταθεί αρωγός σε όλα τα επίπεδα εκτέλεσής της. Σαν μια χώρα με πολλαπλά συμφέροντα σε παγκόσμιο επίπεδο τόσο λόγω της ναυτιλίας όσο και της γεωπολιτικής της θέσης μπορεί να πλέον να θεωρείται καθολικά ως μέλος του σκληρού πυρήνα της ΕΕ.

Βιβλιογραφία

- (EUISS), European Union Institute for Security Studies. 2016. *Shared Vision, Common Action: A Stronger Europe - A Global Strategy for the European Union's Foreign And Security Policy*. Review, Brussels: European Union, 3-5.
- Action, EU External. 2013. <https://www.consilium.europa.eu/>. 04.
https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/esdp/91624.pdf.
- Bellou, Fotini. 2021. *Augmenting European Security and Defence: A Multiple Challenge for the EU*. Thessaloniki, Macedonia.
- . 2021. «The European External Action Service: An Encompassing and Adaptive Agency at the Service of the EU Global Security Strategy?» Thessaloniki, Macedonia.
- Bellou, Fotini. 2021. *The Strategic Context of the European Security and Defence Policy*. Thessaloniki, Macedonia.
- Carbone, Giovanni. 2020. *Italian Institute for International Political Studies*. 21 12.
<https://www.ispionline.it/en/pubblicazione/eus-new-africa-strategy-and-individual-member-states-policies-28660>.
- Comission, European. 2020. «Strategic Plan of the EU, 2020 - 2024.»
<https://ec.europa.eu/>. 09.
https://ec.europa.eu/info/system/files/defis_sp_2020_2024_en.pdf.
- Commission, European. n.d. <https://ec.europa.eu/>. https://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement/rules-implementation/defence_en.
- Córdoba, Ángel Satué de. 2021. «The “Strategic Compass” of the European Union's defence. Common understanding and strategic negotiation.» */www.ieee.es*. 03 04.
https://www.ieee.es/Galerias/fichero/docs_opinion/2021/DIEEEE047_2021_A_NGSAT_Orientacion_ENG.pdf.
- Council, European. 2021. <https://www.consilium.europa.eu/>. 22 07.
<https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-space-programme/>.
- Csernaton, Raluca. 2020. *Carnegie Europe*. 11 6. Πρόσβαση 11 21, 2021.
<https://carnegieeurope.eu/2020/06/11/eu-security-and-defense-challenges-toward-european-defense-winter-pub-82032>.
- EDA, European Defense Agency -. n.d. «<https://eda.europa.eu/>»
https://eda.europa.eu/docs/default-source/eda-publications/eda-sesar-wac-brochure_light.
- EEAS, European Union External Action Service -. 2017. *#EEAS10 - European Union External Action Service*. 09 10.
https://eeas.europa.eu/sites/default/files/factsheet_battlegroups.pdf.

- . 2021. <https://eeas.europa.eu/>. 06 May.
https://eeas.europa.eu/sites/default/files/strategic_compass_-_memo_final_1.pdf.
- Emmot, Robin. 2021. <https://www.reuters.com/>. 05 05.
<https://www.reuters.com/world/europe/eu-seeks-rapid-response-military-force-two-decades-after-first-try-2021-05-05/>.
- Engberg, Katarina. 2021. *A European Defence Union by 2025? Work in progress*. Policy Overview, Swedish Institute for European Policy Studies - SIEPS.
- EU, European Council - Council of the. 2018. *European Council - Council of the EU*. 02 03.
https://eeas.europa.eu/sites/default/files/implementation_plan_on_security_and_defence_02-03-2018.pdf.
2020. *eu2020*. 20 11. <https://www.eu2020.de/eu2020-en/news/pressemitteilungen/defence-ministers-strategic-compass-pesco/2418890>.
- n.d. *European Commission*.
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_20_2391.
- Eva Cihelková, Hung Phuoc Nguyen, Michal Fabuš, Kristína Čimová. 2020. *THE EU CONCEPT OF THE “STRATEGIC PARTNERSHIP”: IDENTIFYING THE “UNIFYING” CRITERIA FOR THE DIFFERENTIATION OF STRATEGIC PARTNERS**. <http://jssidoi.org/esc/home>.
- Finabel. 2021. <https://finabel.org/>. 26 08. https://finabel.org/the-contribution-of-the-eu-member-states-to-the-csdp-framework/?utm_source=rss&utm_medium=rss&utm_campaign=the-contribution-of-the-eu-member-states-to-the-csdp-framework.
- Fiott, Daniel. 2018. «EU defence capability development Plans, priorities, projects.» <https://www.iss.europa.eu/>. June.
https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/Brief%206_CDP.pdf.
- . 2021. *EU ISS*. 26 7. <https://www.iss.europa.eu/content/naval-gazing-strategic-compass-and-eus-maritime-presence>.
- Fiott, Daniell. 2020. «<https://www.iss.europa.eu/>.» *EU ISS*. 9 07.
<https://www.iss.europa.eu/content/uncharted-territory-towards-common-threat-analysis-and-strategic-compass-eu-security-and>.
- Frederic Grare, Manisha Reuter. 2021. *European Council for Foreign Relations*. 13 09. <https://ecfr.eu/special/moving-closer-european-views-of-the-indo-pacific/>.
- Goxho, Delina. 2021. *Egmont Institute*. 22 04.
<https://www.egmontinstitute.be/unpacking-the-eus-new-sahel-strategy/>.

2019. <https://eeas.europa.eu/>. 05 03. https://eeas.europa.eu/topics/military-and-civilian-missions-and-operations/430/military-and-civilian-missions-and-operations_en.
2019. «<https://www.iss.europa.eu/>.» *EU ISS*.
<https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/EU%20and%20NATO.pdf>.
2021. «<https://www.nato.int/>.» *NATO - OTAN*. 03.
https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2021/3/pdf/2103-factsheet-nato-eu-en.pdf.
2016. *Improving the Responses in Europe to the Migration and Refugee Crisis*. Lisbon, 21 to 22 11.
- ISS, EU. 2021. *Marching to where? The operational dimension of the EU Strategic Compass*. EU ISS.
- ISS, EU-. 2020. *Towards a Strategic Compass: Where is the EU heading on security and defence?* Event Report, European Union Institute of Security Studies.
- Mölling, Christian, και Torben Schütz. 2020. *The EU's Strategic Compass and Its Four Baskets*. Capability Report, German Council on Foreign Relations.
- Parliament, EU. n.d. europarl.europa.eu.
https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/sede/dv/sede200612mutualdefsolidarityclauses_/sede200612mutualdefsolidarityclauses_en.pdf.
- POLICY, HIGH REPRESENTATIVE OF THE UNION FOR FOREIGN AFFAIRS AND SECURITY. 2019. *on the implementation of the Action Plan on Military Mobility*. JOINT REPORT TO THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL, Brussels: EUROPEAN COMMISSION.
<https://ec.europa.eu/transport/sites/default/files/legislation/join20190011.pdf>.
- Ungueranu, Michaela. 2021. *FINABEL - European Army Interoperability Centre*. 1 June. <https://finabel.org/eus-strategic-compass-for-security-and-defence-a-new-approach-in-2021/>.
- Vincent, Michael. 2018. *ABC.net*. 16 11. <https://www.abc.net.au/news/2018-11-17/the-european-army-that-has-never-been-in-a-fight/10506466>.
- Wheeldon, Tom. 2021. *France24*. 02 09.
<https://www.france24.com/en/europe/20210902-proposals-for-an-eu-army-re-emerge-after-afghan-pullout-%E2%80%93-but-many-remain-hard-to-convince>.
- Zandee, Dick , Adája Stoetman, και Bob Deen. 2021. *The EU's Strategic Compass for security and defence - Squaring ambition with reality*. Strategic Report, The Hague: Netherlands Institute of International Relations 'Clingendael'.

Billon-Galland, Alice, και Hiski Haukkala. 2021. <https://www.chathamhouse.org/>. 25
05. <https://www.chathamhouse.org/2021/05/europe-must-try-balance-old-threats-new-risks>.